

PUITLING SABBATH SIKUL ZIRLÂI BU

Sabbath School Lesson

ဟောပြောသော

ပုံနှိပ်သူ

ဦးဖုန်းနိုင် (၀၀၃၅၄)

မန်နေဂျာ

ကင်းစောင့်ပုံနှိပ်တိုက်

၂၀၆ ရွှေသစ္စာလမ်း၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်

ရန်ကုန်မြို့

EXODUS

ထုတ်ဝေသူ

ဦးဖိုးဖိုးလှ (၀၀၅၉၀)

ဥက္ကဋ္ဌ

ခရစ်တော်ကိုမျှော်လင့်သော

သတ္တမနေ့အသင်းတော်

၆၈ ဦးဝိစာရလမ်း၊

ရန်ကုန်မြို့

Jiří Moskala

အုပ်စု - ၇၀၀

July, August, September

ဓမ္မဒါန

2025

ပထမအကြိမ်

ZIRLÂI THUPIITE

1. Bâwih Nihna: A Bulthûm leh Mosia Pian Thu	7
2. Hnim Buk Kâng	21
3. Bultanna Harsa	34
4. Aigupta Ram Hremnate	48
5. Kalhlên Kût	62
6. Tuipui Sen Kân Thu	75
7. Chhang leh Nunna Tui	88
8. Sinai Tlânga Siam Thuthlung	101
9. Dân chu Nunpuiin	114
10. Thuthlung leh A Ruangâm	127
11. Tlûksanna leh Dîlsakna	140
12. I Ropuina Chu Khawngaihni Mi Han Hmuhtîr Ta Che”	153
13. Biak Bûk	166

EXODUS: RAM TIAM LAM PANA KAL CHHUAHNA

Exodus bu-a a chanchin kan hmuh Pathian hi hmangaihna Pathian, a hun ruatah leh a thiltih ropui tak takte hmangaa mite chhandamtu leh chhanchhuaktu a ni (*Gen. 15:12-16*). Aigupta ram atanga Israel fate hruai chhuah an ni leh, chumi hnu-a Tuipui Sen an kân ta mai te kha a makin a pawimawh hle mai a—Pathian thil tih mak leh hmuhnawm tak a ni. Khatiang thil mak leh ropui kha krawsa Isua a rawn thih hma kha chuan Israel-te chanchinah a la thleng ngâi lo va. Khami tuma thil thleng kha Mosia chuan “chanchin tha” ti hialin a sawi.

Pathian chuan Hebrai mite kha a lakah hnung tawlh fo mah se, anmahni a ngaihsakzia leh a vênhimzia lantîr nân thil mak tak tak a ti thîn a. A khawngaihna chuan anni ngaihtuahna leh rilru put hmang zawng zawng pawh a khûm vek bawk. Lalpa chuan bân phar chhuak meuhin zalênna ramah a hruai lût a. Hetiang hi tûn hmain a la thleng ngâi rêng rêng lo. Hêng a rawn chêtna mak leh ropui tak takte hi a mite’n amah nêna zin kawng an zawh ho bultanna a ni a, chu zin kawng chu Aigupta ram ata chhuaka, Kanaan ramah hruai luh an nih tâkna kha a ni.

Exodus bu-ah hian Mosia chanchin leh a thil tihte kan hmu tam hle a; amaherawhchu, he lehkhabu hi Mosia chanchin ni lovin, Pathian chanchin zâwk ziahna a ni. Chu Pathian chu hmangaihna ngah tak, thutaka khat, dik taka rorêl thîn, zalênna ngaina leh mi sualte ngâidam thîntu a ni a, kan sualte tlan nân amah ngei chua krawsah khân a lo thi ta nghe nghe a ni. Exodus bu hi kan han zir chho zêl ang a, chuta tang chuan kan Pathian hi eng ang Pathian nge a nih chiah tih kan hre chho zêl dâwn a ni.

Pathian chu eng ang Pathian nge maw a ni chiah rêng rêng le? Pathian chu a mite'n an rinawm lohsan fo chung pawhan laka rinawm tlat reng a ni a. Amah an dodâl lâi ngei pawhin an tân a awm zêl tho thîn. Anmahni a khawngaihzia a lantîr fo va, an thil tih سوال zilhauvin fuih an ngaih hunah a fuihthîn a, zirtîrna thu tha tak takte a hrilh thîn bawk. A tha thei ang berin a kâihruai a, anmahni duh thu rêngin, amah an hmangaih avâng leh a nungchang an ngainat êm avânga amah chibai bûk tûr leh a thu zâwm tûrin a duh a—chûng zawng zawng chu anmahni tâna tha tûr vek a ni bawk.

Mosia Pathian hi mihringte nêna inlaichinna tha tak neih duhtu Pathian a ni a. Pathian thil tih tum pawimawh ber chu thil eng emaw hlen chhuah ni lovin, a hnam thlan Israel fate nêna inlaichinna tha tak neih a ni a. Chu inlaichinna thûk tak chu a dînpui theih nân Sinai Tlângah khân a lo hruai thleng ta a ni.

Tirhkoh Paula chuan Pathian mite chung a thil thlengte kha keimahni tân zirlâi a ni tih sawiin, khâng an thil lo tih soal tawhte atanga inzir finga, Lalpa chu rinawm taka zui mai tûrin min sâwm a: “Hêng thilte hi entîrna atân an chungah khân a lo thleng a, keini hun tâwp lo thlennate hi min zilhna tûrin an lo zia a ni” (1 Kor. 10:11, ESV) a ti. Hêng hmânlâia thil lo thleng tawhte hi keini tûnlâi huna mite tâna vaukhanna leh ngaihthah thiàng hauh loh zilhauna thu pawimawh a ni a. Kan chhiar ang a, kan zir a, zirlâi zir chhuah tûr awmte chu kan zir chhuak bawk tûr a ni ang. A chhan pawh hmânlâi huna zia daih tawh niin, a thil tawnte pawh kha keini thil tawn nêh hi chuan a inang lo hlawm hle pawh a ni maithei a; chuti chungin, a phêna thlarau lam thu pawimawh tak tak inphûmte hi chu a hlut dân a la ngâi reng tho a ni.

Tûn kuartar chawlhkâr 13 chhûnga Exodus bu kan zir dân chu tûr hetiang hi a ni dâwn a: (1) Aigupta rama bâwih an nih lâi, Mosia pian thu leh Mosia'n kum 40 a tlin thlenga ahun a hman dân chanchin (*Exodus 1, 2*). (2) Israel fate hruai chhuak tûra Mosia tirh a nih thu (*Exodus 3, 4*). (3) Mosia'n harsatna leh buaina a tawhte (*Exodus 5, 6*). (4) Hremna hmasa pakuate (*Exodus 7–10*). (5) Hremna hnahnûng ber leh Kalhlên Kût hmanna (*Exodus 11, 12*). (6) Aigupta ram ata Israel fate hruai chhuah an nihna leh Tuipui Sen an kâna (*Exodus 13–15*). (7) Sinai Tlâng an thleng (*Exodus 16–18*).

(8) Pathian thuthlung leh Thu Sâwm Pêk an dawng (*Exodus 19, 20*). (9) Pathian dân a taka hman a ni (*Exodus 21–23*).

(10) Thuthlung nemnggeh niin, biak bûk sak dân tûr ruangâm pêk an ni (*Exodus 24–31*). (11) Rangkachaka siam bâwngno lim chibai an bûk a, Mosia thinrimin a vawm chhiatsak (*Exodus 32*). (12) Pathian a rawn inpuang a, Mosia hmâi a lo êng (*Exodus 33, 34*). (13) Biak bûk sak leh hlan thu (*Exodus 35–40*). Hetiang hian chawlhkâr tiin Exodus bu thu eng emaw lâi leh chumi bunga thil thlengte chu ngun takin kan zir thîn dâwn a ni.

He lehkhabu pawimawh tak kan zirnaah hian khawngaihnaa khat kan Lalpa chuan mal min sâwm sela. He lehkhabu atang hian a mite chu sal nihna ata zalênna famkim chang tûra hruai chhuah a duhzia te, thihna ata nunnaah leh thlalêr ram ro ata Jerusalem Thara hruai luh a duh dân te pawh kan lo hrethiam dâwn a ni (*Heb. 12:22*).

Jiô Moskala hi Andrews University-a Pathian thu zirna in pui, Seventh-day Adventist Theological Seminary-ah Thuthlung Hlui hrilh fiah dân zirtirtu a ni a; tin, he seminary-ah hian a hotu ber (dean) a ni nghâl bawk.

Zirlâi 1

June 28–July 4

**BÂWIH NIHNA:
A BULTHÛM LEH MOSIA PIAN THU**

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 1:1–22; Gen. 37:26–28; Gen. 39:2,21; Tîrh. 7:6; Gal. 3:16, 17; Exod. 2:1–25.*

Chângvawn: “**Tin, Israela thlahte chu an hnathawh hautak tak avâng chuan an rûm a; tin, an au va; tichuan, an hnathawh hautak avânga an au thâwm chuan Pathian hnên a thleng ta a. Tin, Pathianin an rûm chu a lo hria a; tin, Pathianin Abrahamate, Isaakate leh Jakobate hnêna a thu thlun kha a hre reng a. Tin, Pathian chuan Israela thlahte chu a thlîr reng a; tichuan, Pathian chuan anmahni chu a zuk ngaihsak reng bawk a,**” (*Exodus 2:23–25*).

Exodus bu hi rah beha awm te, pawimawhna nei ve lo nia ngaih te, tihduhdah tuar te, an chanâi chhuhsaktâwk

te leh mihring ni ve pawha ngaih ni lo hial te chanchinina khat a ni ber mai. He lehkhabu atang hian tûnlâi huna mite kalsan, hriat hlawh lo leh sal ang maia chhawr nia inhriate hian beiseina an nei thei a, a chhan pawh Hebrai mite chhanchhuaktu Pathian chuan anni pawh a chhanchhuah ve theih vâng a ni.

Exodus bu hian mihring nuna bet tlat harsatna leh buaina hrang hrangte sawiin, dik lo taka thil tihna leh fiahna kan tawn thin dân pawh a târ lang a. Mahse, Pathian chu a mite thlavâng hauha a rawn chêt chhuah thin dân kan hmuhte hian mi a ti thlamuang sawt thei thung. Pathian chuan rah beha awmte au thâwm hi a hria a, an harsatna tawhte leh an mittui tlate pawh a lo hmu vek bawk; tichuan, hêng an mangannate atang hian a rawn chhanchhuak ta thîn a ni.

Pathian chuan amaha rinna nghattute chhanchhuak tûrin hma a rawn la thîn a. Keini’na kan tih ve ngâi awm chhun chu rinnaa lo pawm mai a ni. Chu tak chu Exodus bu kan zir chhan tûr pawh a ni rêng a, a chhan pawh he lehkhabu hian kan tâna Isua’n a lo tih tawhte chu mi a hriattîr vâng a ni. He lehkhabu hi tlanna chanchin, chhanchhuahna chanchin leh chhandamna famkim chanchin ziahna a ni a—hêng zawng zawng hi rinna azârah Krista Isuaa kan ta niin, ani chuan kan tân a lo dah sa diam tawh a ni.

Harsatna leh buaina kan tawh lâi, thimin min tuam mup mai nia kan hriat lâi te hian Pathian lam kan en tlat a nih chuan a awmpuina, a ngaihsakna leh a tanpuina kan chanzia kan lo hre thei ang a. Ani chuan kan chatuan hmun tûr Ram Tiamah min hruai lût ngei dâwn a ni.

SUNDAY

June 29

Aigupta ramah Pathian mite an awm

Exodus bu hi Hebrai tawng chuan *shemot* tih a ni a, a awmzia chu “hmingte” tihna mai a ni. He tawngkam nêh hian Exodus bu hi intanin, “Hêng hi Israela fapa Aigupta rama lûtte hming chu a ni” tih thu kan hmu a. Chutiang chuan, Exodus bu tîr tê atangin Jakoba thlahte hming kan hmu nghâl a ni. Exodus 1:1-7 chhiar la. Hetah hian eng thu pawimawh tak nge awm?

Exodus bu hi Jakoba hnênah khân Pathianin malsâwmna vûr a tiam a ni tih kan hriat reng theihna tûr tawngkam nêh a intan a. Aigupta rama Jakoba leh a chhûngte an chhuk lâi khân Jakoba thlahte chu an la tlêm tham hle. Mi 70 chauh an la ni a (*Gen. 46:27, Exod. 1:5*); nimahsela, Israela thlahte chuan chi tam tak an thlah a, nasa takin an lo pung a, an lo tam ta êm êm mai a, an lo chak ta telh telh bawk a; tin, chu ramah chuan an lo khat ta mup mai a ni” (*Exod. 1:7*). Aigupta ram an chhuahsan dâwn lâi vêlah phei chuan an lo tam leh zual tawh hle a, naupangte chhiar tel ve loh pawhin mipa puitling hlîr chauh pawh nuai rûk lâi an tling tawh a ni (*Exod. 12:37*).

Exodus 1:8-11 chhiar la. Israel fate’n Aigupta ram an chhuahsan dâwn lâi vêla an dinhmun chu eng nge ni?

Exodus bu hian Aigupta rama awm mêk Israel-te kha dinhmuntha lo takah an awm tih min hrilh a. Aigupta mite’n sala an chhawra, hna hrehawm leh hahtlâk tak tak an thawh luihtîrthin thu nêh a intan. Amaherawhchu, Pathian awmpuina thlamuanthlâk tak an chan thu nêna khâr a ni ve thung a, he lehkhabu tâwp lamah hian Pathian chu Israel mite riah bûk lâi taka awm biak bûkah a rawn

awm thu kan hmu (*Exodus 40 chhiar la*). Hêng an thil tawn inang lo tak pahnihte a thlen inkârah hian Pathianin a mite tâna an hmêlmate a do dân leh hnehna a chan thu târ lan a ni a. Bâwih nihna ata a mite a chhanchhuahna hmang te, Tuipui Sen a tih thenna hmang te, khatih hun lâia sipai chak ber ni thîn Aigupta sipaite a hneh tâkna hmang te khân Chiang takin sual sipaite laka hnehna a chan dân kan hmu.

He thawnthu-a thil mak leh ngaihnaawm êm êm mai ni bawk chu, Aigupta mite’n “anmahni [Israel fate] an tih retheih nasat poh leh an lo pung nasa deuh deuha, an lo darh zau ta deuhdeuh” zâwk hlauh hi a ni a (*Exod. 1:12*). A awmzia chu, mihringte hian eng hmanrua leh ruahmanna pawh hmang mah se, engkim chungah thu neitu chu Pathian a ni tho tihna a ni. Ani chuan a mite hi min chhanchhuak zêl dâwn a, mihringte thlîrna atanga beisei tûr engmah a awm loh hunah pawh mi a chhanchhuak thei tho thîn.

Aigupta ramah hian Josepha hre lo lal thar a lo awm ta a. He thu hian hun tha kan neih hi a tâwp thuai thei a, harsatna tâwk thut thei dinhmunah kan ding reng a ni tih hrethiam tûrin engtin nge min tanpui le?

THAWHTANNI

June 30

A bulthûm chu

Jakoba leh a chhûngte’n Kanaan ram chhuahsana, Aigupta an rawn thlen lâi vêl kha chuan Aigupta lal hi Hebrai mite chungah a thain a nêlawm êm êm a. Chuti taka a that chhan chu Josepha kha niin, Aigupta mite tân thil tha tam tak a tih avângin a chhûngte lakah hian that a lo chhuah ve a ni.

“Pharaoa vêk chuan Josepha hnênah, ‘Ngâi teh, Aigupta ram zawng zawng chungah hian hotu-ah ka siam a che’ a ti a. Tin, Pharaoa’n a kut ata a hming nemna zungbun chu

a phâwi a, Josepha kutah a buntir a, puan zai sina siam silhfênte a bel a, a nghâwngah rangkachak thi a awrhtir a. Tin, a tawlâilir neih pahnihnaah chuan a chuantir a; a hmaah chuan, ‘Thingthi r’u’ tiin an au zêl a; tichuan, Aigupta ram zawng zawng chungah chuan hotu-ah a siam ta a” (*Gen. 41:41–43*).

Josepha’n harsatna nasa tak a tawh hnua hlawhtlinna ropui tak a lo chan leh theih tâk chhan hi eng nge ni?
(*Gen. 37:26–28 leh Gen. 39:2, 21 chhiar la.*)

Josepha chanchin hi a taka thleng ngei a nihzia ti lang Chiangtu chu Exodus 1:8-a kan hmuh, “Josepha hre lo lal thar” lo awm thu hi a ni a, chu lal thar chu Ahmose (1580–1546 BC) kha a ni.

Ani dawtah hian Amenhotep I (1546–1532 BC) kha a lo lal ve leh a, ani hi Israel-te hlautu leh rap bettu kha a ni. A hnua lo lal ve leh Thutmose I (1532–1514 BC) phei kha chuan Hebrai mite fa chu mipa a nih phawt chuan tih hlum zêl tûr tih thupêk a chhuah nghe nghe a. Nimahsela, a fanu Hatshepsut (1504–1482 BC) kha Mosia chhara, faa la zui ta nghe nghetu a ni lawi bawk si. Pharaoa Thutmose III (1504–1450 BC) khân kum eng emaw ti chhûng chu Hatshepsut nêh hian ro an rêl dũn reng thîn a, ani kha Israel fate’n Aigupta ram an chhuahsan lâi vêla lalthutthlêng luahtu a ni.

Israel fate’n Aigupta ram an chhuahsan hun hi 1450 BC, March thla a nih rin a ni a (William H. Shea, “Exodus, Date of the,” *The International Standard Bible Encyclopedia*, edited by Geoffrey W. Bromiley et al., vol. 2 [Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans, 1982], pp. 230–238 chhiar rawh). Aigupta ram ata Israel-te an chhuah hi engtik hun vêl nge ni tih Chiang zâwka hriat kan duh a nih chuan

hêngte hi chhiar ni se: Gen. 15:13–16; Exod. 12:40, 41; Rorêltute 11:26; 1 Lalte6:1 (*Tirh. 7:6; Gal. 3:16, 17 te pawh chhiar bawk rawh*).

Exodus bung khatnaa kan hmuh Israel-te chanchin hian a huam thui khawp mai—Josepha hun atanga intanin, a pa Jakoba leh a chhûngte Aigupta rama an rawn luh atanga Pharaoa’n mipa fa lo piang tawh phawt chu tih hlum vek tûr tih thupêk a chhuah thleng a awa a. A kum zât thu-ah hian ngaihdân inang lo leh inhnia na eng eng emaw chu awm bawk mah se, a pawimawh lâi tak zâwk chu Pathianin a mite a ngaihsakzia lo lang hi a ni—ram danga bâwih an nih lâi pawhin a theihngihl chuang rêng rêng lo.

A awmzia chu, Aigupta rama Israel mite an awm lâi chanchin hi a zawng a za chuan hre vek thei tawh lo mah ila, Pathian nungchang puan chhuaha awm chu he lehkhabu phêk tinah hian hmuh theih a la ni reng tho thung (*1 Kor. 13:12 en rawh*). Thil tha lo eng eng emaw lo thleng thîn mah se, Pathian chu min tanpui tûrin a hnâi reng a, eng dinhmunah pawh ding mah ila, amah chu kan rin chhan thei reng a ni.

THAWHLEHNI

Hebrai nau chhar mite

July 1

Exodus bu hi Genesis thu hre hmasa phawt lo chuan hriatthiam theih a ni lo. Genesis-a kan hmuh angin, Juda-te kha Aigupta ramah an pêm thla a, hun eng emaw chen lungmuang leh hmuingil taka an awm hnu-ah sal an lo ni ta a ni.

Nimahsela, Pathian chuan a mite hi an harsatna tawhah a thlahthlam mai lo va, an buainate chu a rawn ngaihsak lêm lo nia a lan lâi te ngei pawh khân a theihngihl chuang lo. Hebrai mi tam tak kha chu an thil tawn mêkin a delh nat êm avângin an beidawng thîn hle

ang tih a rin theih a. Mahse, khatiang hunah ngei khân Pathian chu anmahni tanpui tûrin a kut chak tak nêh a rawn thawk chhuak thîn. Kan Lalpa chuan hetiang hian amah zuitute a fuih a: “Mangan ni-ah chuan mi ko la; ka chhanhim ang che; tichuan, nangin mi châwimâwi dâwn nia” (*Sam 50:15*).

Exodus 1:9–21 chhiar la. Hebrai nau chhar mi rinawm takte’n thil pawimawh tak an tih chu eng nge ni a, eng vângin nge an thil tih chu tûn thleng pawha hriat reng a lo nih tâk?

Exodus bu-a pharaoa kan hmuhte hi an hming sawi lan a ni hlawm lo va. “Pharaoa” tia sawi mai thin niin, chumi awmziachu “lal” tihna a ni. Aigupta mite chuan pharaoa-te kha leia awm pathian, an pathian pakhat, Ra (Osiris tiin emaw, Horus tiin emaw pawh an sawi thîn baw) fapa niin an ngâi a. Ra chu ni pathian a nih avângin Aigupta mite pathian zînga a chungnung ber a ni nghe nghe.

Chutiang taka “pathian” ropui leh thiltitheih nia an ngaih chu ni mah se, Hebrai nau chhar mite kha an thil tih tumte athulh luihtîr thei chuang miah lo va. Dik tak phei chuan, hetih lâi huna pharaoa hi tu nge ni tih pawh sawi lan a nih loh lâiin nau chhar mi pahnihte erawh Siphraii leh Puaii te a nih thu sawi a ni teh tlat thung (*Exod. 1:15*). An pahnih hian Lalpa an tih êm êm a; chuvâng chuan ngaihsân pawh an hlawh ta rêng baw a ni. Pharaoa thupêk dik lo leh tha lo tak hian anmahni-ah nghawng a nei ve lêm lo va; a chhan pawh leia rorêltute thupêk âi chuan, Pathian an zah zâwk vâng a ni (*Tîrh. 5:29 pawh en rawh*). Pathian pawhin mal a sâwm lêt ve ta rêng baw a, chhûngkaw hung takah siamin, an chung a thil lo thleng hi Pathian laka an

rinawmna rah a ni tih chiang takin a lang. Hêng hmeichhiate hian Pathian thu chu an hre tlêm hlein a rinawm a, an hriat chhun pawh a ril hran lêm lo hle maithei baw; mahse, thil dik leh tha chu eng nge ni tih an hria a, chu chu tih pawh an ti ta ngei rêng a ni.

Pharaoa’n a ruahmanna a tlawlh tih a hriat chuan Aigupta mite chu Hebrai nu-in a hrin mipa fa tawh phawt chu Nile luaia palh zêl tûrin thu a pe ta a. Hetianga a tih chhan hi Nile lui pathian, chi thatna pathian nia an ngaih, Hapi hnêna hlanah a ti pawh a ni mathei e (Hei hi Juda-te chu Juda an nih avâng maia tih hlum tûr tih thupêk chhuah a nih thu kan hmuh hmasak ber a ni nghe nghe). Mipa fa apiang tih hlum zêl tûr tih thupêk a chhuah chhan chu Hebrai mite tukzal emaw, thunun emaw a tum vâng a ni a. Hebrai mipa zawng zawng a ti hlum vek ang a, an hmeichhiate erawh chu Aigupta mite a neihtîr thung ang. Chutianga a tih chuan Hebrai mite hi Aigupta mite tân hlauhawm le ngaihawh tham an lo ni tawh lo mai dâwn a ni.

Nau chhar mite hian thil dik leh tha tih tûr chu an hria ni mai lovin, chu thil chu a ti ta ngei baw a. He an thil tihah hian kan tâna thuchah pawimawh tak eng nge awm?

NILAINI

July 2

Mosia pian thu

Exodus 2:1–10 chhiar la. Mosia a lo piana Pathianin thil a tih leh a vênhim dân chu eng nge ni?

Mosia lo pian dân leh a nun hrim hrim hi thawnthu ngaihawm tak a ni a, a chhan pawh Aigupta ram awptute zîngah pawh a hmingthang ber, lal chhûngkaw sâwm leh

pariatnate'n ro an rël lâia lo piang leh sei lian, rawng pawh bāwl zui ta a nih vāng a ni. He lal chhūngkuuaa pharaoa pakhat—Thutmose III, “Aigupta ram Napoleana” tia an sawi mai—phei kha chu hmasāng Aigupta lalte zīngah pawh a hmingthang berte zīnga ngaih a ni.

Mosia hi chu Hebrai mipa lo piang tawh phawt chu tih hlum zêl tûr (*Exod. 1:22 en rawh*) tih thupêk chhuah a nih lâia lo piang ve tho ni mah se, a “danglam bik” hle (*NLT*; heti lâia “danglam bik” tih hi Hebrai tawng chuan, *tob* niin, a ngialnganin letling dāwn ta ila, “tha,” “hmêl tha” tih tûr a ni ang; *Exod. 2:2*). Mahse, a Hebrai thumal hi chuan a pāwn lam lan dân leh a hmêl a that hle thu bāk thil dang pawh sawi tel a nei a. Entîr nân, he thumal vêk hi Pathianin khawvêl a siam lâia thil a tihte sawina atân pawh khân hman a lo ni tawh—a thilsiamte kha “tha a tih hle” tih thu emaw, “tha a tih êm êm” thu emaw a sawi zêl a nih kha (*Gen. 1:4, 10, 31*).

He naupang “tha”/“hmêl tha” tak hi Pathian ruahman dân angin a lo puitling chho ang a, Hebrai mite chu bāwih a nihna ata a la hruai chhuak dāwn. A pian lâi vêla thil inlûm leh dân, a bik takin Hebrai nute'n an hrin mipa fa tawh phawt chu tih hlum zêl tûr tih thupêk kenkawh a nih dân te kha ngaihtuahin a hma lam hun thlîr thuipei ngam a harsa hle ang tih a chianga. Nimahsela, Pathian chuan Abrahamata, Isaaka te, Jakoba te hnêna a lo tiam tawh kha a ti hlawhtling ngei dāwn a ni. Anni hnênah khân thu lo thlung tawhin, an thlahte chu Ram Tiamah a hruai thlen tûr thu a hrih a (*Exod. 2:24, 25*). Kum tam tak hnu-ah chumi hna thawk tûr chuan he nausên duhawm leh hmêl tha tak (Hebrai tawngin, *tob*) hi hmang dāwn ta a ni.

Chumi hun a thlen hma chu Aigupta lal fanu, Hatshepshut khân a fapa atâna lain a lo enkawl rih a. A hming, Mosia tih pawh hi Aigupta mite hming niin, a awmzia chu “fapa” emaw,

“hrin” emaw tihna a ni. Hmasāng Aigupta mite khân hetianga hming phuah hi an chīng hle a, Ah-mose tih chu “Ah fapa” tihna niin, Thut-mose tih pawh “Thoth fapa” tihna a ni. Mosia hming hi Hebrai tawng chuan *Mosheh* a ni a, a awmzia chu “lāk chhuah” tihna a ni. Nile lui atanga Hatshepshut-i'n a “lāk chhuah” khân mak tak maiin a nunna zuah a ni ta a nih kha.

A naupan lâi chanchin hi kan hre tam lo hle. Khatia mak tak maia chhanchhuah a niha, Hatshepshut-i'n fa atâna a lāk tāk hnu khân amah hringtunu hnênah kum 12 mi a nih thlengin a awm zui ta rih a (*Exod. 2:7-9*; Ellen G. White, *Thlahu Bulte leh Zâwlneite*, p. 237). A naupan lâi leh rawn tleirâwl chhoh hnu-ah pawh Aigupta rama zirna tha ber ber dawntîr a ni a, chūng zawng zawng chu Aigupta ram lal ber (pharaoa) ni tûra buatsaihna vek a ni (*Thlahu Bulte leh Zâwlneite*, p. 238). Thilmak leh ngaihnawm tak ni bawkw chu, a tâwpkhâwkah chuan hêng zirna tha ber ber a dawnte hi thilpawimawh ber, Pathian leh a thutak hriatna atân chuantangkâina nei miah lo a ni a, tangkâina nei lo mai pawh ni lovin, a dodâltu a ni hial zâwk! I thil zir leh thiam zīnga engte kha nge a tâwpkhâwka pawimawh ber atân tangkâina nei miah lo ni ve le?

NINGANI

July 3

Ruahmannate thlāk a ni

Exodus 2:11-25 chhiar la. Mosia hma lam hun thlāk danglamsak dāwrhtu thil thlengte chu eng nge ni? He a thil tawn atang hian eng zirlâite nge zir chhuah theih kan neih?

 Mosia hian eng nge a tih ang? Aigupta thlēmna chu do zo lovin, a nawmsaknate chu chen ve a tum dāwn nge

nia, tihduhdaha awm mēk a mite chu a tawrhpuì ve zâwk ang? Duhthlanna siamtir ngei ngei tûr thil pawimawh tak a lo thleng thuai dâwn a ni.

“Pharaoa’n chu chu a lo hriat veleh Mosia chu thah a tum ta a. Nimahsela, Mosia chu Pharaoa hnên ata a tlân bo va, Media ramah a awm ta a; tin, tuichhunchhuah sirah hian athu a” (*Exod. 2:15*).

Khatia tual a thah hnu kha chuan duh thlan tûr dang a nei tawh lo. A rang a ranga Aigupta ram a chhuahsan nghâl a tûl ta a. A tâna ruahmanna an lo siam hrang hrang—Aigupta lalthutthlêng la luahtira, an “pathian” pakhat nihtir a tumna te chu chawplehchilhin a tâwp ta nghâl vek mai a ni. Mosia hian pathian lem nih âi chuan Pathian dik tak rawngbâwl a thlang zâwk a. Nimahsela, a tlânchhiat dâwn lâi vêl tak hi chuan a hma hunah eng thil nge lo thleng dâwn tih eng mah a hre bik lo ngei ang.

“Aigupa mite chuan engkim (Mosia’n Aigupta mi a that tih) an lo hre ta a, chu thu chu a hluhlâng thei ang bera sawiin, Pharaoa beng hial pawh a lo thleng ta thuai a. Lal hnênah chuan a uar thei ang bera sawiin, Mosia hian a mite chu Aigupta mite laka hel tûr leh sawrkâr paih thlaa, lalthutthlêngathut a tum a ni an ti a; a dam ve reng a nih chuan Aigupta ram tân a hlauhawm hle dâwn a ni an ti bawh. Chuvângin, lalber chuan tih hlum nghâl tûrin thupêk a chhuah ta a; mahse, Mosia hian a dinhmun hlauhawmzia chu hriain Arabia ram lamah a lo insaseng hman hlauh a ni.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 240.

Mosia hi kum 120 a dam a (*Deut. 34:7*), a dam chhûng hun hi hlâwm thuma then theih niin, then tinah hian kum 40 zêl awm angin a ngaih theih bawh. A then khatna, a pian atanga kum 40 a nih thleng hi chu Aigupta ram lal inah a

hmang ber a. A then hnihna, kum 41 a nih atanga kum 80 a nih thleng hi Median rama a awm lâi, a puzawn Jethro-a hnêna a awm lâi a ni ve thung.

A then thumna, kum 40 chhûnga a thil tawn leh thil tihte hi Mosia lehkhabu pangate luah khattu chu a ni ta a (tûn kuartara kan zir chhoh mēk pawh hi hemi hun chhûnga thleng vek hi a ni). Hêng lehkhabu pangate hian Pathianin a thu hretu ni tûra Israel hnamte a koh dân leh, chuti chung a milem an biaksan fo si dân min hrilh a, Pathian dik tak nihphung leh nungchang pawh chiang takin an târ lang bawh (*Deut. 4:6–8 chhiar rawh*).

Mosia’n Aigupta mi a that kha Pathian ruahmana tel ve rêng a ni ang em? A ni lo a nih chuan, kha thil thleng khân Pathianin engkim chungah thu a nei a, a ruahman ni miah lo pawh ama thiltumte hlen chhuahna hmanruaah a hmang hlauh thei a ni tih min hrilh em? Engtin nge he thutak pawimawh êm êm hi a awmzia hrethiam tûrin Rom 8:28 hian min tanpui le?

ZIRTAWPNI

July 4

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung 22, “Mosia” (phêk 234–250) chhiar ang che.

Bible hian “nau chhar mite chuan Pathian an tih a; chuvâng chuan Aigupta lalin thu a pêk ang chuan an ti duh lo va, mipa fa lo piangte chu an zuah ta zêl zâwk a” (*Exod. 1:17, NKJV*) tiin a sawi a. Ellen G. White-i pawhin hetiang hian nau chhar mite rinawmzia leh Messia lo pian theihna tûra hna pawimawh tak thawh dân a lo sawi: “An hnathawh avânga Hebrai nute’n a hrin mipa fa lo piangte chu tih hlum nghâl zêl tûr a ni tih thupêk a lo chhuah tawh chu zâwm thei ngei tûr nia ngaih hmeichhiate hnênah chuan thu a pe a. He thil phêna awm leh a ti chhuaktu tak chu Setana a ni. Setana chuan Israel mite zîng atang hian

chhanchhuaktu tûr a lo la chhuak dâwn a ni tih a hria a; lal chu Hebrai nau lo piang apiang a tih hlumtîr zêl theih chuan Pathian ruahmanna pawh tih tlawhsak theih a inbeisei a ni. Nimahsela, nau chhartute hian Pathian an tih tlat a, lal thupêk râwng tak chu a zâwm lo ngam tlat. An thiltih hi Lalpa lawmzâwng tak a ni a; chuvâng chuan, mal a sâwmin a hmuingiltîr ta a ni.”—*Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 235.

Hêng zawng zawngah hian thil lâwmawm tak lo lang a awm a, Setana hian thil eng eng emaw han ruahman ve thîn mah se, chûng a thil ruahmannate chu Pathianin chung tlâk zêlin, amah hnehna hmanrua atân a mi rinawmte a hmang thîn. Tûnah hian kan hmêlmapa ram chhûngah kan la chêng rih a, he kan hmêlmapa hi Isua chuan “he khawvêl lal” tia sawiin, Tirhkoh Paula pawhin “boruaka thuneihna lal” tiin a lo sawi ve baw (Joh. 14:30; Eph. 2:2). He a dinhmun chelh tâk hi Adama hnên ata dik lo taka a neih a ni a; nimahsela, Isua Krista khân a nun leh krawsa a thihna hmangin a lo hneh tawh tih kan hre tûr a ni (Mat. 4:1–11, Joh. 19:30, Heb. 2:14). Setana hi la nung rengin hna pawh la thawk chhunzawm zêltho mah se (Hebrai nausênte tih hlum vek a tum pawh khân hna a la thawh chhunzawm zêlzia chu a ti lang), tih boral a la ni ngei dâwn a (Joh. 12:31; Joh. 16:11; Thup. 20:9, 10, 14). Thil lâwmawm êm êm chu, kan harsatna tawh chi hrang hrangte hi Pathian khawngaihna chuan a hneh thei vek tih hi a ni (Phil. 4:13). Chu khawngaihna chu kan beisei awm chhun pawh a ni baw.

Sawi ho tûrte:

1. Enga ti nge Pathian hian Hebrai mite kha Aigupta ramah an awma, Aigupta mite bâwiha an tan a phal le? Anmahni chhanchhuak tûra a rawn thawk chhuak lawk baw si lo kha eng nge ni a chhan ni ang? Israel mite

khân an dam chhûng zawng chauh zêl hrehawm an tuar tih erawh hre reng la. A awmzia chu, a hnam anga hrehawm an tuar chhûng kha rei viau mah se, a mimal ang chuan an dam chhûng zawng chauh an tuar tihna a ni. Enga ti nge hetiangna an tawrh hun chhûng rei zâwng lo thliar hran hi mihringte’n hrehawm kan tawrh chhan leh awmzia kan lo hriatthiam theihna kawnga thil pawimawh tak a nih?

2. Pathian chuan Mosia’n a thinram luat avânga Aigupta mi a thahna kha a thiltum tih hlawhtlinna hmanruaah a hmang hlauh thei tih thu hi ngun takin ngaihtuah la. Khatiang khân ti ta lo se, eng thil nge thleng ang? Hebrai mite kha Aigupta ram atangin an chhuak thei lo mai ang em? I chhâna neih chu han sawi fiah teh.

HNIM BUK KÂNG**SABBATH CHAWHNU**

Chhiar tûrte: *Exod. 18:3, 4; Exod. 3:1–22; Gen. 22:11, 15–18; Exod. 6:3; Joela 2:32; Exod. 4:1–31; Gen. 17:10, 11.*

Chângvawn: “Tin, LALPA chuan, ‘Aigupta rama ka mi awmte chu an hrehawmzia ka hmu reng asin, anmahni vêngtute avânga an au thâwmte chu ka lo hria a, an lungngaihate chu ka hre reng si a. Tichuan, Aigupta-ho lak ata chhanhim tûr leh, chumi ram ata chu hruai chhuaka.. . hnute tui leh khawizu luanna rama hruai lût tûrin ka lochhuk ta a ni,’ a ti a,” (*Exodus 3:7, 8*).

Pathian kohna kan dawnte hian kan nun pum pui a thlâk danglam vek châng a awm dawn a. A kohna chu kan chhâng a nih chuan, kan tâna tha ber tûr a lo buatsaih a ni

tih kan hre chhuak thîn ang. Amaherawhchu, Pathian kohna lopawm mai hi thil awlsam tak a ni lo fo thîn si a.

Chutiang chu Mosia pawh khân lo tawng tawhin, hnim buk kânga rawn betu Lalpa chuan a tâna ruahmanna a lo neih chu a hrih a nih kha. Mosia khân thil kângte kan chhan leh kan dân mi thiamte’n an sawifiahna hi a lo hre ve reng emaw, hre lêm lo emaw a ni maithei a, a enga pawh chu ni se, a thil hmuh kha thilmak a ni tih hriain, a mit a la ta hle tih a ni tih chu a Chiang khawp mai. Lalpa’n hna pawimawh tak thawk tûrin a ko a ni tih rinhlelh rual a ni lo va.

Zawhna chhân ngei ngâi ni ta chu: Pathian kohna hi—chumiin a kelteltûr a nuna thilinthlâk danglam hlawkna nêchuan—achhâng dawn em? tih a ni. A tîrah chuan a chhâng mai thei bik lo.

Thil eng eng emaw tih tum i lo nei ve a; mahse, chûng i thil tih tumte leh ruahmanna i lo siam ve-te chu Pathianin a thlâk danglamsak vek tawh che em? Pathian tân hian tangkâina kawng tam tak kan nei a ni tih hi chu thu dik a ningei mai tak a, chutih rual chuan, Pathian kohna chhâna, ti tûra min hrihthe tih ngei erawh chu mihring kan nih anga thil tih manhla ber a ni. Chu chu thil awlsam a ni loh châng pawh a tam dawn a, Mosia tân pawh khân a awlsam bik lo hle. Nimahsela, Pathian kohna kan dawn reng lâia keimahni kawng zawh luih lo tum tlat chu thil âthlâk tak a ni ngei ang.

SUNDAY

July 6

Hnim buk kâng

Mosia hi Midian rama a tlânchhiat hnu khân a khawsak a nuam angreng ta viau a. Nupui neiin fapa pahnih, Gersoma leh Eliezara te a nei a (*Exod. 18:3, 4*), a puzawn Jethro bulah chêng ve-in, a puzawn hi Midian rama puithiam a ni nghe nghe. Midian ramah hian kum 40

chhông zet lungmuang takin a awm a, Davida ang khân berâm vêngin (2 Sam. 7:8), Pathian thilsiamte zingah nuam takin Pathian awmpuina a chang ngei a ni tih hriatna nêh hun a hmang thîn a ni.

Amaherawhchu, hemi hun hi pangpâr rim tui tak takte hnim kual vêl nân ringawt a lo hmang lo va (a pangpâr hmuhte hi thlalêra awm chi cactus a ni maithei). Kum kha leh chen Lalpa nêna an lo lên dun thinna khân a nun ti danglamin, hruaitu tha tak ni thei tûrin a lo chher reng a lo ni. Tin, Pathian chuan he thlalêr hmun reh tak hi Bible-a lehkhabu upa ber ber pahnih, Joba leh Genesis te ziahtirna atân a lo hmang bawk (Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 251; Francis D. Nichol, et al., eds., *The SDA Bible Commentary*, vol. 3, p. 1140). Hei bâkah hian Pathian hnên ata Krista leh Setana indo dân te, khawvêl leh a chhônga thil awmte siam a nih dân te, suala mihring tûk thu te, tui lêt chanchin te, Israel hnam thlahtu bulte chanchin leh a pawimawh ber, chhandamna ruahman chungchâng awmzia hriatthiamna ril tak pawh a lo dawng bawk. Chutiang chuan Mosia hi mihringte hnêna Pathian nung, Siamtu leh Enkawltu chanchin dik tak lo hrih chhâwngtu a ni a, sualin a tih chhiat vek tawh khawvêl din thar leh a nih theih nâna Pathianin hna a thawh dân pawh min hriatthiamtîr bawk. Bible-a kan hmuh mihringte chanchin leh chhandamna chanchin te hi Mosia'n Pathian awmpuina changa a lo ziah Genesis bu-in a lo sawite chhiar lo hi chuan a awmzia hriatthiam tak tak theih a ni lo.

Exodus 3:1-6 chhiar la. Mosia hnêna Lalpa'n, "Abrahama Pathian, Isaaka Pathian leh Jakoba Pathian" tia a nihna sawi kher hi eng nge ni a chhan?

Mosia hian hnim buk kâng kha meiin a tih alh a ni lo tih a hria a, thilmak a hmu a ni tih hriain, a hma maiah chuan thil hmuhnawm leh pawimawh tak a thleng mêk a ni tih a hai lo. Hnim buk alh lam chu a va hnaih a, chu veleh Lalpa chuan a pheikhawk phelh tûrin a lo hrih a, a chhan chu a dinna lâi vêl hi Pathian awmna a nih avângin hmun thianghlim a ni.

Lalpa chuan Mosia hnênah hian "Abrahama Pathian, Isaaka Pathian, Jakoba Pathian" a nih thu a sawi a (*Exod. 3:6*). Hêng Israel hnam thlahtu bul pathumte hnênah hian an thlahte chuan Kanaan ram an la luah dâwn a ni tih lo hrih tawhin, chu thutiam chu Mosia pawh khân a hre ngei ang tih rinhlel tûr a awm lo. Chutiang chuan, a sawi hma hauhpawhin Mosia tân khân eng thil nge lo thleng dâwn a, chumiah chuan eng thil pawimawh tak nge tih tûr a neih ve tih lo hriat theihna tûrin kawng a lo hawng sa reng tawh a ni.

Mosia khân Pathianin a mite hruai chhuah hna thawk tûra inpeih nia a hmuh nân kum 80 zet a mamawh a. He thu hian dawhthei leh chhel taka kan awm thin a pawimawhzia min hrih em?

THAWHTANNI

July 7

Lalpa vântirhkoh

"Lalpa vântirhkoh" chu mei alhin Mosia hnênah hnim buk chhông atangin a lo inlâr a (*Exod. 3:2, NIV*). Hnim buk chhông atanga Mosia hnêna thurawn sawitu hi Lalpa Isua Krista a ni (*Exod. 3:4, NIV*).

Isua Krista nihna sawina atâna "Lalpa vântirhkoh" tih hman a ni hi i lo hrethiam lo a ni maithei a; mahse, hriatthiam loh tûr a awm lo. *Vântirhkoh* tih awmzia chu "thuchah puangtu" (Hebrai tawngin, *mal'akh*) tihna a ni a,

a chheh vêl thu azirin he tawngkam hi mihring emaw, vân lam mi emaw sawina atân hman theih ve ve a ni (*Mal. 3:1 en la*). Bible-ah hian Pathian sawina atân “Lalpa vântirhkoh” tih tawngkam hman a nihna tam tak a awm a (entîr nân, *Gen. 22:11, 15–18; Gen. 31:3, 11,13; Rorêltute 2:1, 2; Rorêltute 6:11–22; Zak. 3:1, 2 te hi chhiar ang che*). He Lalpa vântirhkoh hian Lalpa hmingin thu a sawi a ni mai lo va, amah hi Lalpa chu a ni. Isua hi kan hnêna Pa Thu rawn puangtu a ni a, Pathian tirhkoh a ni.

Exodus 3:7–12 chhiar la. Mosia hnênah hian engtin nge Pathianin Aigupta rama awm Israel fate chhanchhuah a duh chhan a sawi?

Aigupta rama Pathian mite tawrhna hi thiam taka sawi chhuah a ni a, tanpuitu au-a tap leh rûm thîn nia târ lan an ni bawk. An tap thâwm chu Lalpa'n a lo hria a, a ngaihsak ta a ni (*Exod. 2:23–25*). “Ka mite” tiin a sawi a (*Exod. 3:7*). Chumi awmzia chu, Sinai tlânga thu a thlunpui hma hauh pawh khân a mite an lo ni sa tawh reng tihna a ni. An thlahtute hnêna a lo tiam tawh ang ngei khân Kanaan ramah chuan a chêtîr dâwn a, a thu an zâwm a nih pawt chuan a hmuingiltîr bawk ang.

Mosia hnênah hian hna pawimawh tak thawk tûrin Pharaoa hnênah a tîr dâwn a ni tih a sawi a: “Chuvângin, hawh teh, ka mi Israela thlahte chu Aigupta ram ata hruai chhuak tûrin Pharaoa hnênah ka tîr ang che” (*Exod. 3:10*). Hetah pawh hian Israel fate chu “ka mite” tih bawkin a sawi leh a ni.

Pathianin a chhiahhlawh hnêna hna thawh tûr a tuk hi a va pawimawh tak êm! Chuvâng tak chuan Mosia pawh hian, “Chu hna thawk tûr chuan tu nge maw ka nih le?” tiin a lo

chhâng a. A awmzia chu, thil lo thleng tûr leh, chumi thil lo thleng tûra tih tûr a neih chu a pawimawhzia a hriatin, amah a rawn thlang mai hi mak a ti hle tihna a ni. He a zawhna zawh atang hian eng ang mi nge a nih tih kan lo hre thei daih tawh a—inngâitlâwm tak, thawk tûra koh a nihna hna pawh thawk tlâk lo nia inngâi hial a ni tih chiang takin kan hmu.

Enga ti nge inngaihtlâwmna, “tling lo” nia inhriatna neih hi Lalpa zuitu leh a tâna hna thawh tumtu tân chuan thil pawimawh tak a nih?

THAWHLEHNI

July 8

Lalpa hming

Exodus 3:13–22 chhiar la. Enga ti nge Mosia hian Pathian hming hriat a duh? Engtiangin nge a hming hian a nihna a târ lan bawk?

Pathian chu Mosia hnênah hian *'ehejeh 'asher 'ehejeh* tiin a insawi a, he thu hi a ngialngana lehlin dâwn chuan, “ka nih tûr chu ka ni ang” tiin emaw, “ka nih chu ka ni” tiin emaw dah tûr a ni ang. Exodus 3:12-ah pawh he thumal, *'ehejeh* tho hi hman niin, Mosia hnênah khân, “I hnênah ka *awm* dâwn alâwm” tiin a lo hrilh a nih kha. A awmzia chu Pathian hi chatuan mi a ni tihna a ni a. Mihringte pawh phâk rual loh khawpa sâng Pathian a nih rualin, mihringte zînga rawn chêng ve Pathian pawh a ni tho bawk. “Mi, rilru-a inchnîr ngawih ngawih leh thuhnuairawlhte” hnênah a awm thîn a ni (*Isaia 57:15*).

Pathian mimal hming, “Jehova” (Saptawng Bible-ah chuan “Yahweh” tia dah a ni a; Mizo tawng Bible-ah hian “Lalpa” tia dah a ni tlângpui) tih hi a tîr ata Pathian mite'n a lo hriat thîn a ni a, eng nge ni a awmzia tih erawh an hre kher lo maithei. Mosia pawh khân Jehova tih hming hi a lo

hre tawh a; mahse, mi dangte ang thovin ani paw'n a awmzia dik tak a hre bik chuang lo. A zawhna, "Tu nge ni i hming?" tih pawh hi Pathian hming awmzia dik tak hriat duha a zawhna a ni ang.

Exodus 6:3-ah hian Pathian hming awmzia kan hriat theihna tûra a hmâwrhmuhna chu kan hmu a. Heti hian amah Pathian ngeiin a sawi: "Abrahama hnênah te, Isaaka hnênah te leh Jakoba hnênah te khân Pathian Engkimtithia angin ka lo inlâr tawh a; nimahsela, ka hming Lalpa ang erawh chuan an hnênah khân ka la inhriattîr lo" (*Exod. 6:3, NIV*). Hetah hian Adama te, Nova te, Abrahama te leh Israel hnam thlahtu bul dangte khân "Jehova" tih hming hi an hre lo tiin a sawi lo va (*Gen. 2:4, 9; Gen. 4:1, 26; Gen. 7:5; Gen. 15:6-8 leh a dangte pawh en la*). Khâng mite khân a awmzia dik tak an lo la hre lo tihna a ni zâwk ang.

A hming, Jehova tih hian mimal pual bik Pathian, a mite Pathian, thuthlung Pathian a ni tih a entîr a. Mihringte chungthua rawn inrawlh thîn Pathian nêlawm leh hnaih theihPathian pawh a ni baw. Engkimtithi Pathian (*Gen. 17:1*) hi a thiltihtheihna hmanga thilmak leh ropui tak tak ti thîn Pathian a ni a. Chutih rual chuan, a mite a hmangaihna leh ngaihsakna hmanga a dikna leh thiltihtheihna lantîr thîn Pathian pawh a ni tho baw. Elohim ("thiltitheih," "chak, mihringte pawh phâk rual loh khawpa chungnung Pathian," "mi zawng zawng Pathian," "lei leh vân zawng zawng chung Rorêltu," "thil engkim Siamtu") pawh a ni a; chutih rual chuan, Jehova tih hian mihringte nêna an inlaichîn dân hrang hrangte a târ lang.

Pathian hming hriat emaw, Pathian hming lam emaw hi thil mak leh danglam vak a ni hran lo va. A hming hria tih awmzia chu a hming puang chhuak tihna a niin, a

chanchin leh rinnaa a hnên pantu zawng zawngte hnêna chhandamna a pêk thin thu mite zirtîr tihna a ni. Heti hian Joela chuan a lo sawi a: "Tu pawh LALPA hming lam apiang chu chhandamin an awm ang" (*Joel 2:32, NIV*).

Engtiang kawngtein nge Jehova nêna hian a hnêna tlu lût zawng zawngte nêna neih a tum inpawhna leh innêna chu a takin i lo chan ve tawh le?

NILAINI

July 9

Chhuanlam pali

Exodus 4:1-17 chhiar la. Pathianin Mosia hnêna chhinchhiahna chi hrang hrang a pêkte chu eng nge ni a, chûng chhinchhiahnate chuan engtiangin nge Pharaoa hnênah khân Pathian tîr ngei a ni tih a hriattîr?

Mosia hian Pathianin ti tûra a hrilh chu tih loh hrâm dân kawng zawngin chhuanlam dang a siam leh a (*Exod. 3:11 enla*). Aigupta rama zuk kir leha, Pharaoa hmaa zu dân chu a hreh ngang mai. A chhan pawh a hma khân ama remhriat dân angin Hebrai mite chu lo tanpui a tum tawh a; mahse, a ruahman angin thil a kal ta si lo a nih kha. Tin, ama chipuite ngei pawhin an ring zo bik chuang lo va, hruaitu atân an pawm lo baw. Chuvâng tak chuan chhuanlam dang siam ta pawh a ni rêng a: "Mi lo ring duh lo emaw, ka thu sawi lo pawm duh lo emaw ni ta se, engtin nge ni ang?" (*Exod. 4:1, NIV*) a ti. He zawhna hi a la hriat ngâi loh thu thar hriat a duh vânga zâwt a ni lo va, Pathianin ti tûra a hrilh chu tih loh hrâm a tum avânga a chhuanlamsiammai mai a ni zâwk.

Mosia hnênah hian Israel hnam upaho hmaah leh Pharaoa hmaa a entîr tûr chhinchhiahna mak tak tak pahnih pêk a ni a, chûngte chu: (1) a tiang ken chu rûlah a lo chang a; mahse, a han khawih velehang tiangah a lo chang lêt leh mai, (2) a kut chu a âwmah a han zen lût a, a han

phawrh leh chuan a lo phâr vek a; mahse, a âwmah bawk a han zen lût leh a, a lo dam leh nghâl mai. Hêng thilmak pahnihte hian Israel hnam upaho chu an tân Pathianin hna a thawk a ni tih a rintîr tûr a ni a. Mahse, hêngte hian a rintîr thei lo a nih chuan, thilmak dang, tui thisenah a chantîr leh ang (*Exod. 4:8, 9*).

Pathianin hêng thilmak tak takte tih theihna hi pe mah se, chhuanlam dang a la siam leh ta zêl a, chu a chhuanlam saim pali-na chu “tawngkam thiam ka ni lo” tih a ni.

Exodus 4:10–18 chhiar la. Lalpa’n Mosia a chhânna chu eng nge ni a, chu a chhânna atang chuan keini hian Pathianin ti tûra min tih engah pawh eng zirlâite nge zir chhuah theih kan neih le?

Hêng chhuanlam a siam pali-te hian Pathian kohna pawm a hrehzia a ti lang a. A chhuanlam siamte hi “âwm ang” tak tak chu ni hlawm tho mah se, Pathian tirhnaa kal a tum loh thupna mai mai a ni. A chhuanlam siam hmasa pathumte hi zawhna angin a sawi chhuak a: (1) Tu nge maw ka nih le? (2) Tu nge i nih? (Pathian hming a zâwt), (3) Min lo ring duh lo ta se engtin nge ni ang? Chutiangan, a chhuanlam dang leh pawh hi: “Mitawngmang thiam ka ni lo” tih a ni. Hêng a chhuanlam siamzawng zawngte hi Pathian chuan a chhâng lêt vek a, a chin fel dân tûr pawh a hrilh nghâl zêl bawk. Hêng zawng zawngah hian thutiam ropui tak a pe theuh a ni.

Chuti chung chuan chhuanlam dang pakhat a la siam ta cheu a, “Aw ka LALPA, khawngaihin mi dang tîr zâwk ta mai che” (*Exod. 4:13, NRSV*) tiin Pathian a ngên ta tawng mai a ni. Lalpa chuan chhângin, a unaupa Arona chu amah hmuak tûrin a rawn tîr reng tawh tih a hrilh a. Chutah zet

zawng a tlâwm ta a ni ang, a puzawn Jethro hnênah kalin, Aigupta ram pana a chhuah hmaa amah malsâwm tûrin a ngên ta a ni.

NINGANI

July 10

Serh tanna

Exodus 4:18–31 chhiar la. He thawnthu mak danglam tak hi engtiangin nge i lo ngaih a, heta tang hian eng zirlâi nge kan zir chhuah ang?

He lâi thu-ah hian thil mak tak kan hmu a, khatia Lalpa thupêk zâwma Aigupta rama Mosia a zuk kîr leh hnu khân Lalpa chuan Mosia hi tih hlum a lo tum reng mai chu niin! (*Exod. 4:24*). A chheh vêl thu han enin, tih hlum a tum chhan hi serh tan thu-ah a lo ni a. A fapa naupang ber chu Abrahamathuthlungin a phût angin a serh a lo la tansak lo a lo ni (*Gen. 17:10, 11*).

Mosia hian, Pathian mite hruaitu a nih angin Pathian hnênah a intulût thlap a, a thu pawh a kip a kâwiin a zâwm vek a ni tih a lantîr a ngâi a, chu chu Pathian thu zâwm tûra mi dangte hruaitu a nih dâwn avângin a tih ngei ngei tûr a ni. A nupui, Zippori hi hmeichhia mai ni mah se, a tak taka thil tih ngei duh mi a lo nih hlahuh avângin, a pasal nunna chhanhimna atân a fapa serh chu a tan ta nghâl a. A tanna hmuamhma lo thi ser ser chu Mosia ke va tawhtîr a, he thisen hian tlanna, nunna leh thuthlung nemnghehna a entîr.

Hemi tuma thil thleng atang hian zirlâi pawimawh tak zir chhuah theih a awm a, chu chu thil dik leh tha nia i hriat chu ti lovin awm ngâi suh tih hi a ni.

“Midian ram atanga a lo hâwn kawngah hian Lalpa chu a chungah a lâwm lo hle a ni tih hriattirtu vaukhânna

thu rãpthlāk tak a dawng thut mai a. A hmaah chuan vântirhkoh lo langin, a lan dân pawh a tihbâiawm hle nghe nghe. Mahse, Mosia hian Pathianin ti tûra a phût thil pakhat chu a lo ti lo a ni tih a hre chhuak a. . . a fapa naupang ber chu a serh a tansak theihngihl a lo ni. A fapa naupang ber hian Pathianin a mite nêna thu a thlun malsâwmnate chu a chan ve theih nân a serh a tansak a ngâi a; mahse, chu chu a lo ti si lo. Mosia hi Israel-te hotu atâna Pathian ngeiin a thlan a ni a, ani ber pawhin Pathian thupêkte chu a ngâi pawimawh lo a nih chuan mipuite tân ngaih pawimawh viau ngaihna a awm lo vang. Chutah Zippori chuan, a pasal chu tih hlum mai a nih hlauvin, an fapa serh chu a tan ta nghâl a; chutah, vântirhkoh chuan an zin kawng chu zawh chhunzawm zêl a phalsak ta a ni. Mosia tân Pharaoa hnêna va kal hi thil hlauhawm tak a ni a, Pathian vântirkoh thianghlime'tn an vêng tlat a nih loh chuan a nunna achân ngei ang. Nimahsela, a tih tûr chu hre reng chung a ngaihthah a nih chuan a dinhmun a derthâwng zâwk dâwn a; a chhan pawh Pathian vântirkohte'n an humhim theih dâwn loh vâng a ni.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, phêk 249, 250

He thawnthu atang hian kan tih tûrte hre reng chung a kan ngaihthah thîn hi Pathian lâwm zâwng a ni lo tih kan lo hre chhuak em? Tûnah ngei pawh hian eng thilte nge thlāk danglam nghâl ngâi awm?

ZIRTAWPNI

July 11

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung 22, “Mosia” (pp. 234–250) chhiar ang che.

Hnim buk alh atanga kohna a dawng kha Mosia'n a tawn tawh azawnga mak ber leh a nun pawh thlāk danglamsak

vektu ni hial a ni a. A nuna thil thleng pawimawh tak tak dang awm lehte pawh kha Pathianin Aigupta ram ata Israel fate hruai chhuaka, Ram Tiam hruai thleng tûra thu a pêk a lo zawmna tâknaa inngat vek a ni.

Keini chuan a tâwpa thil lo thleng tâk dân kha kan hre vek a. Mahse, hnim buk a kan hun lâia Mosia dinhmunah khân han indah chhin teh. A sa him nân Aigupta ram ata a tlânchhia

a. Midian rama kum 40 a va awm bo chhûng khân Hebrai mite zîngah mi tam tak lo pian belhin, chûng zînga tam tak chu a chanchin hre mumal lo pawh an ni maithei. Tin, an hriat chhun pawh thu dik lo a ni maithei baw k a, “unau thawnthu sawi pawh a dang thîn” tih ang deuhin, kum kha leh chen chhûng kha chuan thu dik tâwk lo lo phuah belh a awm hman ngeiin a rinawm. *Chutiang chu ni mah se, tûnah hian Pathian chuan hêng mite tho hi ram chak leh thiltithe* tak lak ata hruai chhuak tûrin a ko ta a. Kohna a dawn tirha a kal hreh êm êm mai pawh kha a âwm viau mai.

Pathianin thawh tûra a tuk hna hi a hautak hle dâwn tih a Chiang a; chutih rual chuan, lo hnar ta se, eng nge a chân dâwn tih pawh ngaihtuah baw k ang che. Khawvêl chanchinah hian a hming leh a chanchin a lang phâk rêng rêng dâwn lo va, Bible-ah chauh pawh ni lovin, khawvêla mi ropui ber leh mite ngaihsân ber pakhat ni theihna hun tha tak a neih chu a chân ngei dâwn a ni.

Sawi ho tûrte:

1. Mosia khân thlalêra tu ma chîm buai loha a awm chhûng khân Pathianin ti tûra a hrilh angte chu a ti thîn a: a nupui fanaute a ngaihsak êm êm a, berâm rual a vêng

a, tin, Pathian mite hruaitu ropui tak ni tûra kohna a dawn hma hian Pathian awmpuina changin Bible-a lehkhabu pahnih hi a lo ziak bawk. Mosia thil tawnte hian kan kova tla mawhpurhna hlen chhuah a pawimawhzia min hrilh em?

2. Mosia chhuanlam siamte hi, a lan dân maiah chuan, siam âwm tak tak a ni hlawm ve tho mai: *Eng vângin nge mite chuan mi rin ang? Tu nge maw ka nih rêng rêng le? Mi tawng hmang thiam pawh ka ni lo.* Mosia chanchin atang hian Pathianin ti tûra min hrilh chu tha taka kan tih theih nân mintanpui thei a ni tih rin ngam dân kan zir chhuak em?

3. Sunday zirlâiah khân Genesis bu hi Mosia ziah a ni tih kan sawi a, he lehkhabu hi mihringte chanchin leh chhandamna ruahman hriatthiamna atâna a pawimawh dân ngaihtuah ang che. Mi thenkhat chuan Genesis bua mihringte chanchin kan hmuh, a bîk takin bung 1-11a mite phei hi chu a tak taka thleng pawh ni lo ni angin a ngâi a. Enga ti nge Genesis bu thuneihna paih thlâk tuma beihna hrang hrangte hi kan do lêt ngei ngei a ngaih?

Zirlâi 3

July 12-18

BULTANNA HARSA

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 5:1-23, Thup. 11:8, Exod. 6:1-13, Sam 73:23-26, 2 Kor. 6:16, Exod. 6:28-7:7.*

Chângvawn: “Tin, chumi hnu-ah chuan Mosia leh Arona chu an va kal a, Pharaoa hnênah, ‘LALPA, Israel-hote Pathianin heti hian a ti, “Ka mite hi thlalêrah ka hnênah kût tûrin rawn kaltîr rawh” tiin’ an ti a. Tin, Pharaoa chuan, ‘Tu nge maw ni LALPA, a thu ka zawma, Israel-hote ka han chhuahtîrna tûr chu ni le? LALPA chu ka hre lo ve; Israel- hote lah ka chhuahtîr hek lo vang,’ a ti a,” (*Exodus 5:1, 2*).

Ringtute zînga tam tak hi chuan miin Pathian zui tûra thutlûkna a siam tawh chuan hlimna leh lâwmna, hmuingîlna leh hlawhtlinna chauh a chang tawh dâwn niin an ngâi a. Nimahsela, Bible-ah pawh kan hmuh angin, chutiang chu thil nih dân a ni kher chuang hauh lo mai. A châng chuan kan kawng dâltu thil tam tak a lo thleng zut zut thîn a, harsatna eng eng emaw kan tâwk fo baw. Chûngte chuan mi a ti hnual rawih thei a, zawhna chhân harsa tak tak, a then pheih chu a chhâna awmgâi lo tûr ni nghe nghe pawh kan zawh phah ta thîn rêng a ni.

Pathiana an rinna nghattute chuan fiahna tam tak an hmachhawn ngei dâwn a. Nimahsela, chûng fiahnate chu chhel taka kan tawrh hunah Pathian chuan ama duh dân angin lehama hun tiamah a rawn ching fel mai zêl ang. Keini chuan rang taka rawn ching fel nghâl zung zung tûrin kan beisei thîn a; mahse, chu chu a thil lo tih thîn dân nêna inkalh a nih fo thîn avângin engkimah amaha rinna nghah thiam kan zir a tûl hle.

Tûn kâr zirlâi thupui: Mosia chanchin leh Aigupta ram ata Pathian mite hruai chhuak tûra thupêk a dawn thu hi mi tu pawhin an dawn ve theih vek Pathian hnên atanga lo thleng kohna Chiang tak a ni a. Chu kohna chuan thil mak tak tak tih theihna keng telin, amah Pathian ngei chuan hmâichhanah a rawn be thîn a, eng thilte nge ti se a duh tih pawh Chiang takin a hrilh vek baw.

Mosia hian Pathian hnên ata kohna a dawng a, a tih tûr pawh hrilh sa vek a ni baw. Chuti a nih chuan a tân hian thil tih a awlsam sawt lo vang em ni? Awlsam sawt tûr chu a ni ngei a. Nimahsela, a awlsam vek lo tlat.I chhiar zial teh ang.

SUNDAY

July 13

Lalpa chu tu nge ni?

Pathian thupêk angin Mosia chu Pharaoa hnênah a va kal ta a, Pathianin “Ka mi Israela thlahte chu Aigupta ram ata hruai chhuak rawh” (*Exod. 3:10*) tia a hrilh kha tih puitlin tumin hna a thawk tan ta a.

Pathianin, “Ka mite hi rawn kaltîr tawh” tia a hrilh khân engtin nge Pharaoa’n a lo chhân (*Exod. 5:1, 2 chhiar la*)? A chhâna atang hian eng ang mi nge a nih tih kan lo hre thei em?

Pharaoa hian, “Lalpa chu tu nge ni” tiin a lo chhâng a, hetiang a lo chhân chhan hi Pathian hriat a duh vâng nilovin, a cho vâng emaw, a ngaihnêp vâng emaw zâwk a ni. “Lalpa chu ka hre lo ve” tiin a sawi zui kher baw a, hei pheih hi chuan a chapozia a ti lang Chiang hle.

Mihring chanchin kal tawh kha han en lêt ila, hetiang thu lo chhâk chhuak tawh hi eng zât nge awm? Amah Isua ngeiin, “Hei hi chatuana nunna a ni, nang Pathian tak chauh leh i tîrh Isua Krista hriat hi” (*Joh. 17:3*) tia a lo sawi avângin, hetiang thu an lo sawi mai hi a lungchhiatthlâk tak zet a ni.

Aigupta mite hi, an lal pharaoa chawp khân Pathian awmpuina leh thuneihna ngâinêptu sawrkâr entirtu a ni a. Pathian leh a Thu leh a mite dodâl ngar ngartu an ni.

Pharaoa thu dang sawi leh, “Israel-hote lah ka ka chhuahtîr hek lo vang” tih pheih hi chuan Pathian laka a helzia a ti lang Chiang leh zual a. Aigupta ram chu, Pathian pawisa lotu mai ni lovin, Pathian dotu a nihzia a puang chhuak a ni.

Hetiang rilru put hmang bawk hi a hnu kum za tam tak hnua thleng, French Revolution-ah pawh khân a lo lang ve leh a (*Isaia 30:1–3 leh Thup. 11:8 te pawh en la*). Pharaoa khân pathian emaw, pathian fapa emaw ni-ah inngâiin, chutiang ngaihdân chu miin a nei a nih chuan mi dangte âia chak, thiltithei leh fing zâwk hle niin a inhria tihna a ni.

“Bible-a kan hmuh ram hrang hrangte zîngah Aigupta hi huaisâr taka Pathian nung a awm tih pawm lo Chiang ber leh dodâl nasa ber a ni a. Khawvêla lal lo awm tawhte zîngah Aigupta lal anga Vân thuneihna hel khum ngam leh ngâi pawimawh lo lui thiam tu mah an awm lo bawk. Pharaoa chuan Mosia’n Lalpa hnên ata a dawn thuchah a hrih khân heti hian chapo takin a lo chhâng a: ‘Jehova chu tu nge maw a nih le, a thu ka han zawma, Israel-hote ka han chhuahtîr phahna tûr chu? Jehova chu ka hre rêng rêng lo; chu bâkah, Israel- hote pawh ka chhuahtîr bawk lo vang,’ (Exodus 5:2, ARV). A chhanna leh a thil sawi hian Pathian awm a rin lohzia a tilang Chiang hle a. Aigupta ramin a lo entîr ram pawhin Pathian nung thu sawite chu a pawisa lo lui ve leh ang.”—Ellen G. White, *Indona Ropui*, p. 269.

Mi tu emaw-in, Lalpa chu i hria em? tiin zâwt ta che se la, engtin nge i chhân ang? I hria a nih chuan, amah chu eng ang mi niin nge i sawi ang a, chutiang chuan eng vângin nge i sawi ang?

THAWHTANNI

Bultanna bumboh

Mosia hian a tîrah pawh khân Lalpa’n ti tûra a hrih chu a awlsam dawn lo va ni tih a hre sa ngei ang a (tih loh dân mawlh a zawng rêng a nih kha). Nimahsela, eng thil chiah nge lo thleng dawn tih erawh a hre chuang lo.

July 14

Exodus 5:3–23 chhiar la. Mosia leh Arona te’n a tum khatna atâna Pharaoa an va hmuh khân engtin nge Pharaoa’n a lo chhân?

Mosia leh Arona te hian, Pharaoa hnêna an kal hma khân Israel hnam puipate leh mipuite chu ko khâwm hmasa phawtin, Pathianin an hnêna thu a sawite chu an hrih chhâwng a, an hmuhah Pathian hnên ata an dawn thilmak tih theihna an neihte chu an lantîr bawk. Chutiang thu an hriata chutiang thilte an han hmuh tâk hnu-ah kha chuan Lalpa’n a chhanchhuak dawn ngei a ni tih ringin, Lalpa chu chibai an bûk ta a (*Exod. 4:29–31*). An beisei hi a sâng hle: Lalpa chuan Hebrai mite hi bâwih an nihna ata a hruai chhuak tak tak dawn ta a ni.

Chutichuan, Mosia chu Pathianin sawi tûra a hrihte sawi tûrin Aigupta lal hnênah a va kal ta a; mahse, Israel-te dinhmun erawh a hma âi mah khân a tha lo ta zâwk thung. An tawrhnaa zual sauh a, an ni tin hna pawh a hautak leh zual ta hle mai. Hna thawk tha peih lo nia puh an ni a; a hma âia hrehawm leh zual zâwka enkawl niin, hna hautak leh zual zâwk an tuksak ta nghe nghe bawk a ni.

Hetiang hi a nih avângin Israel hnam puipate chu an lungâwi lo hle mai. Mosia leh Arona te chu an va hmu a, an ân khum ta hrep mai niin a lang. Hemi tuma a thil tawn ang hi nakîn zêlah pawh ama mite ngei lak atangin a la tawng fo dawn leh nghâl a.

Exodus 5:21 chhiar la, tichuan, Mosia leh Arona te rawn chhuahchhâltu Israel hnam puipate dinhmunah hian indah chhin ang che. An thil sawi hi eng vângin sawi nge an nih?

 Mosia laka an thinrim chhan hi eng nge ni tih hriat a harsa lo (“Lalpa’n en che u sela, rorêlsak che u rawh se” an tih khum hial). Mosia hi Aigupta mite laka anmahni chhanchhuak tûrin a lo kal emaw an ti a; mahse, an rin loh deuhin an phurrit a rawn tih rih belhchhah sauh ta zâwk si atin ni.

Chutiang chuan, Mosia leh Arona te hian Aigupta mite hmin tuma an beih bâkah, anmahni mite ngei pawh hmin tuma an beih tel a tûl ta bawk.

Kohhranah hian thu inhmuh fuh loh tum leh han inhnial rap rap châng a awm lo thei lo va. Chutiang a thlen châng chuan, in kohhran hruaitute i hmin theih nân eng thilte nge i tih ang?

THAWHLEHNI

July 15

Pathianin “ka” tih tawngkam a hmang

Mosia hi pa khawngaihthlâk tak a va ni êm! Pharaoa khân a lo hau hrep tawh a, chumi hnu-ah ama mite ngeiin ânchhia an lawh ve leh bawk si.

Chuvâng chuan, Pathian hnênah a vui thu a thlen tarêng a. Israel fate dinhmun lo chhe zêl a hmu chu hrehawm leh beidawnthlâk a tih êm avângin heti hian Pathian hnênah a dil ta ngawt mai a ni: “LALPA, eng ti zia nge he mite chungah hian thil tha lo tak i thlentîr tâk mai le? Hetiang a thlen theihna tûr hian min lo tîr reng em ni zâwk? Pharaoa hnêna i hminga thu sawi tûra ka kal a chinah, Pharaoa chuan he mite chungah hian thil tha lo tak a ti ta si a, i mite chu i la chhan chhuak hauh bawk si lo” (*Exod. 5:22, 23, NIV*). Lalpa lakah hian a lâwm lo hle a ni tih a chiang a,

a thil tawn ngaihtuah hian a lâwm lo hi a hriatthiampuiawm êm êm a ni.

Pathianin a rawn chhâna erawh a ropuiin a thlamuanthlâk hle mai. Ani chu a rawn che chhuak ngei dâwn a, a tih tûr dik tak a rawn ti bawk ang. “Tûnah zawng Pharaoa chungah ka tih dân tûr chu i hmu tawh ang” (*Exod. 6:1*) a ti.

Exodus 5:22–6:8 chhiar la. Pathianin Mosia a chhâna chu eng nge ni a, a chhânaah chuan thu pawimawh tak eng engte nge awm?

 Pathian chuan a sawia sawi mai duh tâwk tawh dâwn lo va, tûnah chuan a mite tân nasa takin hna a thawk tawh ang. Mosia hnênah hian thu dik awm sa tlêm azâwng a rawn sawi chhuak a, chûngte chu: (1) “Kei hi Jehova ka ni” tih te, (2) “In hnam thlahtu bulte hnênah khân ka lo inlâr tawh” tih te, (3) “Anni nêl khân ka thuthlung ka lo ti nghet tawh” tih te, (4) “An hnênah khân Kanaan ram ka pêk tûr thu ka lo sawi tawh” tih te, (5) “Israel-a thlahte rûm ri kha ka lo hria” tih te, (6) “Ram Tiam ka pe dâwn che u a ni tia thu ka lo thlun tawh kha ka hre reng” tih te a ni.

Hêng a thil sawi hrang hrangahte hian “ka” tih thumal a hmang zêl a ni tih lo chhinchhiah la. Kei hi “*Lalpa i Pathianka ni a,*” *chûng thilte chu ka lo ti tawh a, chuvâng chuan, ka ti ang tia ka lo tiam tawh chu i tân ka ti ngei dâwn a ni tih i ring ngam thei ang.*

Tichuan, Lalpa hian an Pathian nung a nih avângin Israel fate tân thil ropui tak tak pali a tih tûr thu khûn takin a puang ta a, chûngte chu: (1) “Aigupta-hote phurrit lak ata ka hruai chhuak ang che u;” (2) “An bawha in awm hi ka chhuahtîr ang che u;” (3) “Nasa taka ngaihtuah che u-in,

bân phar meuhin ka tlan ang che u;” (4) “Ka mi atân ka nei ang che u a, kei hi in tân Pathian ka ni ang” (*Exod. 6:6, 7*).

Hêng Pathian thil tih hrang hrang pali-te hian amah leh a mite nêna a inlaichinna chu rawn din thar leh in a ti nghet sauh dâwn a. Hêng thil hrang hrangte hi Pathianin a tih vek tûr niin, khawngaihna leh a hlâwkna lo dawngtu tûr chu Israel- te an ni. Hêng thilte hi a thlâwn liau liauva a pêk tûr a ni bawk a. Chutiang tak chuan an hnênah khân ti ta-in, tûnah hian keimahni hnênah pawh a ti ve leh mêk a nih hi.

Bible-ah hian Pathian hnênah—a chhan tha tak avânga an vui thu thlen mi dang tu tute nge awm? Enga ti nge a châng chuan, Pathian hnêna i rilru bun chhuah te, i thil tawn mêk avânga i vui thu thlen te pawh a pawl hlan lohthin? Chutih rual chuan, eng a ti nge chu chu rinna nêh leh Pathiana inngat chung a tih zêl tûr a nih thung?

NILAINI

July 16

Hmûi serh tan lohte

Lalpa chuan Mosia hnênah khân Israel fate tâna a tih tûr thenkhat a lo hrilh tawh a. Chûng a thil hrilhte chuan Mosia pawh ti phûr sawt ngei ang tih a Chiang. Nimahsela, a phûr chhûng erawh a rei ta vak lo a ni maithei, a mite'n an rawn chhuahchhalh hnu pheh kha chuan phûr chu sawi loh, a hnual ta hle zâwk niin a lang.

Exodus 6:9-13 chhiar la. Eng thil nge lo thleng leh a, hemi tuma thil thleng atang hian beidawn hun leh harsatna kan tawh lâia kan hriat tûr pawimawh tak tak engte nge zir chhuah theih kan neih?

Hebrai mite hi an lungngaihna, an hrehawm tawrh leh an thawrimna te'n a ti beidawng hneh lutuk a, Mosia'n Pathianin tih a lo tiam tawh chu a rawn ti ngei dâwn nia a han hrilh ngial pawhin an ngâithla thei tawh chuang lo. A lo nghâk rei tawh êm mai a, an beisei ang thilte chu a lo thleng tak tak thei chuang bawk si lo va. Tûnah pawh hian tûn hma ang bawk kha a ni leh tho lo vang em ni? An dam chhûnga atum khatna atân chhanchhuah beiseina tak tak an hmu ta a; mahse, chu pawh chu eng mah lo mai bawk ni leh dâwna an hriat avângin an beidawng leh ta hle a ni.

An thil tawn ang hi keini pawhin eng tik lâi emaw kha chuan kan lo tawng ve theuh tawh a ni lo'm ni? Kan zingah hian beidawng, lungngâi leh chan tâwka lungâwi lo, Pathianin min kalsan ta nia ngâi hiala inhriat tum la nei miah tu nge awm le?

Joba chanchin kha i hre reng em? Sam ziaktu pakhat, mi suaksualte an hmuingil êm êm lâia mi felte erawhin hrehawm an tuar si a hmu avânga rilru buai Asapha kha ngaihtuah la. A thil hmuhte chuan a rilru ti buaiin, zawhna tam tak neih phah tho mah se, heti hian thiam tak leh mâwi takin Pathiana rinna a nghahzia a puang chhuak a: “Nimahsela, i hnênah ka awm zêl dâwn tho a; a chhan pawh ka kut ding lam hi i lo chelh thîn si a. Nangin i remruatnain min hruai ang a, chumi hnu-ah chuan ropuinaah mi lâwm lût ang. Vânah khian nang lo chu tu nge ka neih? Leiah pawh hian nang lo chu ka duh tumah an awm lo. Ka tisa leh ka thilung hi a lo chau zo ta a; nimahsela, Pathian chu kumkhuaa ka thilung chakna tûr leh ka chanpual tûr a ni” (*Sam 73:23-26, NIV*).

Pathian chuan a mite hi a awmpui zêl dâwn a ni tih Bible kal tlangin a lo sawi a (*Isaia 41:13, Mat. 28:20*). A thlamuanna leh a remna pe-in, an nuna harsatna hrang

hrang lo thlengte chu an pal tlang zêl theih nân chakna pawh a pe bawk thîn a ni (*Joh.14:27; Joh. 16:33; Phil. 4:6, 7*).

Thuthlung thutiam, “Ka mi atân ka nei ang che u a; tin, kei in tân Pathian ka ni ang” (*Exod. 6:7*) tih hian Lalpa’n a mite nêna neih a duh inlaichinna chu a târ lang chiang hle.

“Ka mi atân ka nei ang che u a; tin, kei in tân Pathian ka ni ang” (*Exod. 6:7*) tih thu hi ngun takin ngaihtuah la. Israel hnam pum pui hnêna a sawi chu ni tho mah se, engtiangin nge mi mal tinah hmeh bel theih a nih a, engtiangin nge chu inlaichinna chu kan ni tin nunah a lo lan chhuah theih bawk ang? (*2 Kor. 6:16 pawh en ang che.*)

NINGANI

July 17

Pharaoa hnênah Pathian angin

Exodus 6:28–7:7 chhiar la. Engtin nge Mosia’n a hnialna chu Pathianin a lo chhân?

Pathian chu Mosia hnênah hian Jehova tiin a insawi a, a awmzia chu mimal Pathian leh a mite nêna inhnaih taka awm duh Pathian a ni a, a mite Pathian, a mite nêna thuthlunga inlaichinna neih duhtu Pathian pawh a ni bawk tihna a ni.

A mite zînga chêng ve Pathian chuan Mosia rawn biain, Pharaoa hnênah va kala, a hnêna thu sawi tûrin a tîr a. Mahse, Mosia hian inrin tâwkna a neih miau loh avângin a lo hnial leh tho a: “Keia thu sawi tehlu chu Pharaoa’n engtin nge a lo ngaihtlâk duh ang ni?” a ti. Hetah pawh hian Mosia inngaihtlâwmzia mai bâkah, Pathianin mawhphurhna a pêk chu tlân chhiatsan a châkzia kan hmu leh a. Thil a kal tuang lo ve êm bawk atin ni.

“Pathianin Pharaoa hnêna kîr leh tûra Mosia thu a pêk hian, Mosia kha a inrin tâwk lo hle a. Mosia tawng mawhzia sawina atâna Hebrai tawngkam a hman, *aral sepatayim* tih hi a ngialngana lehlin dâwn chuan, ‘hmûi serh tan loh’ tih tûr niin, he tawngkam tho hi Exodus 4:10-ah chuan ‘tawng ban’ tia lehlin a ni ve thung.”—*Andrews Bible Commentary: Old Testament, “Exodus”* (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2020), p. 205. Pathian chuan Mosia hi a khawngaih êm avângin amahtanpuitu atân Arona a pe a. Mosia hian Arona hnênah thu sawiin, Arona chuan Pharaoa hnênah Mosia’n a sawite chu a sawi chhâwng ve leh dâwn a ni. Chutiang chuan, Mosia hian Aigupta lal hmaah Pathian chan a chang ang a, Arona chu a zâwlnei a ni ang.

Hemi tuma thil thleng hi zâwlneite hnathawh sawi fiahna tha tak a ni. Zâwlnei chu Pathian tâna thu sawitu a ni a; Pathianin thu a sawite mipui hnêna sawi chhâwngtu leh a awmzia hrilh fiahsaktu a ni. Mosia’n Arona hnêna thu a sawia, a thu sawi chu Arona’n Pharaoa hnênah a puang ve leh ta ang chiah khân, Pathian chuan a zâwlneite hnênah thu sawiin, anni chuan mipui hnênah an puang chhuak ve leh ta thîn a. Hetiang hi tawngkaa thil kan inhrilh ang deuh mai hian a thleng thei. Nimahsela, a tam berah chuan, zâwlneite khân Pathian hnên ata thu dawngin, an thu dawn chu an lo ziak chhuak thîn a ni.

Pathian chuan Mosia hnênah hian Pharaoa a va hmuh hun a lo chhân dân tûr pawh a hrilh sa vek a. Vawi engemaw zât hmuh nawn a ngaih dâwn bâkah, biak pawh a nuam lo hle nghe nghe dâwn tih pawh a sawi bawk. Mosia hnênah hian Pharaoa chu a luhlulin, a thinlung a tih khauhsak tlat tûr thu pawh a sawi nawn leh a (*Exod. 4:21, Exod. 7:3*). Amaherawhchu, “Aigupta mite chuan LALPA chu a ni tih an la hriat dâwn” avângin thil tha tak a

rawn her chhuahpui dâwn thung a ni (*Exod. 7:5*). A awmzia chu, buaina nasa tak tâwk zui dâwn tho mah se, a tâwpah erawh Pathian chu châwimâwiin a awm ang.

Mosia hian Pathianin ti tûra a hrilh chu tih loh hrâm dân zawngin, chhuanlam chi hrang hrang a siam a; mahse, chûngte chu pakhat mah thu tling a ni ta lo. Keini pawh hian Pathianin ti tûra min duh kan hriat reng si chu kan tih duh loh avângin chhuanlam eng engte emaw kan siam vethîn em?

ZIRTAWPNI

July 18

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung 23, “Aiguptaa Hremna” (phêk 251–268) chhiar ang che.

Mosia’n a tum khatna atâna Pharaoa a hmuh hnua amah leh a mite chung a harsatna leh thil tha lo chi hrang hrang lo thlen tâk dân kha ngaihtuah teh.

“Lal chu a thinrim hle mai. Israel-te chu a hna a thawh lâi helsan tum niin a ngâi a. An lungâwi lohna chu an thatchhiat vâng mai maiah puhin, thil tha lo rêng rêng tih tumna hun nei hman lêk lo tûra siam a tum ta a ni. Bâwih an nihna chu tih ngheh leh zualna atân ruahmanna a siam nghâl ta chûk chûk a, a lak ata inlâk hran tumna rilru an lo put chu hmeh mih hmiah a tum baw. Chumi ni la la la chuan hna hahthlâk leh zual an thawha, an dinhmun a lo chhiat leh zual sauhna tûrin thupêk a chhuah ta nghâl a. Chumi rama in an saknahmanraw tlânglâwn ber chu leirawhchan (brick) niin, chutiang hmang chuan in ropui tak tak an sa a, chumi chu lungphêk mâm tha takin an tuam chhuak leh vek thîn. Leirawhchan siamna hmunah chuan hna thawk tûrin bâwih tam tak

an chhawr thîn a. Buhpâwl leh tlaklei chawhpawlha siam niin, buhpâwl an mamawh zât pawh a tam tham thîn hle. Mahse, tûn atang chuan lal hian hna thawktute chu buhpâwl a pe tawh dâwn lo va, anmahni’n an zawn chawp zêl a ngâi tawh ang. Nimahsela, ni dânga an siam ang zât tho an la siam zêl a ngâi dâwn baw. si a.

“He a thupêk hian Aigupta ram hmun hrang hranga hna thawk Israel mite zingah manganna nasa tak a thlen a. Hnathawk vêngtu Aigupta mite chuan Israel-te hnathawh vil tûrin an Hebrai-puite zînga mi an ruat a, chûng mite chu anmahni hnuaia mi theuhte hna thawh that leh that loha mawhpurhtu tûr an ni. Lal thupêk chhuah chu a taka hmantan a han nih chuan Israel mite chu hmun hrang hrangah vâk darhin, buhpâwl âiah buhbul an rawn la khâwm ta a; chuti chung pawh chuan a hmaa a siam chhuah zât ang kha chu an siam chhuak thei ta chuang lo. Chumi avâng chuan Israela thlahte hotute chu dîm baksak lovin an vaw leh ta nghek nghek mai a ni.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 252.

Sawi ho tûrte:

1. Pathianin ti tûra a hrilh che chu i tiha, mahse, harsatna eng eng emaw i tawh phah tâk tum emaw, bul i tan that loh êm êm tum emaw kha ngaihtuah la. Chu i thil tawn atang chuan eng zirlâite nge i zir chhuah?

2. Pathian hnênah a tanpuina dîla i tawngtâi emaw, atanpuina i beisei miah loh lâia Pathian a rawn chêt hlauh dân kha i thiante hnênah sawi la. Lalpaa rinna nghattutechungah ngei pawh thil tha lo tak tak a thlen

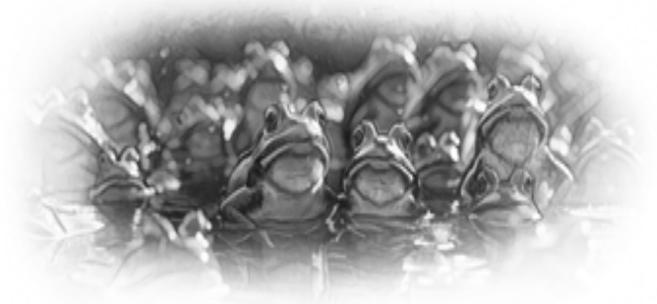
chângte hian engtin nge Pathian thatna chu kan la rin theih cheu tho ang?

3. Mi tu emaw chuan, “Lalpa chu ka hre lo ve” a ti a, chu mi hnênah chuan eng nge i sawi ang? Amaherawhchu, Pathian a cho vâng pawh ni hran chuang lovin, a lo hre lo tak tak pawh a ni maithei bawk. Chuti a nih chuan, Pathian a lo hriat theih nân engtin nge i tanpui ang a, Pathian hriat chu thil pawimawh leh tûl tak a ni tih engtin nge i hrilhfiyah ang?

Zirlâi 4

July 19–25

AIGUPTA RAM HREMNATE

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 7:8–10:29; Num. 33:4; Rom 1:24–32; Sam 104:27, 28; Isaia 28:2, 12–17; Isaia 44:9, 10, 12–17.*

Chângvawn: “Tin, Pharaoa thinlung chu tih khauhin a awm a; tichuan, Israela thlahte chu a chhuahtîr phal ta lo va, Lalpa’n Mosia hmanga a lo sawi tawh ang khân,” (*Exodus 9:35*).

Loneitu pakhat hian a sabengtung chu hma lam pana kal zêl tûrin a ti a; mahse, a sabengtung lah chêt pawha che duh eih bawk si lo. Tichuan, thingtang lian tha tel tawl tak hi a la a, a han hlap thak thak a. Chutah, kal tûrin a han hrilh leh ta a, tha te chuan a kal ta a. Mi tu emaw hi a hnênah lo kalin, chu mi chuan a vuak hnu chauha a

sabengtung a kal duh tâk chhan chu a zâwt a. Ani chuan, “Nia, a ngaihtuahna i lâk hmasak phawt a ngâi atin ni” tiin a chhâng a.

Mi thenkhat chuan hetia a sabengtung a han vaw deuh thak thak hi ran laka nunrâwnna thil tih a ni e pawh an lo ti maithei. Chu chu thu hran lo ni se, a thil tih hian thil pawimawh tak pakhat lantîr a nei a, a bik takin Aigupta ram ata Hebrai mite hruai chhuah a nih theihna atâna Pathian thil tihte kha eng vânga ti nge a ni tih he loneitu thil tih hianmin hriatthiamtîr âwm e. Mosia hnênah Israel fate chu hruai chhuak tûrin thu a lo pe tawh a, tichuan, Mosia chu Pharaoa hnênah va kalin, Pathian thu sawi hmingthang tak lo ni ta, *shalach et ami* (a awmzia chu, “Ka mite hirawn kaltîr rawh”) tih hi a va hrilh ta a.

Nimahsela, Pharaoa chuan Pathian mite chu a lo kaltîr duh hauh lo mai. Pathian Lehkhabu hian eng vânga kaltîr duh tlat lo nge a nih tih a sawi lêm lo va. Hebrai mite hi an hmêlma sipaite lamah an pakâi daih mai ang tih a hlau pawh a ni maithei (*Exod. 1:10 chhiar teh*). Thil ni thei ber chu, Hebrai mite hi sal mai an nih avângin, a thlâwn deuhthawa an chhawr lâi an ni a. An kal bo daih a nih chuan, an ram sum leh pâi dinhmun leh ei bâr zawwna kawngah nasa takin nghawng a nei dâwn tlat atin ni. Chutiang chu a nih avângin Pharaoa hian a rilru pêktîrtu tûr thil eng emaw a mamawh dâwn a; tin, a rilru a thlâk leh daihna tûr thil eng emaw a tawn pawh a tûl bawh ang.

SUNDAY

July 20

Hebrai mite Pathian leh Aigupta mite pathiante

Exodus 7:8–15 chhiar la. Hebrai mite Pathian leh Aigupta mite pathiante intawn tum khatna atang hian eng zirlâite nge zir chhuah theih awm?

H-4

Inbeihna lo thleng mai tûr chu Pathian nung leh Aigupta mite “pathiante” inkâra inbeihna a ni dâwn a. Thil ti buaichuar leh zualtu chu Pharaoa’n Aigupta mite pathiante zînga mi ni ve-a inngâi tlat hi a ni. Lalpa hian Aigupta mite a do a ni lo va, Aigupta ram pawh a do hek lo; a do chu an pathiante a ni (Aigupta mite hian pathian 1,500 âia tam mahneiin, a then chu hmeichia an ni a, a then chu mipa an ni bawh). Bible hian a sawi chiang khawp mai: “Aigupta rama pathian zawng zawng chu an ro ka rêlsak ang a: Lalpa ka nih hi” (*Exod. 12:12*) a ti. A hnu, Aigupta ram ata Israel fate hruai chhuah an nih dân sawi chhuahnaah pawh heti hian uar takin a sawi leh bawh a: “Lalpa’n an pathiante pawh a hrem a” (*Num. 33:4*) tiin.

An pathiante chung a rorêlma a thlentîr dân chu Arona tiang rûla lo chang ta mai khân chiang takin a ti lang a (*Exod. 7:9–12*). Hmâsâng Aigupta ramah khân an pathiannu, Wadjet chu rûl ang niin, chawngkawrah a rawn chang a ni an ti a, Aigupta ram chhim lam, a chuan hnuai lam awptu a ni an ti. Chawngkawr lem chu Pharaoa lukhumah pawh dahin, a thiltihtheihna, a pathianna, a lalna leh thuneihna entîrtu niin an ngâi a, a chhan chu he pathiannu hian Pharaoa hmêlmate chu a tûrin a phuhtîn nia an rin vâng a ni. Tin, rûl pathiannu chuan Pharaoa hi a thih hnu-ah a thlarau a hruai ang a, Aigupta lal thih tawhte awm khâwmna hmunah a awmtîr ve dâwn a ni an ti bawh.

Arona tiang rûla a lo chana, lal mithmuhah ngei rûl dang zawng zawngte a han dawlh chiah khân Aigupta ram mi finge leh dâwithiamte laka Pathian nung chungnunia tih lanin a awm ta a. Pharaoa thiltihtheihzia entîrna chu hnehin a awm ni mai lovin, Arona leh Mosia te hian an kutin an keng vêl mai mai a ni (*Exod. 7:12, 15*). Chutiang chuan he

an inbeihnum khatna hian Pathian thiltihtheihzia leh Aigupta ram zawnng chungna thuneitu a nihzia a lantir a. Pathian aiawhtu Mosia pawh hian “pathian” Pharaoa aiin thuneihna leh thiltihtheihna ropui zawk a nei tih a lang bawk.

Hmâsâng Aigupta mite khân rûl pathian dang, Nehebka (‘‘thlaraute thununtu’’) an tih chu thianglim, zah tlâk leh chibai bûk tûr niin a ngâi bawk a. An pipute thawntua a lan dânin, he rûl pathian hian chawngkawr pasarih zet a lo dawlhtawh avângin thiltihtheihna ropui tak a nei a ni an ti. Chutiang chu a nih avângin Pathian chuan Aigupta mite hnênah hian rûl pathian ni lovin, amah zâwkin thiltihtheihna leh thuneihna chungnung ber a nei tih a hriattir ta a. Hetianga an han inhmachhawn hnu hi chuan Aigupta mite khân Pathian chu engkim chungna thuneitu a ni tih chiang takin an lo hre ve ta nghâl a ni.

Engtin nge Lalpa hi kan nuna chungnung ber nih tum “pathiante” chungna thuneitu kan lo nihtir theih ang?

THAWHTANNI

July 21

Pharaoa thinlung hi tu tih khauh nge ni?

Exodus 7:3, 13, 14, 22 chhiar la. Hêng thute hi engtiangin nge kan lo hriatthiam le?

Exodus bu-ah hian Pharaoa thinlung tih khauhsaktu chu Pathian a nih thu vawi sarin ngawt sawi a ni a (*Exod. 4:21; Exod. 7:3; Exod. 9:12; Exod. 10:1, 20, 27; Exod. 11:10; Exod. 14:4, 8; Rom 9:17, 18 pawh en bawk rawh*). Tin, vawi kaw dang chu amah Pharaoa hian a ti khauh niin sawi a ni bawk (*Exod. 7:13, 14, 22; Exod. 8:15, 19, 32; Exod. 9:7, 34, 35*).

Pharaoa thinlung ti khauhtu hi tu nge ni? Pathian nge, amah Pharaoa zawk?

Exodus bu-a hremna chi hrang hrang sâwm thlen thu kan hmuha a hmasa pangate-ah hian Pharaoa thinlung ti khauhtu chu amah zêl a ni tih hi lo chhinchhiah ila, mi dang tu mah an rawn inrawlh ve lo. Amaherawhchu, hremna parukna atang hian a thinlung ti khauhtu chu Pathian a nih thu sawi a ni ve ta thung a (*Exod. 9:12*). A awmzia chu, Pathian hian *Mosia hnêna a lo sawi tawh ang ngei khân* (*Exod. 4:21*), *Pharaoaduhthlanna siam, ama rilru puak chhuaka thil a tih chu a pawmpui emaw, a tih chak-sak sauh emaw tihna a ni*.

Tawngkam dangin sawi ila, Pathian chuan hêng hremnate hi Pharaoa a lo inlamlêta, a thinlung thim tak leh a dik lohna ata a chhuah zalên theih nân a thlentir a ni pawh kan ti thei ang. Pharaoa thinlungah hian thil sual thar diai a dah a ni rêng rêng lo va; a thinlunga sual awm tawh sa chu tih a phalsak ta a ni mai zawk ang. Thil sual a tih lohna tûra dangtu a khawngaihna chu a la kiang a; a duh dân ang ang awm tûr leh thil ti tûrin a kalsan ta a ni (*Rom 1:24–32 chhiar ang che*).

Pharaoa hian chhia leh tha hriatna thiang tak a nei a— Pathian rawngbâwl emaw, Pathian dodâl emaw a thlang thei ve ve bawk—tichuan, Pathian dodâl a thlang ta a ni.

Heta tanga zirlâi kan zir chhuah tûr awmte chu a lang chiang nghâl mai awm e. Thil tha emaw thil tha lo emaw, thil dik emaw, thil dik lo emaw, thu awih emaw, thu awih loh emaw thlang thei tûrin zalênna pêk theuh kan ni. Chutiang zalênna chu vânah khân Lucifera hnênah pêk a lo ni tawh a, Eden huana chêng Evi leh Adama te hnênah khân pêk a ni leh a, Aigupta lal Pharaoa hnênah pawh pêk ve leh niin, keini tûnlâi hunna mite hnênah pawh hian pêk a ni bawk. Khawi hmunah leh eng hunna awm pawh ni ila,

nunna emaw, thihna emaw—a khawi emaw zâwk zâwk hi kan thlan ngei a ngâi a ni (*Deut. 30:19*).

Tehkhin thu pakhat lo sawi ila. Butter leh hlum hi ni lumah dah ve ve ta ila, butter chu a lo tui thuai ang a, hlum erawh a chang telh telh thung ang. Butter leh hlum te hi a lum dân inang reng niin a em ve ve a, chu ni lum an lo chhân lêt dân chu a inan loh avângin ni lumin a em avânga an awm dân pawh a inang lo ta rêng a ni. Pharaoa chungchângah pawh hetiang thil a tih chhan hi Pathian lakah leh Pathian mite laka a rilru puthmang dik loh vâng a ni kan ti thei ang.

Naktûkah emaw, kâr leh lamah emaw hian duh thlan theihna zalên i neih kha i hman ngei a tûlna tûr a awm dâwn em? Thlan tûr dik leh tha chu i hre sa a nih chuan, i thlan ngei bawh theih nân engtin nge i lo inbuatsaih lâwk theih ang?

THAWHLEHNI

July 22

Hremna hmasa pathumte

Aigupta rama thleng hremna hrang hrang sâwmte hian Aigupta mite chauh ni lovin, an pathiante nêl lam a vâihma vek a. Hêng hremna chi hrang hrangte hian Aigupta mite chu a rawn dêng a nih loh pawhin, an pathiante a rawn bitum tal thîn a ni.

Exodus 7:14–8:19 chhiar la. Hremna hrang hrangte chu eng nge ni?

Pathian chuan Mosia hnênah hian Pharaoa nêna tha taka inbiak chu thil harsa tak a ni dâwn a, thil theih loh deuhthaw a ni hial maithei nghe nghe tih a lo sawi sa vek tawh a (*Exod. 7:14*). Amaherawhchu, Pharaoa hnênah leh

Aigupta mite hnênah hian a nihna puan chhuah ngei a duh thung. Chuvângin, an hriatthiam theih dân tûr ang ngeia anmahni biak a tum ta a. Tin, chutianga an inhmachhawn dân atang chuan Hebrai mite pawhin a nihna an lo hriat belhchhah ve tho dâwn bawh a ni.

Hremna hmasa ber hian Nile lui pathian, Hapi an tih chu a rawn bitum a (*Exod. 7:17–25*). Aigupta mite inngahna chu Nile lui hi a ni. Aigupta ram hmun tam zâwk hi thlalêr a ni a, tui awmna hmunah chauh nunna pawh a awm thei niin a ngâi. Chuvâng chuan, Nile lui pathian Hapi an tih chu an siam ta a, chu chu nunna petu tiin chibai an bûk thîn.

Pathian nung chauh hi nunna hnâr a ni a, ani chu engkim siamtu, tui leh ei tûr zawng zawngte pawh siamtu a ni (*Gen. 1:1, 2, 20–22; Sam 104:27, 28; Sam 136:25; Joh. 11:25; Joh. 14:6*). Khatia tui thisena a lo chang ta mai khân nunna nia an ngaih chu thihnaah chantirin a awm ta tih entir a. An pathian Hapi pawhin nunna a lo siam emaw, humhim emaw thei rêng rêng lo. Nunna chu Pathian thiltihtheihna avâng chauha lo awm a ni. Pathian chuan Pharaoa hi hun tha dang a pe leh a. Hemituma a hmachhawn chu chungu pathiannu, Heget a ni ve ta thung (*Exod. 8:1–15*). Nile lui atang hian nunna ni lovin, chungu zâwk a lo chhuak ta teuh mai a, chungu lah chu Aigupta mite'n an tih, an ten leh huat êm êm a la ni zui bawh si. Tih rêm thuai thuai an duh ta a. Mosia'n Pathian a ngen hnu lawka chungu zawng zawng a lo thi ta vek hian he hremna hi Pathian thiltihtheihna vânga lo thleng a ni tih a ti lang Chiang hle.

Hremna pathumna hi chu a chanchin a sawi thui lêm lo va (*Exod. 8:16–19*). Heta rannung (Hebrai tawngin, *kinnim*) a sawi hi Mizo Bible-ah “thosi” tih ni mah se, eng chiah nge ni tih a hriat loh (thosi, vâihmite, saphihrik,

hrikhrah ti pawha lehlin theih a ni). An pathian, Geb bitum tûra lo thleng a ni a, Geb chu lei pathian nia an ngaih a ni. Leia vaivut atang chuan (Bible-in mihring siam a nih dân a sawite pawh kha mitthlaah a lo lang) vâihmite a lo chhuak ta chiam mai a, Aigupta ram zawng zawnga vaivut chu vâihmite-ah a chang ta vek emaw tih hial tûr a ni. He thilmak hi chu a danglam deuh nge ni, dâwithiamte chuan tih ve an han tum ngial naa, an hlawhchham Chiang hle (Pathian chauhin nunna a siam thei si a). Chuvâng chuan, “Hei hi Pathian kutzungtang a nih hi” (*Exod. 8:19*) tiin an sawi ta ringawt mai rêng a. Hetih lâi hian Pharaoa erawhin a rilru a la thlâk duh chuang dêr lo thung.

Pharaoa thinlung khauhzia hi ngaihtuah la. Pathianin ti tûra a hrihte chu a ti duh tlat lo va; chuvâng chuan a lo sak leh zual sauh ta a ni. Heta tang hian Lalpa'n kan thinlunga thu a rawn sawite kan lo ngaihthlâk duh loh avânga kan thinlung a lo sak phah theih dân kan zir chhuak em?

NILAINI

July 23

Tho, ran vulh, leh khawihli

Exodus 8:20–9:12 chhiar la. He lâi thu hian Pathian thiltihtheihna leh ropuina chu engtianga Chiang pawhin lantîr ni mah se, mihringte hian Pathian hnâwl tûrin zalênna an la nei tho a ni tih engtin nge min hrih?

Aigupta mite pathian pakhat, Uatchit chu tho pianhmang ang nei a ni a, dûmahte leh chirh hmunahte a chêng thîn niin an ngâi. Tin, an pathian dang, Khepri (ani hi ni chhuahtirtu, nunna siamtu leh mitthi tawhte pawh pian nawn lehtîr thîntu nia ngaih a ni) an tih chu sephûng lu

ang neia siam a ni a. Nimahsela, an pahnih hian Lalpa chuan a hneh leh ta ve ve a ni. He hremna hi Aigupta mite chauhin an tuar a, Hebrai mite erawh an him pial (*Exod. 8:20–24*). Dik tak pheih chuan, hei chauh hi ni lovin, hremna dangte pawh kha an tuar ve miah lo bawh.

Hei pawh hi Pharaoa'n lei chungah hian Pathian chu Lalpa a ni tih a lo hriat theihna tûra Pathian hnathawh tho a ni (*Exod. 8:22*).

Pharaoa hian Pathian chu inremsiampui a tum ta a, a chhan pawh chumi chu ti lo thei lo dinhmunah a ding tawh atin ni. Israel mite chu an Pathian chibai bûk an phalsak ta a, a hnênainthâwina an hlan pawh a remti ta bawh; nimahsela, Aigupta ram an chhuahsan chu a la phal ta chuang lo va (*Exod. 8:25*). Amaherawhchu, a ruahmanna siam hi Mosia tân pawm theih a ni lo. A chhan chu inthâwina atâna an hman tûr ranthenkhat hi Aigupta mite ran thianghlim, hlan thiang lo nia an ngaih a ni a, chûng rante chu an lo hlân mai a nih chuan Aigupta mite huat an hlawh ngei dâwn tih a Chiang. Chu bâkah, chutiang chu Pathianin Israel mite tâna a ruahman a ni lo hrim hrim bawh.

Hetih lâi hian, hremna dang chu an ran vulh hrang hrang chungah a rawn tla ve leh ta bawh a. Aigupta mite hmangaihna pathiannu, Hathor chu bâwng lu ang lu neia siam a ni a. Tin, bâwngpa pianhmang ang nei pathian, Apis an tih chu a lârin, an pathiante zîngah pawh an zah berte zînga mi a ni nghe nghe. Chutiang chuan, he hremna panganaah hian Aigupta mite ran vulhte chu tihlum vek niin, an pathian langsâr tak tak pahnihte chu hnehin an lo awm ve leh ta a ni.

Hremna paruknaah hian (*Exod. 9:8–12*) damdâwi, mitdâwivaihna leh finna pathiannu Isis chu Chiang taka hnehin a awm ta tih a lo lang a. Tin, pathian dang, Sekhmet

(indona leh hriêng pathiannu) leh Imhotep (damdâwi leh damna pathian) te hneha an awm tâk dân pawh kan hmu bawk. Hêng pathiante hian anmahni betute ngei pawh an vênghim zo lo chu a ni a. Thil mak leh ngaihnawm deuh mai chu, Aigupta ram dâwithiamte leh âienthiamte ngei pawhin he hremna hi tuar ve vekin, lal inah pawh an rawn lang thei lo hial a ni. Hei hian lei leh vânte Siamtu lakah chuan eng mah an lo nih lohzia a ti lang Chiang hle.

Hetah hian, hremna chi hrang hrang sâwm chungchâng sawinaa a tum khatna atân he thu, “Lalpa’n Pharaoa thinlung chu a ti khauh a” (*Exod. 9:12*) tih hi kan hmu ta a. He thu awmzia hi eng nge ni chiah tih chu hre lo mah ila, a chhehvêl thute han en kual erawh chuan Lalpa hian amah kan hnâwl chhunzawmna rah tha lo tak takte chu kan tawrh a phal thîn a ni tih kan hrethiam âwm e.

Pharaoa hian Pathian thu a zawm loh chhan hi a hriatthiam loh vâng a ni rêng rêng lo. Duhthlanna dik a siam theih nân finfiahna tam tâwk pawh a nei tawh a; mahse, a luhlul a chhuah tlat tho. A buaina chu a thinlung sak êm êm mai hi a ni a. Hei hian kan thinlung kan vên that a ngaihzia min hrih em?

NINGANI

July 24

Rial, khaukhuap leh khaw thim

Exodus 9:13–10:29 chhiar la. Hêng hremna pathumte hian Pharaoa rilru a thlâksak thei em?

Aigupta mite pathian pakhat, Nut chu vân hnuai leh lei chung a thil thlengte thununtu anga lantîr a ni a. Tin, Osiris chu an thlâi chînte leh chi thatna pathian a ni bawk. Bible- ah hian rial leh Pathian rorêlna chu sawi zawm a

nih châng a awm fo va (*Isaia 28:2, 17; Ezek. 13:11–13*). He hremna a tawrh chhông pawh hian hmun him lama an thil neih thukrutute chu vênhimin an awm dâwn a ni (*Exod. 9:20, 21*). Hemi tum hian mi tin chu fiahin an awm theuh a: Pathian Thu ngâisângin, chumi ang chuan thil an ti dâwn nge ti dâwn lo tih zawhna an dawng vek a ni.

Pathian hian Pharaoa a la damtîr reng chhan chu khawvêl zawng zawnga a (Pathian) hming a lo than theih nân a ni tih a sawi a (*Exod. 9:16*). Tûnah zet zawng Aigupta lal hian thil sual a lo ti a ni tih puang ve ta. Amaherawhchu, a hnu lawkah a rilru a thlâk leh ta tho thung a.

An pathian dang pakhat, thlipui, indona leh buaina chung a thuneitu nia an ngaih chu Seth a ni a. Isis nêh khân lo neih leh thlâi chîn lam ngaihsaktu pathian nia ngaih an ni. Tin, Shu chu vân boruak chung a thuneitu pathian a ni a. Serapis chu ropuina, chi thatna, damna leh thih hnua an thlarau hruaitu pathian nia ngaih a ni bawk. Nimahsela, hêng Aigupta mite pathian zingah tu mah hian Pathian rorêlna chu an lo dang thei lo va (*Exod. 10:4–20*), a chhan pawh pathian lem mai an nih vâng a ni (*Isaia 44:9, 10, 12–17*).

Pharaoa chhiahhlawhte chu Pharaoa hnênah va kalin, Israel mite chu kaltîr tawh mai tûrin an râwn a; nimahsela, a la duh chuang tlat lo. Mosia chu inremsiampuih a sâwm leh a; mahse, Pathian chibai bûknaah hian naupangte leh hmeichhiate pawh an tel ve ngei a tûl avângin a rawtna chu Mosia’n a pawm duh ta lo a ni.

Aigupta mite pathian ropui leh chungnung ber chu ni pathian, Ra a ni a. Thla pawh khi pathianah ngâiin, Thoth an ti. Nimahsela, a enga mah hian êng an pe thei lo. Tûn tumah pawh Pharaoa hian Mosia chu inremsiampui a han tum leh ngial a; mahse, a hlawhchham leh tho a ni. Aigupta

ram zawng zawng chu ni thum chhûng ngawt mai a lo thim ta mup mai a; chutih lâiin, Israel mite awmna chin erawh chu a êng ut thung si. Chutiang chuan, Aigupta mite awmna lâi leh Israel fate awmna lâi chu a hriat hran hle a ni.

Pharaoa hi a luhlul hle mai a, a khua leh tuite'n hremna chi hrang hrang tuar awn awn mah se, Pathian laka tlâwm mai chu a tum bik tlat lo. Eng vânga tang lui tlat nge a nih tih hre lo mah ila, a chapo leh induh tâwk luattuk vâng a nihna chin a awm a ni tih chu a chiang tho mai. Finfiahna chiang leh rinhlelh rual loh a nei chung leh (ama chhiahhlawhte ngei pawhin, "He mi hi kan tân eng che nge maw thanga a awm dâwn le? Hêngho hian Lalpa an Pathian rawng an bâwltheih nân kaltîr mai ta che. Aigupta ram hi tih chhiat a nih tawh hi i la hre lo vem ni?" an ti [Exod. 10:7]), thlan tûr dik leh tha chu a hmaah chhawpsakin a awm reng a ni tih hre reng chungin Pathian thu zawm mai chu tlâwmah a la tlat a, Israel fate pawh a chhuahtîr duh tlat chuang lo.

"Chapona chu boralna hmaah a kal a, rilru inti vei chu tlûkna hmaah" (*Thuf. 16:18*) tih thu kha Pharaoa nunah pawh hian a dikzia a lang chiang hle a ni.

ZIRTAWPNI

July 25

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung 23. "Aiguptaa Hremna" (phêk 251-269) chhiar ang che.

"[Pathian chuan] a mite hi milem biakna huhâng bawlhhlawh takin a bum thlûk mai loh nân Aigupta mite'n râwng taka an hrual a phal a. Pharaoa a tih dânah pawh hian milem biakna a huatzia leh mi dangte laka râwnna leh mi dangte rah behna chu hrem ngei a tumzia chiang takin a ti lang. . . . Lal thinlung tih khauhna atân hian mihring theihna piah lam thil eng mah hman a ni hran lo

va. Pharaoa hnênah hian Pathian thiltihtheihna chu a chiang thei ang bera lantîr niin, nimahsela, lal hian a luhlul a chhuah a, êng chu a lo ngaihven duh tlat si lo. Pathian thiltihtheihna chelh rual loh lo langte chu a lo hnâwl zêl avângin Pathian lakah a hel nasa telh telh a. Pathian thil mak tih hmasak ber a hnâwl tuma helna chi a lo tuh khân seng tûr rah a lo chhuah ta nge nge a ni."—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 263.

"Ni leh thla te khi Aigupta mite khân pathianah ngâiin chibai an bûk thîn a; khatia a chhan an hriat si lova khua a lo thim tâk mupah khân Aigupta mite leh an pathiante chu bâwihte tâna beitu thiltihtheihna chuan angkhat vekin a tawrhîr ta a ni. He hremna hi tihbâiawm tak chu ni mah se, Pathian khawngaihna leh anmahni tihboral a duh lohzia ti langtu a ni a. Aigupta mite hnênah hian hremna nhuhnûng ber leh râpthlâk ber ni bawk a tawrhîr hmain inngaihtuah lêtna leh simna hun a pe leh phawt dâwn a ni."—*Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 267.

Sawi ho tûrte:

1. Pharaoa hi eng vângin nge a thinlung a tih khauh phalsak a nih tih thu kha ngun takin han ngaihtuah tha leh la. Israel fate kaltîr kha thutlûkna dik a ni tih a chiang reng chungin a kaltîr duh chuang tlat lo nia! Hetiang êm êma â leh mahni inbum chawp hi engtin nge a nih theih zâwk le? Heta tang hian suala kan luh thûk theihzia leh, chumi avâng chuan ka hma maiah duh thlan tûr dik leh kawng dik a awm reng chung pawha thutlûkna dik lo tak kan siam theihzia kan lo hria em? Bible-ah hian Pharaoa thil sual tih ang ti ve mi dang tute nge awm? Entîr nân, Juda Iskariota te kha ngaihtuah la.

2. Vawi khat chu Pharaoa hian a ram chhûngah leh a mite chungah chhiatna nasa tak a thlentîr a ni tih hriain, “Tûn tum zet zawng thil ka ti sual ta a ni e; Lalpa chu mi fel a ni a, kei leh ka mite hi mi sual tak kan ni” (Exod. 9:27, NASB) a lo ti ve tho mai a. Hemi tuma a inpuanna hi a ropui viau naa, chutih rual chuan engtin nge a rilru tak takin a puang lo a ni tih kan hriat theih?

Zirlâi 5

July 26–August 1

KALHLÊN KÛT

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 11:1–10, Mika 6:8, Exod. 12:1–30, 1Kor. 5:7, Exod. 13:14–16, Heb. 11:28.*

Chângvawn: “**Tin, heti hi a ni ang a, in fate’n in hnêna, ‘He rawngbâwlina awmzia hi eng nge ni ngâi le?’ an rawn tih chuan, nangni’n, ‘Hei hi LALPA kal hlên inthâwina a nih hi, ani chuan Aigupta mite a tih hlum lâi khan kan inte chu a rawn zuah a, Aigupta rama Israela thlahte in chu a rawn kal hlên a ni’ in ti dâwn ni,**” (*Exodus 12:26, 27*).

Hremna sâwmna leh a hnühnûng ber ni bawk chu a lo thleng dâwna ruai a ni ta. Pharaoa hnênah hian vaukhâna thu hnühnûng ber chu pêk a ni tawh a.

Thutlūkna hnuhnūng ber chu a siam ngāh a ngāi ta. Tūnah hian ama nun mai ni lovin, chhūngkaw tinte leh a ram pum pui hmakhua chu dinhmun hlauhthāwnawm takah a awm mēk a ni. Pharaoa leh a officer-te hi mi tam tak thih leh dam thu-a mamawhphurtu tūr an ni dāwn a. Pathian nung, Israel-te Pathian laka a rilru puthmang chuan ama hmakhua chauh nilovin, a mite chan tūr pawh a ti chiang ang.

Keimahni mai bākah, mi dang tam takte nun pawh nghawng ngei tūr thutlūkna kan siam a tūl chāng a awm theia. Eng kawng nge kan zawh leh dāwn tih ngaihtuaha kan bīn deuh chāk chāk tum pawh a awm thīn. Chutiang hunah chuan engtin nge kan rilru a awm ang a, eng thil nge kan tih ang?

Pathian chuan thil dik leh tha kan tih theih nān finna, hriatthiamna leh thiltihtheihna min pēk a chāk hle a (*1 Kor. 1:30, Phil. 2:13*). Thil buaithlāk tak awm erawh chu, kan thinlung sak avāngā thil dik leh tha tih kan duh lo tlat thīn hi a ni. Thil dik leh tha chu eng nge ni tih kan hre ngei a; mahse, chumi chu tih kan duh thīn si lo.

Aigupta ram atanga Israel fate hruai chhuah a nih lāi pawh hian mi pakhat chuan, āwih chhan tūr tha leh chiang êm êm a hmu reng chungin Pathian thu a āwih duh tlat lo pek a. Chu a thu tlūkna siam chuan amah mai bākah, mi dang tam tak boralna a thlen ta a ni.

SUNDAY

Hrem dang pakhat leh

Amosa khān “Lalpa Pathian chuan a rawngbāwlto, a zāwlneite hnēna a thurūk hrihl lova engmah a tih loh tūr thu” a lo sawi a (*Amosa 3:7*). Tichuan, zāwlnei Mosia kal tlang hian Pharaoa hnēnah a chungā thil lo thleng tūr chu a puang ta a ni. Pharaoa hnēnah hian

July 27

vaukhāna thu khūn ber mai chu pēk a ni a. Chu chu chaponā, mi dangte rah behna, tharum thawhna leh milem biakna chungā rorēlna dik tak thlentīr a nih tūr thu niin, hēng a thil tih dik loh tak takte hi Aigupta rama chhiatna lo thlen tāk chhan pawh a ni bawk.

Exodus 11:1–10 chhiar la. Pathianin Aigupta mite a hrem hma hian eng ang vaukhāna nge a pēk?

Pathian chuan Aigupta mite hi a hma thil lo thleng tawhte leh a thlen chhante an ngaihtuah lēt theih nān ni thum ngawt hun a pe a (*Exod. 10:22, 23*). Tin, an lo hriatthiam ngei ngei tūr vaukhāna hnuhnūng ber pawh pe lehin, chu chu thil dik an tih theih nāna hun tha an neih hnuhnūng ber a ni bawk.

Nimahsela, Exodus 11:8 hian Mosia chu thinrim zet chungā Pharaoa hnēn ata a chhuah thu a sawi a. Thinrim zeta a chhuah chhan hi eng nge ni ang? Hremna sāwmna chuan pawī sawi lo mi tam tak a ti hlum dāwn tih a hriat vāng a nih a rinawm a—chutiang thil lungchhiatthlāk tak a thlen chhan lah chu Pharaoa thinlung khauh vāng vek a ni bawk si.

Tin, nambar sāwm hian Bible-ah awmze pawimawh tak a nei hrim hrim a. Famkim tihna emaw, bikim tih emaw sawina atān hman a ni thīn (Thu Sāwm Pēk pawh hi Pathian thatna dān puanchhuahna famkim a ni tih lo hria ila). Aigupta mite chungā hremna chi hrang hrang sāwm lo thlengte hian Pathian rorēl dān dikzia leh sual huatzia a ti lang chiang hle.

Pathian chu Rorēlto a ni a, chaponā, dik lo taka rorēlna, inthliar hranna, induhna, mi dangte hnuachhiahna, nunrāwnna leh mahni hmasialna te hi

a haw hle. Hrehawm tuarte, dik lo taka miin an tihte leh, tih duhdaha awmte lamah a tang tlat a. Ani chuan dik taka rorêlin, chu chu a hmangaihna lan chhuahtirna a ni nghâl bawk (*Sam. 2:12, Sam 33:5, Sam 85:11, Sam 89:14, Sam 101:1, Isaia 16:5, Jer.9:24 te hi chhiar ang che.*)

Keini pawh hian kan theih ang tâwka mi dangte hmangaih leh dik taka thil tih kan tum ve tûr a ni a. Amaherawhchu, a khawi emaw zâwk zâwk hi hleihluak taka lo kalpui mai a awlsam hle thung. Mi tu emaw chu kan “hmangaih” luattuk avângin a thil dik lo tih, a dik lohzia hrilh ngei ngâi ni bawk si pawh kan hmu lo der tlat thei a. Chutih rual chuan, hriatthiamna nei miah lovin rorêlna kan kalpui hrâwk thei tho bawk. Akhawia mah mah hi a tha lo va, “Lalpa’n i laka a phût chu dik taka tih te, khawngaihna ngainat te, i Pathian nêna thuhnuairawlh taka lèn dun te a ni lo vem ni?” (*Mika 6:8*) tih hi kan hre rêng tûr a ni.

Hêng thil pahnihte hi inbûk tâwk taka kan kalpui thei lo a nih chuan, enga ti nge dik taka thil tihna lamah âiin, khawngaihna ngainatna lamah zâwk hian kan thlêk zâwk a that?

THAWHTANNI
Taksa ti damin

July 28

Exodus 12:1-20 chhiar la. Israel mite’n Aigupta ram an chhuahtan hmaa Pathianin Mosia leh Arona te hnêna tih tûr a hrilh chu eng nge ni?

Pathian chuan Mosia leh Arona te kha Aigupta ram atanga an chhuahtan dân tûr ngaihtuah tûra a hrilh kan lo

H-5

ring a ni maithei a. A bik takin, kum lama upa deuh tawh te, nau pawm te leh an ran rual te tâna ruahmanna siam chu tih ngei tûrah kan lo ngaihsak ngei ang. Mahse, chutiang ti tûr chuan a hrilh lo va, Kalhlên Kût hman dân tûr a hrilh hlauh zâwk. Tawngkam danga sawi chuan, Kalhlên Kût hman a nih chhan ber chu anmahni la tlan chhuaktu tûr Pathian chibai bûkna a nih vâng a ni a. Thil dang zawngte chuan anmahni hun theuh zêlah a rawn zui ve chawp zêl mai dâwn a ni.

Chhûng tinin berâmno an talh theuh ang a, a sa chu an ei bâng a nih pawhin an rawh ral vek tûr a ni. Tin, chhûng tinin anmahni berâmno talh sa chu an en theuh ang a, chhûng tlêm deuh, berâmno pum khat ei sêng lo tûrte chuan chhûng tlêm deuh dangte nêan an intalh tâwm mai ang.

Exodus 12:13, 14 chhiar la. Hremna hnunhûng ber a lo thlen huna Lalpa’n Israel fate tâna thil a tih tûr chu eng nge ni? Chu chuan eng nge ni a entîr?

Aigupta ram atanga Israel fate an kal chhuahtan hriat rengna hi kum tin khêl lova hman ziah tûr a ni a, hman a nih chhan tûr pawh an thlahtute tâna Pathianin thil a lo tihsak tawh hriat rengna atân ni ringawt lovin, an hun tawn mêkah leh an hma lam hun lo awm tûrah pawh a chhan chhuak zêl thei a ni tih lo hriattirtu tûr pawh a nih nghâl bawk vâng a ni a. A awmzia chu, Pathian chhanchhuahtan hi chhuan tinah a thara chan zêl tûr a ni tihna a ni.

Châng 12-ah leh 13-ah hian Kalhlên Kût awmzia sawi fiah a ni a. Pathian hremna chuan Israel fate chu a “kal hlên” zêl dâwn a; chumi hriat reng nân chuan “Kalhlên Kût” hi an hman thîn dâwn a ni. He tawngkam hi thumal pahniht,

“kal” tih leh “hlên” tih belhbawm a ni a, a chhan pawh Pathian hremna khân an kawngka bianga nunna leh chhandamna entirtu berâmno an talh thisen tâttu Israel fate in chu a kal kân zêl vâng a ni. Hebrai tawng chuan Kalhlên Kût hi *Pesach* tiin an sawi a, he tawngkam hi “kal hlên” tih emaw, “kal kân” tih emaw sawina thumal atanga an chher chhuah a ni.

Kalhlên Kût an hman thin chhan chu Pathianin a khawngaih avângin thil ropui leh mak tak tak a lo tihsak tawh a ni tih an hriat reng theih nân a ni a. Hnam an nihna anga an nihna leh an sakhaw zirtirnate chhinchhiahna ti nghettu pawh a ni bawh.

Pathianin i tâna thil a lo tih tawhte hriat reng leh hun lo la awm tûrah pawh i tân thil tha tak tak a ti leh zêl dâwn a ni tih rin hi eng vângin nge a pawimawh êm êm?

THAWHLEHNI
Pesach

July 29

Exodus 12:17–23 chhiar la. He kût thar a hman tûrah hian thisenin pawimawhna a neih dân chu eng nge ni?

He kût thar an hmannaah hian berâmno an talh tâk thisen chu thil pawimawh ber pakhat a ni a. Chhûng tinin berâmno pakhat theuh talhin, chu berâmno thisen chu an kawngka biangah an tât ngei tûr a ni. Chutiang chuan, Pathianah rinna a nghahzia an lantîr ang a, an kawngka bianga ran thisen tât ve lote'n an hmachhawn tûr hremna lak ata chu Pathianin a chhanchhuak ang. Chanchin tha awmzia entirna ropui tak a va ni êm!

Kalhlên Kût berâmno chu “Pathian Berâmno, khawvêl sual kalpuitu tûr” (*Joh. 1:29*) Isua Krista entirtu a nih avângin, hmêl hemna engmah nei lo a ni tûr a ni a. Chutiang chuan, an ran talh thisen hian vênhimna a entîr bâkah, thihna an tawrh huna nunna chhinchhiahna pawh a nghâl bawh dâwn a ni.

“Tin, thisen chu in tân in awmna in chhinchhiahna a ni ang a; tin, thisen chu ka hmuh chuan ka kal hlên ang che u a; tichuan, Aigupta ram ka hrem hunah chuan nangmahni ti boraltu tûr in chungah hri rêng rêng a lo lêng [ve] lo vang” (*Exod. 12:13*).

Chanchin tha pum pui kha Kalhlên Kût hmanna nêl a inzawm tlat a, a chhan pawh bâwih nihna ata chhuah zalên an ni ta a, Ram Tiam panin an chhuak dâwn ta tih hriattirtu a nih bâkah, kan sualte thâwina atâna Isua Krista inhlanna leh a thisena inthum zawng zawngte chuan a felna an lo nei ta tih pawh a entîr bawh vâng a ni.

Kalhlên Kût hmasa ber an hman atanga kum za tam tak a liam hnu-ah heti hian Paula chuan a lo zia a: “Dâwidim tel lo in ni ang bawkin, chhang hlâwm thar in lo nih theih nân dâwidim hlui chu thian fâi rawh u. Kan Kalhlên Kûtna tûr pawh an talh tawh si a, Krista ngei chu” (*1 Kor. 5:7*) tiin.

Israel fate khân an chhangphut hmeh ban chu a lo thawh theih nân dâwidim an phul thîn a. Bible-a dâwidim sawi lanna hmasa ber erawh Israel fate'n Aigupta ram an chhuahsan dâwn zâna dâwidim telh loh chhang an buatsaih thu-ah a ni daih (*Exod. 12:8, 15–20; Exod. 13:3–7*). Hemi tum bikah hi chuan dâwidim chu sual entirna atân hman a ni a (*1 Kor. 5:6–8*); chuvângin, Kalhlên Kût an hman lâi, chawlhkâr khat chhûng chu dâwidim rêng rêng hman rih loh tûr a ni.

Dâwidim engmah telh loh chhang chu thlêmna zawng zawng hneha, kan tâna a nun lo hlân ta sualna rêng nei lo

Messia entirtu a ni a (*Joh. 1:29, 1 Kor. 5:7, Heb. 4:15*). Thisena chiah “husop” tih chuan sual tlêng fâitu Pathian khawngaihna a entir (*Sam 51:7*). A tâwi zâwnga sawi chuan, Kalhlên Kûta (Hebrai tawngin, *Pesach*) an thil tih zawng zawng khân Krista'n tlanna hna a thawh dân puan chhuahin awm a ni.

Sual tlan nâna amah Pathian Isua Krista thisen ngei a chhuah a ngâi hian engtiangin nge sual sualzia min hriattir le?

NILAINI

July 30

Fate hnêna hrih chhâwng ve zêlin

Sâm ziaktu chuan hetiang hian kan fate'n Pathian leh a hmangaihna an lo hriat theih dân tûr a lo sawi a: “I thil tihte chu chhuan khatin chhuan dang hnênah an fak chhâwng zêl ang a; i thil tih ropui tak takte chu an hriattir ang” (*Sam 145:4, ESV*). Pathian chanchin, a thil tih mak leh ropui tak tak leh a zirtirna thute chu chhûngkaw pakhatin chhûngkaw dang hnênah an hrih ang a, chutiang chuan, thang leh thartehnênah Bible thute hi inhlan chhâwn chhoh zêl a ni thei dân a ni.

Exodus 12:24–28 chhiar la. Hetah hian eng thu pawimawh tak nge lo lang?

Hmânlai Israel fate ngaih dânah kha chuan nu leh pate hi fate zirtirtu hmasa ber an ni a, nu leh pate chuan Aigupta ram ata hruai chhuah a nih dân chanchin hi an fate hnênah an hrih chhâwng zêl tûr a ni. An hrih dân pawh hmâna thil lo thleng tawh ang ni mai lovin, kha thil a thlen lai khân anmahni pawh an lo awm ve nia hriatna an neih phah theihna tûr zâwngin a ni tûr a ni a. Chutiang chuan,

he kût an hman hian an thlahtute thil lo tawn tawh kha a tâwmpui ve a ni tih an ti lang dân a ni. Chhûngkhat pa ber chuan a fate hnênah, “Aigupta ramah ka awm thîn a, Aigupta mite pathiante leh, Aigupta rama hri lêngte chu Pathianin a hneh dân kan hmu a; tichuan, bawih nihna ata chhuah zalên ka lo ni ta a ni” tiin a sawi ang. Exodus bu-ah hian hmun hnihah ngawt nu leh pate'n Kalhlên Kût an hman chhan an fate'n an zawha an chhân dân tûr kan hmu (*Deut. 6:6–8 l leh Exodus 13:14–16 chhiar rawh*).

Israel fate hi Aigupta rama an la awm lai rengin Aigupta bawih nihna ata chhuah zalên an nih tâkna lâwm tûrin hrih an ni tih hi lo chhinchhiah ila. Chutiang chuan, Kalhlên Kût an hmâna an thil tih hrang hrangte kha rinnaa tih vek a ni tihna a nih chu. An hman chhan tûr leh an hman dân tûr hrih an nih hnu chuan an lu kûnin, an Tlantu chu chibai an bûk a (*Exod. 12:27*); tichuan, hman dân tûr a hrih zawng zawng chu an zâwm ta a ni.

Deuteronomy bu-ah hian Israel thlahte chu an pi leh pute thil lo tawn kha anmahni ngeiin an tawn nia an lo hriat theih dân tûr ang zâwnga a fate hnênah sawi chhâwng tûrin thu pêk an ni a. An sawi dân tûr pawh hetiang hian a hrih nghe nghe: “Kan pu chu Suria mi, awm hmun nghet pawh nei lova pêm kual mai mai thîn a ni a, mi tlêmtê hruaiin Aigupta ramah a zuk chhuk a, chutah chuan chêngin hnam ropui tak, thiltitheih tak leh tam tak an lo ni ta a. Nimahsela, Aigupta mite chuan min ti nawmna a, min ti rethei a, hna hautak tak tak min thawhtir a; tichuan, Lalpa, kan pi leh pute Pathian chu kan au va, Lalpa chuan kan aw chu a lo hria a, kan retheihna te, kan thawhrimna te, leh hnehchhiaha kan awm dân te chu a rawn hmu a. Tin, Lalpa chuan Aigupta ram ata chu kut chak tak te, bân phar te, thil hlauhawm tak te, chhinchhiahna te leh thilmak tein min hruai chhuak ta a, he hmunah hian min

hruai lût a, he ram, hnute leh khawizu luanna ram hi min pe ta a ni” (*Deut. 26:5–9, NIV*).

Tin, hetiang a fate hnêna Kalhlên Kût (leh an hnam chanchina thil thleng dangte pawh) an hman chhan an han sawi thar leh thinna atang hian anmahni ngei pawhin an tân leh Israel hnam pum pui tâna Pathianin thil a lo tih tawhte chu an lo hriat chhuah leh phah thîn dawn a. A ngâithlatute mai ni lovin, a sawitu ngei pawhin hlâwkna ropui tak a lo chang thîn ang.

NINGANI

July 31

Pathian rorêna

Aigupta rama fa tîr zawng zawng Pathianin a tih hlum dân inziahna Exodus 12:29, 30 chhiar la. Enga ti nge Pathian hian an fa tîrte/piang hmasa berte kher a rawn bitum le? (*Heb. 11:28 pawh chhiar bawh ang che.*)

Pathianin Aigupta mite a hremna hnuhnung ber chu an fa tîrte chungah a rawn tla a. He hremna hi Aigupta mite pathian zawng zawng chungah leh chûng pathian lem, engmah hlutna pawh nei miah lo, mihringte’n an duhna, an rilru leh an hlauhna atanga an siam chawp mai mai betute chungah Pathian rorêna lo thleng ta a ni.

Hremna dangte pawhin a lo lantîr tawh ang khân, hêng milem pathiante hi chuan mihringte a chhandam thei lo va. Tûnah, hremna hnuhnung ber leh a râpthlâk ber ni bawh a lo thlen tâkah phei hi chuan engmah lo mai an nihzia a lo lang chiang leh zual ta a ni.

“Aigupta ram pum puia chhûng tinte chu an chapona rilru hnuh hniamsak an ni a. Lusûn chhûngte tap ri leh au thâwm chuan boruak zawng zawng a luah khat ta vek emaw tih hial tûr a ni. Lal leh a khâwnbâwlte chu hmêl a

dâng sâwp sâwp mai a, hlauh avânga khûr hlawk hlawk chungin an in chhûngkhur ngeia chhiatna râpthlâk tak lo thleng chu an tuar tlawk tlawk mai a ni.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 275.

Pharaoa hi Aigupta rama thiltithe ber leh a pathian pakhat ni nghâl bawh a ni a; chuvâng chuan, a fapa upa ber pawh hi pathian fapa nia ngaih a ni. An pathiannu Isis chu naupangte vênghimtu a ni a; Heqet chu nu-in nau a hrin lâia lo chhartu pathian a ni a; tin, Min chu fa an neih theihna tûra hnathawktu pathian a ni bawh. Hêngte bâkah hian chi thatna pathian dang eng emaw zât an la awm bawh a. Nimashela, hêng pathiante hi Pathian nung nêna khâikhin râlah chuan engmah tih theih nei lo an ni. Mosia chuan, “Aw LALPA, pathiante zîngah hian nang ang hi tu nge awm le? Thianghlimna lama ropui leh fak tlâk nihna lama zahawm leh thilmakte ti thîn hi, nang ang tu nge awm le?” (*Exod. 15:11*) tiin a lo sawi a. Mosia puzawn Jethro pawhin, “Tûnah chuanLALPA chu pathian dang zawng zawngte âi chuan a ropui zâwk tih ka hre ta; a ni, Israel-te laka chapo takte chungah chuan a lang a ni” (*Exod. 18:11*) a lo ti bawh.

Exodus bung 1-a kan hmuh angin Aigupta mite hian Pharaoa thupêkin, Israel mite chu tih chauha, tukzala, mualpho taka siam an lo nih theih nân an fapate zînga a piang hmasa ber zêl chu an lo tih hlumsak tawh a. Tûnah hian Pathian hremna chuan Aigupta mite fa tîr zawng zawng chu a rawn deng ve ta thung a ni.

“Miin a tuh rah a seng thîn” tih ang khân kan thuthlûkna siamte leh kan nungchang hian nghawng a nei ngei ngei thîna. Thu dik tak, hriat hrehawm tak ni bawh si, kan zavâia kan lo tawn theuh tawh ni bawh chu keimahni chauh hi kan thil tih dik lohte nghawng tuartu kan ni lo thîn tih hi a ni. Mi dangte, a châng phei chuan mi tam takte’n, pawh sawi miah lote pawhin an lo tuar ve thîn a. Chutiang chu sual nihphung a ni miao bawh si!

Engtiang kawngtein nge mi dangte thil dik loh tih rah i lo tawrh ve tawh? I thil dik lo tih avânga mi dangte'n an lo tawrh ve tawh dân a awm em? Kan beisei awm chhun chu eng nge ni?

ZIRTAWPNI

August 1

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung 24, “Kalhlên Kût” (phêk 269–276) chhiar ang che.

“Kalhlên Kût hi thil thleng tawh hriat rengna atân leh thil eng emaw entîrna atân hman thin tûr a ni a. He kût hian Israel fate chu Aigupta ram ata hruai chhuah an ni tih a hriat thartîr thin bâkah, hruai chhuahna ropui zâwk, Krista'n sual bâwih ata a mite a la chhuah zalên hun tûr chu a lo entîr lâwk bawk. Kalhlên Kûta an hlan berâmno hianchhandam kan lo nih theihna tûra beisei kan neih chhun 'Pathian Berâmno' chu a entîr a. Tirhkoh Paula'n, 'Krista kan Kalhlên Kûtna tûr pawh an talh tawh si a' (1 Korinth 5:7) tia a lo sawi ang khân. Kalhlên Kûtah hian berâmno talh tûr a ni a; mahse, talh ringawt erawh a tâwk lo, a thisen chu kawngka biangah tah ngei tûr a ni bawk. Chutiang chiah chuan, Krista thisen chhuak kha kan nunah kan lo bel ngei ngei tûr a ni a. Khawvêl tân a thi a ni tih kan rin bâkah, mi mal tin tân a thi theuh a ni tih pawh kan rin a ngâi. Sual thâwina atâna Isua thihna kha keimahni ngei hian kan lo chhawrbâwk tûr a ni.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 272.

Tûn thleng hian Juda chhûngkaw tam tak chuan Kalhlên Kût (Hebrai tawngin, *Pesach*) hi kum tinin an la hmang ziahthin a. Hemi ni hian “Kalhlên Kût Seder” an tih chu neiin, chumi hunah chuan Aigupta ram atanga an pi leh pute hruai chhuah an nih dân te sawiin, a bik taka siam zanriah an kil ho ta thin a ni. Thil mak leh ngaihnam

deuh mai chu, he program hi Exodus hun atang daih tawha an lo hmang thin hi a ni a. Hei âia upa zâwk awm chhun chu ni sarhi ni Sabbath serhna chiah hi a ni.

Sawi ho tûrte:

1. Pathianin Aigupta mite fa piang hmasa ber apiang a rawn ti hlum vek mai kha dik kan ti em? Tam tak kha chu “eng mah tih sual nei lote” an ni bawk si a. Kha kha Pathian hmangaihna ropui tak nêen engtin nge kan hmeh rem theih ang? Tui lêt pawh kha ngaihtuah baw la. Engtin nge khângte kha a awmzia kan lo hriatthiam ang?

2. Ringtute chu Isua thisena thuan niin, a thisen chuan an bawhchiatna zawng zawng a tlen fâisak thin a ni kan tih hian eng nge ni a awmzia?

3. He thu hi ngun takin han chhiar teh: “Krista zuitute chu Krista thil lo tawn tawh ang tawng vetute an ni tûr a nia. Pathian Thu chu dawngin an nun leh an thil tih engkimahkâihruaitu a lo nih theih nân an nunpui bawk tûr a ni. Krista thiltihtheihna chuan anmahni ti danglamin, a nungchang angte chu an pu ve tûr a ni a. . . . Krista rilru leh thil tihte chu a zirtîrte rilru leh thil tih pawh a lo ni ve ngei tûr a ni.”— Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 273. EllenG. White-i'n a lo ziah ang hian engtin nge Krista chukeimahni-ah hna kan thawhtîr theih ang?

TUIPUI SEN KÂN THU

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 12:31–36, Jak. 2:17– 20, Exod. 13:1–14:31, Heb. 11:22, Exod. 15:1–21, Thup. 15:2–4.*

Chângvawn: “**Tin, Mosia’n mipui hnênah chuan, ‘Hlau suh u. Awm hle hle mai ula, Lalpa chhandamna, vawiina a thawhsak tûr che u hi en ngawt mai rawh u. Vawiina Aigupta mi in hmuhte hi kumkhuain in hmu leh dâwn tawh lo ve. Lalpa’n a dosak ang che u a, nangni chu in awm hle hle mai ang,’ a ti a,**” (*Exodus 14:13, 14*).

Aigupta rama ata hruai chhuah an nihna hi Pathian mite’n Thuthlung Hluia an thil tawnah chuan a makleh ropui ber a ni âwm e. He thil thleng hi Pathianin Hebraimite hmêlma ti tlâwma, Israel-te chu hnehna chang chungna

Ram Tiama a hruai luh tâk dân ti langtu a ni a. Kristaah chuan chhandamna leh tlanna a awm a ni tih entirtu pawh a ni bawk.

Mihringte thlirna atang chuan, Israel fate dinhmun hi a chhiain a beidawnthlâk takzet a—bâwih a nihna ata hi anmahni ngawt chuan tâl chhuak thei ziazâng an ni lo. Chhanchhuah an ni dâwn a nih chuan, Pathian a rawn chêt a tûl tihna a ni a. Chutiang chu keimahni dinhmun pawh hi a ni ve chiah tho mai. Keimahni mai hi chuan sual lak ata kantâl chhuak thei ngâi dâwn rêng rêng lo va, dinhmun beidawnthlâk takah kan awm mêk a ni. Keini phehi hi chuan Exodus âia ropui leh mak zâwk kha kan mamawh nghe nghea. Chu kan thil mamawh tak, Krista kraws leh kan zavâia tâna Krista’n a lo tih tawh chu kan lo nei ta a ni.

Goshen ram atanga Israel fate an chhuaha (Exodus bung 12), Mosia hla puah hlim taka an sak ho tâk hun (Exodus bung 15) inkâra thil thlengte hi a ngaihnaawmin a taka thlenga mâwi pawh a ni lo hial zâwk a. Hêngahte hian Pathian chhinchhiahna, thilmak tih leh tlanna hnathawhte chu ropui leh fiah thei ang berin a lo lang.

Amaherawhchu, hêngte âi hian krawsa Krista’n kan tâna a lo tih tâk kha a la ropui hle zâwk a, Exodus lâia thil thlengte hi chu hlimthla ang vêl lek chauh a ni âwm e.

SUNDAY

August 3

Kal ula, Lalpa chu chibai va bûk teh u

Kalhlên Kût hma chiah zânah khân thisenin a vênhim ve lohte inah chuan Pathian rorêlma a lo thleng ta a (*Exod. 12:1– 12*). He rorêlma lak ata hi tu mah—lal leh mipuite pawh, lehkha thiam leh thiam loh pawh, hausa leh reithe pawh, mipa leh hmeichhia pawh an tlân chhuak lo. Hremna chuan chhûng tinte a rawn deng vek mai a, Pharaoa te

chhûngkua an ni emaw, bâwih chhûngkua an ni emaw, an ran vulhte thlengin an fa tîr zawng zawng tih hlumsak vek a ni a. Aigupta mite lo inchhuan vena zawng zawng chu vaivutah a lo chang zo ta a ni.

Exodus 12:31–36 chhiar la. Pharaoa thil ngen danglam tak chu eng nge ni a, chu chu eng vânga ngên nge a nih?

Pharaoa'n Aigupta ram ata kal chhuaka, an Pathian chibai bûk tûra Hebrai mite a hrilha, "Kei pawh mal min sâwm ve bawk rawh u" tia ngenna a siam nghâl hi a ngaihnam hle mai.

Kei pawh mal min sâwm ve bawk rawh u?

Enga ti nge Aigupta lal, lei a mite "pathian" ni bawk si lehngâl hian chutiang ngenna chu a siam mai le? A tâwp a tâwpa chuan Hebrai mite Pathian thiltihtheihzia chu a lo hre ta a, chumi atang chuan hamthatna lo chan ve a beisei niin a lang a. Nimahsela, engtin nge hetiang mi—ama laka hel, luhlul, sual tak leh chapo êm êm bawk si hi Pathian chuan mal a sâwm theih ang? Israel fate chu Aigupta ram ata an chhuah a phalsak ta ngei mai tak a; mahse, a phalsak chhan hi Jehova thu a âwih tâk vâng a ni hauh lo. Jehova laka a tlâwm chian êm vâng zâwk a ni a. A thil sual tih avângte khân a inchîr rêng rêng lo a ni tih pawh a hnua thil a tih tûrte hian a ti lang vek dâwn a. A ram tuam mēktu hripui lêng chu tih tâwp a duh vâng mai a ni.

Pharaoa hi tih thangtlâwmin a awm a. Amah leh a mipuite hian hri lêng lo awm tawh azawnga râpthlâk ber mai chu an tawrh avângin Israel mite pawh Aigupta ram ata an chhuah a phalsak ta nge nge a ni. A hma pawhin, a thil tih dik lo tak takte avâng khân a ram chhûngah harsatna chi hrang

hrang a lo thleng tawh a. Chuti chung pawhin Israel-te chu Aigupta ram an chhuahsan a phalsak chuang lo a nih kha. Mahse, tûnah erawh a tang zo ta ngang lo a ni.

Aigupta mite pawh hian Hebrai mite chu an ram ata chhuak thuai thuai se an lo ti ve hle bawk a. "Khawngaih takin chhuak teh u, a nih loh chuan kan thi mang takngial dâwn" an ti hial a ni. Hetih lâi hian Pathian chuan Israel mite hi kut ruak maia an chhuah loh nân ruahmanna a lo siam sa vek a. An rin âia rei daih an thang dâwn tih a hriat sa avângin chumi chhûng zawnga an mamawh tûr thil chi hrang hrangtechu ken chhuahtîr ngei a tum hle. Aigupta mite hian Juda-te chu an ram atanga an chhuah thuai thuai an duh avângin an thil neih hlu tak tak pawh an pe ta tawp tawp mai a. Mahse, hêng an thil pēkte hi kum kha leh chen a thlâwna an lo chhawr tawh dân ngaihtuah chuan—an ram ata Hebrai mite an chhuah nghâl theihna tûr a lo ni bawk si nê—eng tham mah a ni chuang lo.

Vawi eng zât nge thil sual kan tih avâng ngawr ngawr ni lovin, kan thil sual tihin nghawng tha lo a neihte avâng zâwkin kan lo "inchhîr" ve tawh le? Enga ti nge chutiang chu inchhîrna dik tak a nih loh? Engtin nge kan thil sual tihte avâng hian paw ti taka awm dân kan lo thiam theih ang?

THAWHTANNI

August 4

Pathian tâna fa tîr hlanna

Tlanna, chhanchhuahna hun tiam chu a lo thleng dâwn ta. Israel mipuite chu an inbuatsaih a tûl a. Chhanchhuah an ni dâwn tih ring ni mai lova, chumi an rinna chu a taka an lantîr ngei a lo ngâi ta. An tih ngâi awmte chu Pathianin a lo hrih vek tawh a; tûnah chuan rinnaa an tih ngei a lo ngâi ta a ni. Jakoba hian Israel-te lo chhiar atâna a ziah chu ni hauh lo mah se, a thil sawi erawh anni

tân pawh a pawimawh êm êm tho a: “Aw nang mi â-pa, thil tih tel lo rinna chu thi a ni tih i hre duh em?” (*Jak. 2:17–20, NKJV*).

Exodus 13:1–16 chhiar la. Hremna hnühnung ber a lo thlen lâi khân Israel mi-te fa tîrte hi Pathian khawngaihna avângin zuah an ni a. Enga ti nge he thupêk hi anni hnênah khân pêk a lo niha, keini tûnlâi huna mite tân hian eng nge a pawimawhna la awm?

Pathian khawngaihna chuan Israel hnam chhûngkaw tin, thisen hnuaia awmte chu a vêng tlat a, a chhan pawh rinnain an kawngkhâr biangte chu an lo chhinchhiah vâng a ni. He hriattîrna thar hi Mosia kal tlanga Lalpa'n a pêk a ni a: “Israela thlahte zînga fa tîr zawng zawng chu kan hnênah in rawn hlân tûr a ni” (*Exod. 13:2, NIV*) tiin. He thupêk hian mihring leh an ran vulhte pawh a huam ve ve a niHetiang thupêk hi a pêk chhan chu kan Siamtu leh engkim Neitu a nih avâng a ni a: “Leilung leh a chhûnga thil awm zawng zawng hi LALPA ta a ni a, khawvêl leh a chhûnga chêngte nên hian” (*Sam 24:1*). “Tangkarua hi ka ta a ni a, rangkachak hi ka ta a ni' tih hi sipaihote LALPA thu chhuak a ni” (*Hagaia 2:8*). Israel mite fa piang hmasa berte hi Pathian malsâwmna an dawna a rah hmasa berte an ni a; a hnêna an inhlân pumhlûm thak a ni tih chhinchhiahna leh an thil neih zawng zawngte chu ama hnên ata an dawn vek a ni tih an hriatzia ti langtu a ni.

Tin, he thupêkah hian tlanna, chhandamna thu pawh kan hmu bawk a. An fapa upa ber zêlte chu thisenin a hliahkhuh avânga an nunna zuahsak an ni. Isua thisen hnuaia awm keimahni ang bawk hian anni pawh thihna ata tlan chhuah tâkte an ni a. Paula'n Isua chungchânga,

“Amahah chuan kan tlanna kan hmu a ni—kan sualte ngaihdamna chu” (*Kol. 1:14*) a lo tih ang khân.

Hetih lâi hian engtiangin nge an fapa upa berte chu Pathian hnênah an hlan ang tih chungchângah inkaihhruaina dân pêk an ni nghâl bawk a. Hei hi Aigupta ram ata chhanchhuah an nih lawmna a ni a. An rante chu inthâwina atâna hlan tûr a nih lâiin, an fapate erawh tlan tûr a ni ve thung (*Exod. 13:12, 13, 15*).

Exodus 13:16 hian an kutah leh an mit leh mit inkâra thil an dah tûr a sawi a. Chu an thil dah chuan engtin nge thlarau lam thu pawimawh tak chu a entîr? Kan rinna chu atam emaw, a tlêm emaw pawh ni se, a takin kan nun chhuahpui tho tûr a ni tih min hrih em?

THAWHLEHNI

August 5

Tuipui Sen an kân

Exodus 13:17–14:12 chhiar la. Engtin nge Israel fate hi Aigupta ram atanga an chhuah lâi khân Pathianin a hruai? Khatia an chhuah hnu lawkah khân eng thil nge lo thleng?

Israel fate chuan Pathianin Mosia hnêna thu a lo pêk tawh kha zâwmin sipai tha tak, râl do tûra inring sa reng angin Aigupta ram an chhuahsan ta a. Hebrai thumal a hman pahnih, *tsaba'* tih leh *makhaneh* tihte “sipai,” “pâwlho,” “sipai rual,” “mipuiho” ti tea lehlin theih niin, chutiang deuh chu Aigupta ram atanga chhuak Israel fate pawh kha an ni (*Exod. 6:26; Exod. 7:4; Exod. 12:17, 41, 51; Exod. 14:19, 20; hêngte bâkah hian Exod. 13:18 pawh en tel ang che*). Tichuan, a chhûngkua ang zêla inthenin, sipai rual ang deuhin an kal ta thup thup mai a. Moab ram an thlen dawn hnaihah pawh Balaama chuan a hnam hnama inkhuar hrang theuh niin a zuk hmu a nih kha (*Num. 24:2, NIV*).

Mosia hian Josepha ruhte chu a chhawm chhuak tih kan hmu a (*Exod. 13:19*). A chhawm chhuah thu a sawi lan kher chhan pawh Josepha'n Pathian thutiamte a rinzia a tih lan vâng a ni. Josepha khân, Aigupta ramah nuamsa takin khawsa mah se, Ram Tiama an kir leh hun tûr chu nghâkhlel takin a lo thlir thîn a. A thih hma khân a ruhte chu Kanaan rama chhawm chho tûrin a unaute a lo chah sa vek tawh a ni (*Gen. 50:24, 25*). Lalpa chuan Aigupta rama awm mêk Israel fate chu rawn kanin, Kanaan ramah a hruai cho ngei dâwn a nitih a ring tlat thîn a. Israel fate'n Kanaan ram an han thlen chuan Aigupta ram ata an chhawm chhoh Josepha ruhte chu phawrhin, Sekem khuaah an phûm ta a ni (*Josua 24:32*), Pathian chu a mite zîngah hian a awm ve a ni tih entîrna atân mei alh ding leh chhûm ding a lo lang a. Chutah chuan Lalpa chu awmin, chhûm ding atang chuan anmahni a rawn be thîn a (*Exod. 14:24; Num. 12:5, 6*).

Hetih lâi hian Pharaoa chuan a rilrua a tum dik tak chu a rawn ti lang ta. A rilru a lo la thlâk miah lo va, a lo inlamlêl tak tak hauh lo bawk. Pathian hnêna a malsâwmna a dil pawh kha lem a chang mai mai a lo ni a, amah leh amah a inbum pawh a ni maithei zâwk bawk. Tichuan, a sipaite chu a khâwm sawk sawk a, kum kha leh chen a sal lo ni tawh Israel fate chu a va ûmtîr ta a. A suahsualna hian khua a hmuh lohtîr ve Chiang hle mai.

Israel mipuite chuan anmahni lam pana Pharaoa sipaite lo tlân chu an hmuhin, vawi hnih khat mai ni lo an la sawi tûr thu leila angreng tak mai an chhâk chhuak a, chu chu: "Aigupta ramah khân thlân a awm loh avângin em ni thlalêrah hian thi tûra min hruai chhuah ni? Eng vângin nge ni hetiang min ti tûra Aigupta ram ata min hruai chhuah?" (*Exod. 14:11*) tih hi a ni.

Pathian thiltihtheihzia lan chhuahna ropui leh mak tak takte chu an lo hmu tam tawh a, Aigupta mite fa tir H-6

zawng zawng an boral vek lâia anmahni fate erawh zuah an nih bik dân pawh an hre vek bawk. Chuti chung chuang, Pathian an rin ngam lohzia la zu ti lang ngam thova maw le!

Thil eng emaw râpthlâk tak i tawn tum kha ngaihtuah lêt la. Engtin nge i tih: Pathianah rinna i nghahzia i ti lang nge ni a, Pathian i rin ngam lohzia i ti lang zâwk? Chumi tuma i thil tih atang chuan thil râpthlâk dang i tawn leh huna i awm dân tûr hriattîr thei che eng zirlâi nge i zir chhuah ang?

NILAINI

August 6

Rinna nêna hma lam pan zêlin

Exodus 14:13-31 chhiar la. Israel fate hian rinna tlachham viau tho mah se, eng thil nge Pathianin a tihsak tâk?

Mosia hi chuan Pathian leh a Thu a rin tlat avângin a mite pawh ring ve tûrin a fuih a. Heti hian harsatna an tawh lâia an thil tih tûr pawimawh tak tak pali a hrih ta a:

1. "Hlau suh u" (*Exod. 14:13*). He thu hian Pathiana rinna nghat tûrin a sâwm a, a chhan pawh hlauhna hnehna kawng awm chhun a nih vâng a ni. Isaia pawhin ringtute chu Pathian kuta awm kan nih thu min lo hrih a, amah chu kan Pathian leh Lalpaa kan pawm hunah kan tân hna a thawk mai dâwn a ni. "Hlau suh u, kei in hnênah ka awm si a; mangang suh u, kei in Pathian ka ni si a. . . . Kei LALPA in Pathian hian, 'Hlau suh u, ka tanpui dâwn a che u' tiin in kut ding lam chu ka chelh dâwn si a" (*Isaia 41:10, 13*).

2. "Awm hle hle mai ula" (*Exod. 14:13*). "Awm hle hle" tih hi phunnâwi tâwpsan leh thil ropui tak thleng tûr lo

nghâk tihna ringawt a ni lo va, Pathiana rinna nghah leh dawhthei taka a rawn chêt hun lo nghah tihna a ni tel bawk, a chhan pawh ani chu a rawn chêt ngei dâwn vâng a ni.

3. “Lalpa’n wawiina a chantîr tûr che u chhanchhuahna chu i hmu ang” (*Exod. 14:13, NIV*). Kan rinna a lo than zêl theih nân Pathian chuan min hruaia, min tanpui thîn a ni tih kan hriat a pawimawh a; tin, tanpui min lo tiam avângin a hnênah lâwmthu kan sawi thîn pawh a tûl bawk. “Hmu” tih awmzia chu “mit meng” tihna a ni a (a chhan pawh rin lohna chu mit delna a ni si a). Pathian chauhin hnehna, himna, leh chhandamna min chantîrthei. Pathian chu kan tân a awm reng a, kan mamawh piangte chu a hun tak zêlah min rawn pe mai ang.

4. “Lalpa’n a dosak ang che u” (*Exod. 14:14, NKJV*). He thu hian Pathianin a tih tûr chu min hrilh a: ama ngei chu rawn thawk chhuakin a mite tân a bei ang. Chutiang chuan a rawn ti ta ngei a ni tih Chiang taka a lanna chu Kalvari kha a ni a, chatuana nunna min chantîr theih nân krawsah khân Setana chu Krista’n a lo hneh ta a ni (*Joh. 5:24; Heb. 2:14; Thup. 12:10, 11*). Tin, a. Aigupta mite pawhin Israel fate hi Lalpa’n a dopui a ni tih an hria a; chuvângin, tlânsan leh mai an rawt ta a nih kha (*Exod. 14:25*).

Mosia hnêna Pathianin thu a pêk hi a Chiang khawp mai: “Kal zêl rawh u” tih a ni. Pathian chuan heti hian a tahtawl tê tê- a an tih tûr a lo ruahman sa chu a hrilh ta a: (1) Pathian vântirkoh leh chhûm ding, Israel mipuite hmahruai thînte kha an hnung lamah an insawn ta a; chutichuan, Aigupta mite leh Israel mite inkârah lo tlain, Israel mite chu Aigupta sipaite lak ata a vêngim tlat dâwn a ni; (2) Mosia hian rinnain tuipui chungah a kut a phar tûr a ni a; (3) Lalpa chuan thli na tak rawn tlehtîrin, tuite chu a inthentîr a; tichuan, tuipui chhuat pawh lei chârah a lo chang ta a; (4)

tichuan, Israel fate chu lei châra lo chang ta tuipui chhuatah chuan kalin, râl leh lam an kâi ta vek a. Aigupta sipaite chuan ngaihtuah hawt lovin an ùm lût ngawt pek a; Pathianin a mite tâna thilmak ropui tak a tih hi hmu ve miau hek lo le. Thil a pawh zawh vek tawh hnu-ah an hmu leh hnuhnawh si a, “Israel- hote hi i tlânsan ang u; Lalpa’n an lama tangin keimahni min dopui a nih hi” an ti ta a (*Exodus 14:25*).

NINGANI

August 7

Mosia leh Miriami te hla

Aigupta sipaite chu an tawlâilirte nêl lam tuipui chhûngah paih thlâk vek an ni a, amah Pharaoa pawh telin tu mah damchhuak an awm lo (*Sam 136:15 chhiar la*). Aigupta mite tân tlâwmna nasa tak a nih lâiin, Pathian tân erawh hnehna famkim channa a ni ve thung. Hemi tuma thil thleng hi Juda- te chuan ropui an ti ngang mai a, hmân ata tawh wawiin thlengin an la sawi chhuak fo thîn a ni.

Exodus 15:1–21 chhiar la. Mosia hla-in a sawite chu eng nge ni?

He hla hian Lalpa a fak a, a fak chhan pawh râl do mi chak tak, a mite dotute hnehtu a nih vâng a ni. Mosia hian he thupui hi ama chungah ngei pawh a lo thlen dikzia târ langin, Lalpa, a Pathian chu a chakna, a hla leh a chhandamna a ni tih tuar takin a sawi a. Amah ang hi mi dang tu mah an awm lo, “ani chu thianghlimna lama ropui a ni a, fak tlâk nihna lama zahawm leh thilmakte ti thîn a ni” a ti (*Exod. 15:11*).

Mosia hla hi Pathian nihna sawi chhuahna a ni ber a, tu nge a nih tih leh eng thil nge a tih tih te min hrilh. Lalpa chu a mite tâna thil ropui tak a tih avângin châwimâwi,

fak leh ngaihsân a ni a. Kan laka a thatzia kan hria a nih chuan a chungah lâwmin, amah chu chibai kan bûk lo thei thîn lo. Thlarau nun hausa tak nei thei tûr chuan Pathian hmangaihna kan chan hi a lâwmawmzia kan hriat a ngâi. Pathian chuan a tlan chhuah tawh a mite hma hruaisakin, anmahni a chênpuina tûr hmun thianghlimah chuan a hruai lût dâwn a. Chu chu Mosia'n Pathian hmangaihna ropuizia uar taka a chham chhuah chhan pawh a ni rêng baw. Pathian chuan a roluah tlângah biak bûk a din dâwn tih pawh a sawi baw a (*Exod. 15:17*), hêng zawng zawng hian Zion leh Jerusalema Pathian biak in chu a kâwk vek a ni.

Thupuan 15:2-4-ah chuan tlante'n Mosia leh Berâmno hla an sak thu kan hmu a. He hla, a ropuina leh a thil tih mak takte avâng leh, a fel leh dik êm avâng te, a thil tih fel leh thianghlim tak takte avânga Pathian an fakna ri ngaihthlâk nawm tûrzia hi i lo suangtuah thiam em?

A tlar tâwp ber hi lo chhinchhiah la: “Hnam zawng zawngte chu lo kalin chibai an rawn bûk ang che” (*NKJV*).

Pathian rorêlna zawng zawngte—a bîk takin kum za tam tak chhûng hrem loha lo awm tawh suahsualna leh inrahbehna chungah a rorêlna—chu mi zawng zawng hmuh theiha târ lan a ni tawh ang a. Chutih hunah hunah chuan hnam tina mi tlante chuan hêng a rorêlnate avâng hian a hming an fak tawh dâwn a ni.

Immanuel Kant-a chuan Pathian hi a dikin a fel a nih chuan, thlân piah lamah nun eng emaw (vânram emaw, hremhmun emaw) a awm ngei tûr a ni a lo ti a. Enga ti nge a thil sawi hi a dik êm êm le? Engtin nge eng tikah emaw chuan khawvêlin a tlâkchham êm êm rorêlna dik chu a lo la thleng ngei dâwn a ni tih kan rin ngam theih ang? Chumi beiseina atang chuan thlamuanna i lo chhar thei em?

ZIRTAWPNI

August 8

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung 25, “Aigupta Chhuahsanna” (phêk 277-288) chhiar ang che. Pathian chuan Israel fate hi amahah rinna nghat tlêm hlethîn mah se a ngaihsak êm êm reng tho a. A mi thlante a nih ang ngeia ngaihtuahna sêng thei tûr leh nung thei tûra zirtîr leh kaihhruai a duh êm êm thîn. Dawhthei taka hruaiin, harsatna tlêm thei ang ber an hmachhawanna tûr hmunah a hruai lût a. Heti hian Ellen G. White-i chuan a lo sawi: “Israel mite hian . . . Pathian hriatna tlêmtê chauh an la nei a, amahahrinna a nghah dân pawh a la beitham hle; chuvâng chuan, thlabâra awm leh beidawn mai pawh an la sam dâwn tih a chiang. Râlthuam eng mah nei lo leh indo hrim hrim pawh la indo ngâi lo an ni a, an rilru pawh hi kum rei tak chhûng bâwih an lo ni tawhna khân a ti dâwih hle baw. Chu bâkah, nunaute nêh, ran rualte nêh an ni duah mai baw si a. Chutiang chu a nih avângin, kawng thui zâwk daih Tuipui Sen lama a hruai kual chhûng hian Lalpa chuan zahngâi thei leh dik taka thil ti thîn a nihzia a hriattîr dâwn a ni.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 278.

Sawi ho tûrte:

1. Enga ti nge Hebrai mite ang mai hian Pathianin kan chungah a thatna leh a thiltihtheihna tam tak a lantîr tawh chung pawhin amaha rinna nghah hi harsa kan la tih êm êm reng tho thin?

2. Enga ti nge khatieng thil hrang hrang, an fa tîr theuhte thihna a thlen tawh hnu-ah pawh Pharaoh hian Israel mite kha a la ûm zui tâlh le? Hei hian سوالin kan thinlung a tih- sak mai a hlauhawmzia min hrilh em?

3. Fiahna harsa tak tak hmachhawn châng chu nei theuh mah ila, mi tam tak hi chuan ni tha, hun tha tak tak, keimahni chungah leh kan hmangaihte chungah thil tha lo eng mah a thlen loh hun kan lo nei tawh tho a (kan la nei reng nghe nghe maithei baw). Enga ti nge hêng hunte hi Pathian khawngaihna leh vênhimna kan chang a ni tih ti langtu anga kan ngaih loh ang (“hmêlmapa” ram chhûnga la awm rih kan ni tih kan inhre reng baw si a)? A awmzia chu, eng a ti nge hun tha kan neihahte hian Pathian chu fak tûr kan ni tih kan hriat reng a pawimawh? Eng ang chhiatna râpthlâk takte lak atangin nge humhim kan lo nih tawh tih rêng kan hre si lo va.

Zirlâi 7

August 9–15

CHHANG LEH NUNNA TUI

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 15:22–16:36, Gen. 3:1–6, Exod. 17:1–7, 1 Kor. 10:4, Exod. 18:1–27, 1 Kor. 10:11.*

Chângvawn: “Tichuan, Lalpa’n Mosia hnênah, ‘Ka thupêkte leh ka dânte hi eng chen nge maw pawm duh loh in tum ni aw? Lalpa’n Chawlni a pêk che u hi hre ta che u maw le! Chuvângin ni ruk niin ni hnih tla tâwk tûr chhang a pe che u a nih hi. Mi tin mahni hmun theuhah awm hle mai rawh u; ni sarh ni chuan tu mah an awmna hmun ata chhuak hauh suh se,’ a ti a. Chutichuan, mite chu ni sarh ni chuan an châwl ta a,” (*Exodus 16:28–30*).

Israel mite chuan Aigupta ram an chhuahsan hnu khân Ram Tiam lam panin an la hriat ngâi loh zawng chu an zawh

ta a. Zin kawng thui leh hautak zet mai hmachhawin, zirlâi thar tam tak an zir chhuah a tûl baw. Lalpa chuan hruaiin a enkawl zêl dâwn a; chutih rual chuan, thang chho zêl tûra puih pawh duh êm êm tho mah se, mahni inthun dân, inhlan dân, mahni hmasial lova nun dân, Lalpaa rinna nghah dân leh, a bik takin thuâwih taka awm dân te chu an zir chhuah ngei a tûl baw.

Mosia kha an hmuh theih hruaitu a ni a, hnehna chan an duh a nih chuan amah leh a hruaina chu an zui ngei a ngâidâwn a. Inpumkhat tlata an awm leh, hnam khat a nih ang ngeia thil an tih hova, an intanpui tawn theuh thin pawh a pawimawh êm êm baw. An hmaah hian chona leh an zin kawng ti bahlah thei thil tam tak a awm dâwn a. An thlarau nun than zêlna chu hêng chonate an hmachhawn dânah leh chona an hmachhawn châng a Mosia an chhân lêt dânah thui tak a inngat dâwn a ni.

China-ho thufing hmingthang tak pakhat chuan “mêl sâng tam tak kal tûr chuan pên khat leka pên phawt a ngâi” tiin a lo sawi a. He thu hi Israel fate dinhmun ni mêkah pawh hian a dik hle. An ke pên tinah Pathian kaihhruaina a rinchan ngam atûl a. Nimahsela, thil lungchhiatthlâk tak chu, hêng zirlâite hi awlsam tē-in an zir chhuak hleithei lo tlat thin hi a ni. Keini pawh hian kan zir chhuak thei bik chuang em aw?

SUNDAY

Tui khâ

August 10

Bible-a thawnthu hrang hrang kan hmu-ahte hian mi hrang hrangte'n thil hrang hrang an ti a, chûng an thil tihte zînga thenkhat chu tha tak takte a nih hlawm lâiin, thenkhat erawtha lo tak takte a ni thung baw. Chutiang chu a nih avângin a thawnthu tlângpui, a thlenna hmun leh hun

bâkah, mi sualte chanchin nêl lam ngun taka kan ngaihtuah thin a ngâi rêng a ni. Nimahsela, eng thawnthu pawh ni se, a pawimawh lâi ber ni zêl chu harsatna awm chin fel a nih tâk dân leh chutatanga zirlâi zir chhuah tûr awmte lo hriat a ni a. Chutiang chiah chu Bible-ah kan hmuh thawnthu hrang hrangahte pawh hian a ni ve tho mai.

Israel-te thlalêra an awm lâi chanchin kan hmuhah hian Pathian chu harsatna an tawhte chin felsaktu leh remna siamtu a ni a; nimahsela, a hnathawh hi amah an rin lohna khân a ti buai fo thin. Pathian laka an phunnâwi fo avâng leh a thu anâwih duh thin loh avângin harsatna khirh tak tak an tâwk tathîn a, chhiatna râpthlâk tak tawh tum pawh a nei zauh zauh baw. An harsatna tawh tam tak hi chu Pathian an rin loh vâng leh an sual an sim duh loh vânga lo thleng a ni.

Exodus 15:22-27 chhiar la. Tuipui Sen an kân hnu- a Pathianin thilmak a rawn tihsak hmasa ber chu eng nge ni a? Chu thilmak a tih hma chiah chuan eng thil nge lo thleng?

Israel mite rinna fiahsakna hmasa ber chu tui in tûr an tlâkchhamna kha a ni a, hei hi thlalêr ram ro leh sa êm êma an awm lâi a nih miau avângin thil mak vak pawh a ni hran lo. Tuipui Sen an kân atanga ni thum zet an kal leh hnu-ah tui awmna hmun an va thleng hlawl mai a; mahse, he tui hi in tlâk a lo ni tlat lo. Mara tih awmzia chu “khâ” tihna a ni a. He tui hi in theih loh khawpa a lo khâk si avângin an Lalpa'n a ngaihsak a ni tih pawh an ringhlel chawpchilh leh nghâl ta mai a ni. Pathian erawh chuan lainatna nêl a lo dawngsawng a, thingtang pakhat

hmangin an tâna a thilmak tih hmasak ber chu a ti ta a. Tui khâ ti tuia, in tlâka siamtu chu thingzâr kha ni lovin, Lalpa zâwk a ni. He an thil tawn atang hian zirlâi pawimawh tak tak zir chhuah tûr an nei a, chungte chu: (1) Lalpa hun ruat chu dawhthei taka lo nghah a ngâi thîn tihleh, (2) Pathian chuan mihringte nêna thawk dūnin thil a tithin tih te a ni.

Amaherawhchu, Israel fate hian Pathian tanpuina an dawn tam takte kha ngâiah an nei a, an tâna thilmak ropui tak tak a tihte pawh an theihngihl leh thuai thîn bawk. Tuipui Sen an kân thei mai te kha Pathian hnathawh liau liau a ni a, khami avâng khân, “Aw LALPA, pathiante zingah hian nang ang hi tu nge awm le? Thianghlimna lama ropui leh, fak tlâknihna lama zahawm leh thilmakte ti thîn hi” (*Exod. 15:11*) tiin amah fakna hla an lo chham chhuak tawh a nih kha. Nimahsela, kha pawh kha an lo theihngihl hman leh tawh tho zu nia!

An phunnâwi chiam hnu-ah pawh hian Pathian chuan Aigupta mite chungah hri a lëntîr tâk angtê kha anni chungah chuan a lëntîr ve loh tûr thu a hrilh ta tho a (*Exod. 15:26*). A vêngim tlat dâwn a ni. Nimahsela, he thutiam hi a laka an rinawm tlat reng a nih chauhin a takin an chang thei ang.

Eng ang fiahnate leh harsatnate nge i lo tawn buak ve tawh le? Pathian chu i thawhpui a nih pawt chuan i tân hna a la thawk thei tho a ni tih i hriatin thlamuanna i lo neithin em?

THAWHTANNI Manna leh vahmîm

August 11

Vânduaitlâk takin, Ram Tiam lam pana Israel fate an zin chanchinah hian Pathian laka an hel thu kan hmu tam angreng viau mai a. Hnam haihawt tak, Pathian kut chak

takin a lotanpui thîna, an harsatna tawhte lo chin felsak thîn a ni tihpawh theihngihl leh mai zêl an ni. Harsatna an tawh mēkte chuan an hlen chhuah tûr leh hma lam hun êng tak an neihte chu a hliah khuh an phal ta thîn a. Hei chiah hi keini tūnlâi huna Pathian mite pawhin kan tih ve thin tho a ni lo'm ni?

Exodus 16:1–36 chhiar la. Israel mite phunnâwi chhan hi eng nge ni a, an phunnâwi hnu hian eng thil nge lo thleng?

Thil mak leh chhinchhiah tlâk tak ni bawk chu, Bible-a thlēmna kan hmuh tam takte hi ei leh in nêna inzawm a nitlângpui hi a ni. Eden Huana thleng suala tlūkna kha a chhia leh a tha hriatna thing rah ei nêna inzawm a ni a (*Gen. 2:16, 17; Gen. 3:1–6*). Isua'n thlalêra thlēmna a tawh tum pawh khân Setana'n a rawn beihna hmasa ber chu ei leh in hmang bawkin a ni (*Mat. 4:3*). Esauva khân a ka chākna a thunun zawh loh avângin a fa tîr nihna a lo chān a (*Gen. 25:29–34*). Israel fate thuāwih lohna tam zâwk pawh kha ei leh in nêna inzawm a ni deuh zêl bawk. Chuvāng chuan, Mosia pawhin heti hian Israel-a thlah thangthar zâwkte kha a lo chah rēng a: “Mihring hi chhang chauhvîn an nung lo va, LALPA kaa thu tin chhuakin an nung zâwk a ni” (*Deut. 8:3*).

Manna hi vān chaw, Pathianin thlalêra an awm lâi, kum 40 chhūng zet a lo pēk a ni a. He a thilthlāwnpēk hmang hian amah chu Siamtu leh an mamawh engkim Petu a nihzia a hriattîr a. Chu bākah, hetia mak danglam tak maia a rawn pe kher hian ni sarîh ni Sabbath serh dân tûr pawh a zirtîr pah nghāl bawk a ni.

Chawlhkâr tin khân thilmak pali a lo thleng thîn a, chungte chu: (1) ni nga chhūng chu Pathianin ni tina a ei

khawp zêlin manna a pe ziah; (2) Zirtâwpni-ah chuan ni hnih tla tûr pêkthin an ni; (3) Zirtâwpnia an chhar chu Sabbath tlâi thlengin a chhe ngâi lo; (4) Sabbath ni chuan manna a tla ngâi lo. Pathian chuan hêng thilmak palite hi chawlhkâr tin a ti ziahthin a, hêngte atang hian Sabbath ni chu hre rengin, chumini chuan Pathian an fak thin dâwn a ni. “Lalpa’n Chawlhni a pêk che u hi hre ta che u maw le!” (*Exod. 16:29*).

Mihringte hian ei leh in kan duh hle a. Ei tûra siam pawh kan ni rêng baw. Leia to ei tûr chi hrang hrangte hian Pathian chuan ei tûrin min duh a ni mai lo va, kan thil eite chu duh tûrin min duh baw tih a puang chhuaka. Mahse, he thilthlâwnpêk ropui tak hi a lo hman suahlauh theih si em?

THAWHLEHNI

August 12

Lungpui atanga lo chhuak tui

Thlalêra awm ni ta la chuan tui tam tak i mamawh ngei ang. Israel fate kha Pathian lakah an phunnâwi fo va, amah an ring lo va; tin, tui a pe thei nge pe thei lo tih te, pêk a tum tak tak nge tum tak tak lo tih te an han fiah vêl thûl. A châng phei chuan, Aigupta rama kîr leh teh an han duh rum rumthin baw a. Chutiang chu ni mah se, Pathian chuan anharsatna tawhte hi a sut kiansak zêl thin a ni.

Exodus 17:1-7 chhiar la. He thil thleng atanga zirlâi an zir chhuah tûr awm chu eng nge ni?

He thil thlenna hmun hi Mosia chuan *Masa* tiin leh *Meriba* tiin a vuah a, *Masa* tih awmzia chu fiah tihna niin, *Meriba* tih awmzia chu “hnial buai” tihna a ni. Lalpa chuan Israel mite hi amah an ring lo chungin tui a pe ta tho a.

Hêng Mosia hming vuah pahnihte hian Pathian chu fiah loh tûr a ni tih leh hnial buai loh tûr a ni tih a hriattîr ngei ang (*Heb. 3:7, 8, 15*). Pathian chuan a chênchilh reng a ni tih hriatna Chiang tak an nei a, a thiltihtheihna leh a thuneihna lantirtu pawh an lo hmu Chiang hle tawh baw; chuti chung chuan an zîngah a awm a ni tih an la ringhlel fo tho si a ni.

“Lungpui chu Mosia’n a han vua a, mahse Pathian Fapa, chhûm dingin a hliah chu Mosia kiangah hian a ding a, ani chuan nunna petu tui chu lungpui ata a rawn luah chhuahtîr ta a ni. Mosia leh upahote chauh pawh ni lovin, a piah deuha ding mipuihote chuan Lalpa ropuina chu an lo hmu vek a. Chhûm ding chu lâk kian ni sela chuan, an zînga awm ve Lalpa ropuina êng râpthlâk tak chuan achhun hlum vek ngei ang.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 297.

Tui hi nunna chhinchhiahna atân hman thin a ni a, a chhan pawh tui tel lo chuan nunna a awm theih loh vâng a ni. Kan taksaa timûr tinte hian tui an mamawh theuh a. Mihring taksa hmun zaa then hmu sawmruk vêl hi tui niin an sawi. Kan ruhte ngei pawh hi tui leh thil dang inpawhlin a siam a ni a. Chutiang chu a nih avângin, thlalêr ram rova Pathianin Israel fate tui a pe hi anmahni a ngaihsakzia leh an tân rinchhan tlâk a nihzia ti langtu a ni. Nimahsela, tum dang ang baw khân a thu an zawm erawh a ngâi leh tho thung.

Kum tam tak a liam hnu-in Paula chuan thlalêra Israel fate thil tawn kha a danglam hle a ni tih ringtute a hrilh a (*1 Kor. 10:4*). Amah Krista ngei khân anmahni a kâihruai a, chu mai pawh chu ni lovin, an in atân tui a pêk bâkah (*Sam 78:15, 16*), an thlarau lam leh tisa mamawh dangte pawh a phuhrûksak vek baw. Paula vêk hian lungpui kha Krista a ni tiin a sawi a. Israel fate tân khân Krista chu nunna Hnâr

leh chatuana nunna Petu a ni. Lungpui chu thil sakhat a ni angin, Pathian chuan nghet takin a mite a chelh a. Ani chuan thu lo tiam tawhte chu a tih hlawhtlin ngei thin avângin kan ring ngam a ni.

Tûnah hian eng thilahte nge Pathian kuta i innghah tawp ngamna ngâi awm? Engtin nge a duh dâna awm tûrin a hnênah i intûk luh theih ang a, ama hun ruata rawn che tûrin i lo nghah theih bawk ang. Chutianga tih chu eng a ti nge thil awlsam tak a nih loh fo bawk si?

**NILAINI
Jethroa**

August 13

Mosia hi a puzawn Jethroa, Reuela tia koh ni bawkin a rawn tlawh a (*Exod. 2:18*). A rual hian Mosia nupui, Zipori leh Mosia fapate pahnih, Gersoma leh Eliezera te pawh anrawn kal ve bawk. Mosia'n amah tlawh tûrin an rawn kal a ni tih a lo hriat chuan anmahni chibai bûk tûrin a riahna hmun ata a lo chhuak a.

Exodus 18:1–27 chhiar la. Hetah hian Israel-te hnam chanchina thil pawimawh tak tak engte nge thleng?

Mosia hnêna Jethroa rawn kal chhan hi Pathianin Israel-te tâna thil mak leh ropui tak tak a tihte chanchin a lo hriat vâng a ni a. A hnênah hian Mosia'n chipchiar takin, "Israel- ho tâna Lalpa'n Pharaoa leh Aigupta mite chung a lo tih tawh zawng zawngte leh, kawng laka harsatna chi hrang hrang an tawhte, chûngte atanga Lalpa'n a chhanchhuah thin dân te chu a lo sawi ta vek a" (*Exod. 18:8, NIV*).

Jethroa hian Pathian ngilneihna leh a mite tâna thil a lo tih ropui tak takte chu a fak a, "Lalpa, Aigupta-ho lak ata

leh Pharaoa lak ata hruai chhuaktu che u chu fakin awm rawh se, ani chuan Aigupta-ho thuhnuai a awm mipuite chu a chhanchhuah tâk hi. Tûnah chuan Lalpa chu pathian dang zawng zawngte âia ropui zâwk a ni tih ka hre ta; anni chuan hemi thu-ah chapo takin Israel mipui chungah an ti si a" (*Exod. 18:10, 11, ESV*).

Hemi châng a kan hmuh hi a mite tâna Pathianin hna a thawh thin dân ti langtu niin, khawvêl hnênah tu nge Pathian dik tak chu ni a, chu Pathian chuan a mite tân eng nge a tih theih tih hriattirtu a ni nghâl bawk.

Jethroa hian Pathian dik tak chanchin a lo hre ta a ni mai lo va, Pathian mite hnênah thil hlu tak—thurâwn fing tak lehtangkâi tak tûr ni bawk pawh a hlân nghâl a ni. Mosia hiandik leh fel taka Israel fate a kaihhruai theih nân inrêlbâwnadân eng eng emaw a mamawh a. Rorêltu inpe leh rinawm, diknatan tlat tûr pawh a mamawh hle bawk. Chutichuan, Jethroa hian Mosia hnênah thurâwn fing tak a pe ta a, hotu atân chuan hetiang mi hi thlang tûrin a hrilh ta a ni: (1) Pathian tih mite; (2) mi rin tlakte; (3) rinawm lohna haw tlattute. Chutiang nungchang neite chu sâng pâwl chung a hotu-ah te, za pâwl chung a hotu-ah te, sawmnga pâwl chung a hotu-ah te, sâwm pâwl chung a hotu-ah te ruat tûr an ni a. Chutianga a tih chuan nasa takin a mawhpurhna chhâwk zângkhâisak a ni ang. Tin, thubuai lian tham deuhah chiah a insâwrbing tawh ang a; tichuan, a mite rawng pawh tha takin a bâwlsak thei tawh dâwn bawk a ni.

Mosia hian a Jethroa remruatna fing tak chu a lo pawm a (*Exod. 18:24*), pâwl then hrang hrang chung a hotu tûrte chu a ruat ta a (*Deut. 1:9–18 pawh en bawk rawh*).

Mosia hian duh ni se kum lama upa tawh tak a puzawn thu sawi hi bengkhawn lovin, ama hna ngaihtuah zâwk mai tûr pawhin a lo hrilh theih reng a. Mahse, chutiangin a ti hauh lo. He pa, Hebrai mi pawh ni ve lo lehngâl

thurâwn a ngaihthlâksak duhna atang hian eng zirlâi pawimawh tak takte nge kan zir chhuah ang?

NINGANI

August 14

Chhang leh nunna tui

1 Korinth 10:11 chhiar la. Hêng thil thlengte ziaka dah a lo nih chhan Paula sawi chu eng nge ni?

Paula chuan Israel mite chung a thil thleng zawng zawng kha Krista zuitute tâna entîrna leh vaukhâna a nih thu sawiin, Israel mite'n buaina tawh angte kha anni chuan an tawh ve loh nân a tanpui dâwn a ni a ti. A awmzia chu, hêng entîrnateatang hian an lo inzir fing tûr a ni a tihna a ni a. Hei hi keini, "tâwpna huna" (*ESV*) chêngte tân pawh thurâwn pawimawh tak a ni ve tho mai. Pathian chuan a mite hnênah hian "thiltihtheihna leh hmangaihna leh mahni inthununna" (*2 Tim. 1:7, NIV*) an lo neih theih nân Thlarau Thianghlim a pe a, chumi azârah chuan duhthlanna dik tak siamin, a zirtîrna pawh an lo zui theih phah thîn. Isua Krista hi nunna thar min petu a ni a (*Joh. 14:6*), ani chauh hian "inthâwina nung, thianghlim leh Pathianin a pawm tlâkah" min siam thei. Chuvâng chuan, he khawvêl dân ang hian awm ve lovin, Pathian duh zâwng, tha leh pawm tlâk leh tha famkim chu kan lo hriat fiah theih nân kan rilru tih thara lo awmin siamthat lo ni rawh se (*Rom 12:1, 2, ESV*).

Isua pawhin a rawngbâwl lâi khân hêng Thuthlung Hluia kan hmuh Israel fate thil tawn hrang hrang, a bik takin manna an dawn thu leh lungpui ata tui lo chhuak mai te kha mite zirtîr nân a thur chhuak a. Hêng entîrnate hi thlalêra an awm lâia Israel fate hruiatu ama chungchânga thutak awmte zirtîr nân a hmang thîn a ni.

H-7

Johana 4:7–15 leh Johana 6:31–51 chhiar la. Hêngahte hian keini Kristiante tâna hriat tûr thutak engte nge awm?

He Samari hmeichhia hian hmun dang khawiah mah a hmuh loh tûr thil pawimawh tak chu Krista'n pêk a tum a ni tih a hria a. Thinlunga thlamuanna, hlimna leh lâwmna te neih châkna chu Pathian hnên ata lo thleng niin, amah Pathian chauhin min chantîr thei bawk a ni (*Sam 42:1, 2*).

A hnu-ah pawh Israel-te'n manna an dawn thin thu kha sawi chhuakin, a petu chu Mosia ni lovin, Pathian zâwk a ni tih a sawi a. "Kei hi nunna chhang chu ka ni; tu pawh kahnêna lo kal chu a ril a tâm lo vang" tiin puang (*Joh. 6:35*). Nunna Chhang a nih thu hi tum hnih ngawt a sawi nghe nghe a ni (*Joh. 6:35, 41, 48*).

Israel fate'n thlalêra an dawn manna kha "vân atanga lo tla chhang" a ni a (*Joh. 6:31, 32*); chutiangin, lungpui ata lo chik chhuak tui pawh kha an chhâwlhâlna ti rehtu tûr Krista thilthlâwnpêk tho a ni. Chhang leh tui te hi taksa mamawh, a lova kan awm theih loh a nih chu thu hran ni se, thlarau lamah pawh pawimawhna a nei tel bawk a, a chhan chu Isua Krista hi "nunna chhang" (*Joh. 6:35, 48*) leh "tui nung" (*Joh. 4:10, 11, 14; Joh. 7:37, 38*) a nih vâng a ni. Amah chauh hian kan thlarau lam riltâmna leh tuihâlna te a chhâwk thei.

ZIRTAWPNI

August 15

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung 26, "Tuipui Sen Atangin Sinai Tlângah" (phêk 289–302) chhiar ang che.

Pathianin tui in tûr a pêk atanga rei vak lo hnu-ah khân thil hlahawm tak dang an tâwk leh ta a, chu chu hnam kawlh tak leh indo hrât hrât êm êm mai Amalek-hote'n an rawn bei kha a ni. “Amalek-hote hi Pathian nungchang leh a thuneihzia hre lo an ni hauh lo va, amah chu tih ahnêkin a thiltihtheihna an pawisak loh theih nân an rilru an ti khauh ta zâwk a ni. Aigupta mite hmaa Mosia'n thilmak a tihte kha Amalek-hote hi chuan nuihza siam nân an hmang a, an chheh vêla awm ve hnamte'n an hlahuh êm êm chu an nuihsawh vêl baw. Hebrai mite chu a bo a bâng awm loma ti boral vek tûrin an pathiante hnênah chhia an chham a, Israel-te Pathian chu anmahni lo do lêt thei tûr niah an ngâi lo rêng rêng. Israel mite hian an ti na emaw, an vau emaw azeng pawh a ni hauh si lo va. Chuti chung chuan an lo bei tho nia maw le! A beih chhan hi Pathian an huat vâng leh an zah loh vâng a ni a; amah ber an huat miao avângina mite pawh tih boral vek an duh ta a ni. Amalek-hote hi hmâsâng ata tawh hnam sual tak an lo ni hrim hrim a, an thil sual tihte chuan Pathian beng han thleng hialin, Pathian tân pawh thungrulh loh theih loh a ni ta hial mai. A khawngaihna chuan sim tûrin a la sâwm zui zêl tho a; nimahsela, râlthuum engmah nei lo, zin kawng thui tak rawn zawh tawh avânga chau êm êm Israel fate chung kut an han thlâk tâkah chuan an hnam pum chhiatna an tawng baw ta nge nge a ni.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 299.

Sawi ho tûrte:

1. Jethro'a'n Pathianin a mite tân thil a tihsak atanga Pathian dik tak chanchin a lo hriat dân (*Exod. 18:8-10 en rawh*) kha ngaihtuah leh la. Hetiang hi tûnlâiah pawh hian a la dik thei zêl em? Nangmah leh i class member-te khân, “Kan kohhran hian engtiangin

nge khawvêl hnênah thuhretu nihna hna kan thawh?” tiin han inzâwt teh u. Khawvêl hnênah hian Pathian nihphung leh nungchang chanchin kan sawi thîn em?

2. 1 Korinth 10:4 kha chhiar leh la. Mi thenkhat chuan Thuthlung Hluia kan hmuh Pathian hi Thuthlung Thara kan hmuh Isua nêna inang lo tak, phuba lâk hmang, mihringte hawtu, mi ngâidam duh miah lo niin an sawi thîna. He Bible châng hian chutiang rin dân chu a dik lo a ni tih engtin nge min hrih?

3. Ellen G. White-i'n Amalek-hote'n Pathian dik tak chanchin hriatna remchâng tha tak a neih thu a sawi kha chhiar leh la. Jethroa rilru puthmang leh anni rilru puthmang inan lohzia hi hriat tum baw rawh. Pathianin anni chungah chau pawh ni lovin, hmâsâng khawvêla hnam tam tak, Israel fate nêna indo zawng zawngte chung rorêlna a thlentîr chhan atang hian eng zirlâite nge zir chhuah theih kan neih sawi ang che.

Zirlâi 8

August 16–22

SINAI TLÂNGA SIAM THUTHLUNG

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 19:1–20:17, Thup. 21:3, Deut. 5:6–21, Jak. 1:23–25, Rom 3:20–24, Rom 10:4.*

Chângvawn: “Aigupta-hote chungka ka tih zia te leh, mipui thlaa ka put che u-a, ka hnêna ka hruai thlen zia che u hi in hmu a. Chuvângin, ka thu in âwih takzeta, ka thuthlung hi in pawm chuan khawvêl hnam zawng zawng zîngah ka tân ro thlan bîk in ni ang; khawvêl pum pui hi ka ta a ni a. Tichuan, ka tân puithiam chi, hnam thianglim in ni ang,” (*Exodus 19:4–6*).

Pathianin Aigupta ram atanga Israel fate a chhanchhuah hnu khân khawiah nge a hruai? Ram

Tiamah a ni lo'mni? Chutah lo pawh chuan a hruai em? He chhâna hi dikchiah tho mah se, Pathian thu taka thlir chuan a dik zîktluak lo tlat. Amah Pathian ngeiin heti hian a lo sawi a: “Nangmah ni ngeiin Aigupta mite chungka thil ka tihte kha in hmu vek a; tin, mupui thlaa ka châwi che u-a, ka hnêna ka hruai thlen dân che u pawh hi in hre bawk” (*Exod. 19:4, NIV*) tiin. Chutiang chuan, Bible-in min zirtir dân atanga a chhâna hian Pathian ngaih pawimawh ber leh a tum tak ni bawk chu a ti lang a: ama hnênah a hruai thleng a ni.

Mihringte hian Pathian an vah bosan châng a awm thîn a; mahse, Pathian chuan rawn zawng chhuakin, ama hnêna kir leh tûrin a sâwm lawm lawm thîn. Chutiang a nihzia ti langtutha ber mai chu Eden Huanah khân a thleng a, Evi leh Adamate'n Pathian thupêk an zawm loha, a laka an birûk khân Pathian chuan anmahni rawn zawng chhuakin, “Khawiah nge i awm?” (*Gen. 3:9, NKJV*) tiin a rawn ko a nih kha. Pathian hi hma rawn la hmasatu a ni zêl a. Hma la hmasatu a nihzia chu heti hian Isua'n thiam takin a lo sawi: “Nangni thawkrim leh phurrit phur zawng zawngte u, ka hnênah lo kal ula, keima'n ka chawlh hahdamtîr ang che u. Ka nghâwngkawh bât ula, keima hnên atang hian zir rawh u, thuhnuairawlh leh thintlunga inngâitlâwm tak ka nih hi; tichuan, chawlh hahdamna in hmu dâwn nia” (*Mat. 11:28, 29, NKJV*).

SUNDAY

August 17

Sinai Tlângah

Exodus 19:1–8 chhiar la. Sinai Tlâng bulthuta an awm lâia Pathianin an hnêna a tiam chu eng nge ni?

Pathian chuan Israel mite hi Sinai Tlângah a hruai a, hemi hmuna an awm lâi hian Thu Sâwm Pêk pawh a pe

dâwn nghe nghe. Mosia'n Pathian a han hmuh thinna (*entîr nân, Exod. 3:1, Exod. 19:2, Exod. 24:18*) hi Sinai Peninsula-a ("pe-nin- su-la" tih awmzia chu tuipuia khawmual inkhawh lût tihna a ni) Jebel Musa (a sân zawng: ft. 7,497) khu nia rin a ni a. Hemi hmunah hian Elija pawhin Pathian a lo hmu ve leh bawk a nih kha (*1 Lalte 19:8*). Tin, he tlâng hi Pathianin Aigupta ram ata Israel fate hruai chhuak tûra Mosia a rawn kohna kha a ni bawk a (*Exod. 3:1, 10*). Khami tum khân Pathian chuan Mosia hi hemi hmunah hian chhanchhuaha awm ta Israel fate nêh Pathian rawng an la bawl ho dâwn a ni tih hrilhin, chu chu Mosia'n anmahni hruaitu kha Abrahamata te, Isaaka te, Jakoba te Pathian a ni tih a hriat theihna tûr a ni (*Exod. 3:12*).

Aigupta ram an chhuahsan atanga thla hnih a ral hnu-ah Sinai Tlang an thleng ta a (*Exod. 19:1*), hemi hmunah hian kum khat vêl chu an châm rih dâwn a ni (*Num. 10:11, 12 nêh khâikhin teh*). Hemi chhûng hian dân chi hrang hrang, Exodus 19-40-a kan hmuh te, Leviticus 1-27-a kan hmuh te leh Numbers 1:1-10:10- a kan hmuhte hi Pathianin a pe a. Sinai Tlâng an châm lâi chanchin hi Mosia lehkhabu pangate-a kan hmuh thawnthu pawimawh leh langsar ber a ni nghe nghe. Hemi hmuna an awm lâi hian Pathian chuan a mite ni tûrin a rawn thlang a, anni hi khatih lâi huna milem be lo hnam awm chhun an ni.

Pathian chuan hma rawn la-in, amah leh Israel mite inkarah thuthlung a siam a. Israel mite hian a thu an âwiha, amah nêna inlaichinna tha an neih chhûng chuan a rochan bik, a puithiam chi, a mi thianghlim ni tûra siam a tiam bawk.

Mi thianghlim nih awmzia chu Pathian hnêna inhlan leh mi dangte hnêna a nungchang puan chhuah a ni a, a bik takin, an chheh vêla awm ve hnamte hnênah a

hmangaihna chanchin an hriattir thin ang. Tin, hnam dangte hnêna Pathian chanchin hriattirtu puithiamte ni tûra koh an ni bawk a, hnam dangte chu Pathian hnênah hruaiin, a kawngte leh a dante an zirtir thin dâwn a ni. Pathian rochan bik a ni bawk ang a, a chhan pawh amah leh a nungchang hriatna nêna khawvêl ti êngtu ni tûra a duh vâng a ni.

He thuthlung hi Pathian leh a mite inkara inlaichinna tha siamtu tûr inremna a ni a. A thuthlung tawngkam chu—châng hrang hranga inziah dân hi dang hret hret mah se—hetiang hi a ni: "An Pathian ka ni ang a, anni chu ka mite an ni ang" (*Exod. 6:7, Lev. 26:12, Jer. 24:7, Jer. 31:33, Heb. 8:10, Thup.21:3 te hi chhiar ang che*).

Pathian "rochan bik" nih manhla tûrzia chu ngaihtuah la. Chu chuan eng ang hamthatnate nge a ken tel? Chutih rual chuan, eng ang mawhphurnate nge a ken tel tho bawk?

THAWHTANNI

August 18

Thilpêk dawng tûra inbuatsaihin

Exodus 19:9-25 chhiar la. Pathianin a Thu Sâwm Pêk dawng tûra Israel mite a buatsaih dân chu eng nge ni?

Pathian hian Israel mite chu Sinai tlângah khân dân pêk a tum a, chumi dawng tûra an lo inbuatsaih dân tûr pawh chipchiar takin a hrilh nghe nghe. An taksa leh thawmhnaw hakte an ti thianghlim vek hian Pathian hnêna an inhlan chianzia a ti langa. An la hmuh mai tûr Lalpa ropuina puan chhuahna ropui tak atân chuan an lo inpeih ve a ngai flat. Tichuan, Pathian ropuina chu a lo lang ta ngei a, a lo lan ve leh hian "khawpuite chu a lo ri a, kawlte a lo phe zawr zawr a, tlâng chhûngah chuan chhûm a lo zing chhah ta mup a,

ring êm êm maiin tâwtawrâwt a lo ri a; tichuan, an riahhmuna awm mipuiho zawng zawng chu an lo khûr ta a” (*Exod. 19:16, NKJV*).

Thu Sâwm Pêk hi Pathian nungchang puan chhuahna leh Bible-in nun dân dik leh tha a sawite khâikhâwmna a ni a. Pathianin mihringte tâna tehfung a lo siam inngahna leh a laimu ber niin, chatuana ding reng, mi zawng zawngin an zawm vek tûr a ni.

Bible-in a sawi dânin Thu Sâwm Pêk hi Pathian âw-in a rawn puan a ni a (*Exod. 19:19; Exod. 20:1; Deut. 5:4, 5, 24*), amah ngeiin a ziah a ni bawk (*Exod. 24:12, Exod. 31:18, Deut. 5:22*). Mosia hnênah hian thilthlâwnpêk bik angin tum hnih ngawt a lo pe a ni (*Exod. 32:19; Exod. 34:1; Deut. 10:1, 2*).

Exodus bu-ah chuan Thu Sâwm Pêk hi “Thu Hriattîrna” (Hebrai tawngin: *‘edut; Exod. 31:18*) ti te, “thuthlunna thu” (Hebrai tawngin: *dibre habberit; Exod. 34:28*) ti te pawha sawi a nia. Deuteronomy bu kan en chuan, hêng thupêkte hi thuthlunna lungphêka ziah a nih thu kan hmu bawk (*Deut. 9:9, 11, 15*). Hêng lehkhabu pahnihte hian Hebrai tawnga “thupêkte” tih sawina thumal (*mitzwof*) an hmang lo ve ve a. Chutih lâiin, tum thum ngawt chu “thu sâwm” tiin an sawi thung. Hebrai tawnga “thu sâwm” tih an sawina chu *‘aseret haddebarim* a ni a, hetawngkam hi *dabar* tih atanga lo kal niin, a awmzia chu “thumal, thu, thil, thu sawi, thawnthu, thutiam, thil sawi” tihna a ni (*Exod. 34:28, Deut. 4:13, Deut. 10:4 te hi chhiar ang che.*)

Thu Sâwm Pêk hi ziah chhuah dân (version) pahnih a awm a, chumi pahnihte chu a danglamna chhe tê pawh a awm nghe nghe bawk. Pakhat chu Exodus 20:1–17-a kan hmuh hi a ni a, pakhat dang chu Deuteronomy 5:6–11-a mi hi a ni thung. A hnuhnûng zâwk hi Israel fate hnêna Mosia’n a puan chhuah niin, Sinai tlâng an chhuahsan atanga kum sawmli dâwn a ral hnu, Ram Tiam an luh hma

lawka a pêk a ni a (*Deut. 1:3, 4; Deut. 4:44–47*). Tlâi khaw hnu daiha an dawn ve leh a nih vâng hian a hmaa mi nêh pawh a lo inang ta chiah chiah lo deuh a nih a rinawm hle.

Paula’n dân chu hmangaihna a nih thu a sawi hian Thu Sâwm Pêk a sawi chhâwng a ni tih lo hria ila (*Rom 13:8–10*). Ni e, Pathian chu hmangaihna a nih tlat vângin hmangaihna hi Pathian dân zawng zawngte khâikhâwmntu a ni rêng a ni (*1 Joh. 4:16*).

Thu Sâwm Pêk hi Pathian hmangaihna târ lanna dân a ni tih thu hi engtin nge i lo hriatthiam ve le? Eng nge ni a awmzia? Hêngahte hian engtin nge Pathian hmangaihna chu puan chhuahin a awm?

THAWHLEHNI

August 19

Thu Sâwm Pêk hi thilthlâwnpêk a ni

Exodus 20:1–17 chhiar la. Thu Sâwm Pêka awm dânte chu eng nge ni a, engtiangin nge rem khâwm a nih?

Thu Sâwm Pêk hi thupêk nêh ni lovin, Pathianin a mite a khawngaihza a tih lanna tawngkam nêh zâwk a intan vek a ni tih lo chhinchhiah ila: “Keimah hi LALPA in Pathian, Aigupta ram ata, bâwih ata hruai chhuaktu che u ka ni” (*Exod. 20:2, NIV*).

Lalpa chuan Israel mite hnênah hian zalênna leh chhandamna pe-in a khawngaihna a chantîr hmasa phawt a; chumi hnu chuan a duhzâwngte a puang chhuak leh ta a. Hêng thupêkte hi Pathianin thil a lo tihsak tawhte avânga an lâwmna leh amah an hmangaihna atanga zâwm tûr an ni.

Pathianin Thu Sâwm Pêk a khâikhâwmna chu thumal pakhat, “hmangaihna” tih hi a ni a (*Rom 13:10*). Thupêk

ropui ber pawh hmangaihna thupêk niin, chu thupêk chu kawng hnih: Pathian kan hmangaihna (*Deut. 6:5*) leh kan thenawmte kan hmangaihna hmanga tih lan tûr a ni (*Lev. 19:18*).

Thupêk hmasa lam pali-ahte hian Pathian kan hmangaih dân tûr chu hriattîr kan ni a; tin, thupêk dang parukte hian kanthenawmte kan hmangaih dân tûr min zirtîr ve thung. Thu SâwmPêk hi thil dang zawng zawng âia Pathian châwimâwi tûr kan nihzia min zirtîrna thu nên a intan a (a vân vawrh zâwng); tichuan, kan mihringpuite zah tûr kan nihzia min hriattîrna thuin a zui ve leh ta a ni (a lei hrût zâwng). Hetiang hian:

1. Pathian chu kan nun dân engkimah hmun pawimawh leh sâng ber kan chantîrna hmangin kan châwimâwi ang a, kan zah bawk ang (thupêk pakhatna);

2. Pathian dinhmun danglam bik tak hi kan châwisângin kan humhim tlat ang a, milem siam chawp rêng rêng—taksa neiin emaw, entîrnain emaw, thlarau thilin emaw pawh kan lo thlâksak lo ang (thupêk pahnihna);

3. Pathian hming—a hming thatna leh a nungchang chu kan zah ang (thupêk pathumna);

4. A Chawlhni leh amah kan bûkna tûr ni—Sabbath hi kan serh ang (thupêk palina);

5. Kan nu leh pate kan zah ang (thupêk pangana);

6. Nunna kan zahin kan hlut ang (thupêk parukna);

7. Inneihna kan zah ang (thupêk pasarihna);

8. Mite thil neih kan zahsak ang (thupêk pariatna);

9. Mi dangte hmingthatna kan zahsak ang (thupêk pakuana);

10. Mahni hmasialna thil rêng rêngin kan nungchang a tih hmêlhem loh nân mahni kan inzah ang (thupêksâwmna)

Amah Isua ngei pawh khân, “Nangni’n kei mi hmangaih a nih chuan ka thupêkte in zâwm ang” (*Joh. 14:15, ESV; 1 Joh. 4:20, 21 pawh en bawk ang che*) tiin a lo sawi a. Chuvângin, thuâwihna dik chu Isua laka hmangaihna leh lâwmna tih lanna a ni a; tin, chu hmangaihna chu kan thenawmte laka kan awm dânah chiang takin a lo lang thîn bawk.

NILANI

August 20

Pathian Dân hnathawh dangte

Pathian dân hian Pathian nungchang a târ lang a, Pathian chu tu nge a nih tih min hriattîr. Pathian chu a thianghlim a, a fel a, a tha bawk angin, a dân pawh hi a thianghlim a, a fel a, a tha êm êm a ni. Chuvâng chuan, Paula pawhin, “Dân chu a thianghlim a, thupêk pawh a thianghlimin, a felin, a tha a ni” (*Rom 7:12, ESV*) a lo ti.

Bible-ah hian Pathian dân chu thil tha tak nia ngaih a ni zêl a (*Mat. 5:17, 18; Joh. 14:15; 1 Kor. 7:19*). A chhe zâwng sawina pakhat mah a awm lo. Dân chungchângah hian hla chham mi phuah theih a ni a (*Sam 119 chhiar la*), dân chungchângah miin hla an lo phuah chu sak theih a ni a (*Sam 19*), tin, a chhûn a zâna ngaihtuah tham pawh a ni bawk (*Sam 1:2, Josua 1:8*). Dân hian thil soal leh tha lo lak ata min humhim thîn a, finna, hriatthiamna, hrisêlna, hmuingîlna leh remna pawh min pe thîn bawk (*Deut. 4:1–6; Thufingte 2; 3*).

1. Pathian dân hi invênna bang ang a ni a, a chhûnga awmte tân himna leh zalênna pe-in, a pâwna awmte erawh chu thil hlauhawm, buaina, harsatna leh thihna te’n a lo châng reng thung (*Gen. 2:16, 17; Jak. 2:12*).

2. Dan hi kan sualte ngâidamtu leh kan nun min siamthatsaktu Isua Krista lama min hruaitu a ni bawk a (*2 Kor. 5:17, 1 Joh. 1:7–9*). Vêngtu emaw, enkawltu emaw

(Griktawngin, *paidagogos* an ti a) a nihna angin Krista hnênah mi a hruai thîn (*Gal. 3:24*).

Jakoba 1:23–25 chhiar la. Hetah hian eng thu nge a sawi a, hêng a thu sawite hian engtin nge dân hnathawh leh a pawimawhna hrethiam tûrin mi a tanpui thin?

Dârthlang hian i hmâia thil fel lo awmte chu a hmuhtîr thei che a. Nimahsela, chûng thil fel lo awmte chu a ti reh emaw, ti dam emaw thei hauhs si lo. Eng thil fel lo nge awm tih a hrih thei che a; mahse, tih reh emaw, tih dam emaw chu a hna a ni lo a ni. Chutiang chiah chu Pathian dân pawh hi a ni a, dân zawm that avânga Pathian hmaa thiam chang nih tum chu dârthlangin kan hmâia thil fel lo awmte a tih reh emaw, tih dam emaw beiseia inen ang deuh a ni ang.

Chhandamna chu thil tih—dân thil tihte pawh telin—avâng ni lovin, rinna avâng zâwka chan a ni a; chuvângin, Kristian tam tak chuan dân hi a bo tawh a, kan zawm pawh tûl tawh lêm lo an ti mai thîn. Mahse, dân hi sual sawi fiahtu a ni tih hi hria ila. Paula chuan, “sual chu dân avânga hriat ni lo se chuan ka hre miah lo ang” (*Rom 7:7 NKJV*) tiin a lo sawia. Dân a lo awm hi chanchin tha kan mamawhia ti langtu a ni tih a Chiang hle.

Pathian dân zawm i tumna kawngah engtiang taka hlawhtling nge i lo ni ve tawh le? Chhandamna hlawh chhuak thei tûr khawpa thain i zâwm em? I zâwm lo a nih chuan, eng vângin nge chanchin tha i mamawh le?

NINGANI

August 21

Dân hi kan tâna Pathian thutiam a ni

Rom 3:20–24 chhiar la. Paula hian Thu Sâwm Pêk kan zawm thatnain min chhandam thei lo a ni tih Chiang takin

lo sawi tho mah se, kan nuna thupêkte’n pawimawhna an neih dân chu eng nge ni?

Mosia’n Thu Sâwm Pêk sawina atâna Hebrai thumal a hman, *dabarim* (*Exod. 34:28, Deut. 4:13, Deut. 10:4*) hi “thupêkte” tiin an lo letling mai naa, a awmzia tak zâwk chu “thute” a ni a. Tin, “thu” (Hebrai tawngin, *dabar*) tih chuan “thutiam” tih pawh a kâwk thei baw. Chutiang chu a nih avângin, hmun eng emaw zâtah chuan (*1 Lalte 8:56; 2 Chron. 1:9; Neh. 5:12, 13; Deut. 1:11; Deut. 6:3; Deut. 9:28; Josua 9:21; Josua 22:4; Josua 23:5*) *dabar* tih hi thutiam a nih dân sawi chhuah nân thil hming (noun) a nihna angin emaw, thil tih sawina (verb) a nihna angin emaw lehlin a ni rêng baw a ni.

Ellen G. White-i chuan “Thu Sâwm Pêk hi . . . thutiam sâwmte” tiin a lo sawi a—Ellen G. White Comments, *The SDA Bible Commentary*, vol. 1, p. 1105. Thu Sâwm Pêk hi kawng dika min hruaitu tûr Pathian thutiamte a ni tih kan hre reng tûr a ni. Hêngte hi kan zâwm ngei tûr a ni baw a, kan zâwm a nih phawt chuan Pathianin kan tân thil ropui tak tak a ti thei ang.

Rom 10:4 chhiar la. Paula’n Krista chu dân “tâwpna” (Mizo Bible-ah “ti bângtu”) a ni tia a lo sawi hi eng nge ni a awmzia?

Paula hian Isua Krista chu dân “tâwpna” (Grik tawngin, *telos*) a ni tiin a sawi a; mahse, Krista’n dân a hnâwl a tihna emaw, a ti bâng ta tihna emaw chu a ni lo. Chutiang ni lovin, Krista chu dânin a thlen tum, dân siam chhan a ni tihna zâwk a ni a; sual thâwina atâna a inhlanna khân dân pawimawhna leh nunna a ti tâwp rêng rêng lo.

Paula hian dân pawimawhzia a sawi tam hle a; tin, a la nun rengzia leh zawm a la tûlzia pawh a sawi fo bawh (*Rom 3:31, 1 Kor. 7:19, Gal. 5:6*). Grik thumal, *telos* tih hi hun nêna inzawmna nei a ni lo hrim hrim bawh a, thil eng emaw awm chhan leh tum sawina a ni deuh ber thîn zâwk. Krista hi Pathian dân awmzia dik tak leh tumte kan lo hriat theihna a ni a. Chuvângin, Krista'n dân a ti thi tawh, luahlân tawh, ti bâng tawh tia kan lo sawi a nih chuan a dik lo vang. Krista chu dânin min thlentir a tumna a ni a, dânin a kawh ber pawh amah ngei hi a ni.

Engtiangin nge dân hian Isua Krista lamah mi a hruai? A awmzia chu, dânin Krista hnên kan pan theihna tûra keimahni nihna min hriattir dân chu eng nge ni?

ZIRTAWPNI

August 22

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung 29, “Setana'n Dân A Hmêlmâkna” (phêk 335–347) chhiar ang che.

“Pathian hian a dân a sawi chhuah hun chu ropui leh râphlâk tak, a nungchang puan chhuahna ni nghâl tûrin a lo ruahman sa a. Israel mipuite khân Pathian rawngbâwlna nêna inkaihnhawih thil rêng rêng chu zah taka tih zêl tûr a ni tih an hre ngei tûr a ni.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, pp. 303, 304.

He thu hi tûnlâi hun atân pawh a la pawimawh reng a. Pathian ropuzia, mihringte laka hrang daih a nihzia, leh a lalzia hriatthiamna atanga lo chhuak a ni. Pathian ropuzia kan han hriat chiah hian kan thinthungah lâwmna a lo awmthîn a, kan chapona pawh a hniam nghâl rawih rawih maithîn. Pathian thianghlimzia hi kan hmuh chian poh leh kan famkim lohzia kan lo hre chiah ang a, a

chênchilh leh amah ang nih ve châkna thinthung kan lo pu ve ang.

Tin, amah nêna kan inan lohzia leh a dân thianghlim chu kan lo zawm lohzia kan lo hriat chhuah chiah hian, kan âiawha Krista thihnaah khân inngah tawp mai loh chu tih theih dân kan nei lo a ni tih kan hrethiam ta thîn bawh a.

Chutih rualin, Pathian chu inngâitlâwm taka kan Lalpa leh Chhandamtua kan pawm a nih phawt chuan a thupêkte hi zawm harsa a ni hauh dâwn lo tih Isua'n chiah takin a lo sawi a (*Mat. 11:28–30*). Tin, Pathian dân hi kumkhuaa ding reng tûr a nihzia pawh a sawi bawh (*Mat. 5:17–20*). Pathian kan hmangaih avâng leh, a thlâwna chhandamna min chântir avânga kan lâwmzia entirna atâna a dânte kan zawm hian chhandamna min chantir thei amah nêna inlaichinna chu a famkimin kan lo chang thei thîn a. Dân kan zawm avângahamthatna ropui tak takte kan chan bâkah (kan bawhchhiat avânga harsatna leh natna kan tawrh theihte ngaihtuah la), dân kan zawm thatnaah ni lovin, kan chhandamna chu Isuaah a ni tih hriat chian avânga lâwmna pawh kan lo neithin bawh a ni.

Sawi ho tûrte:

1. Israel mipuite kha Pathian dân dawng tûrin an lo inbuatsaih nasa hle mai a, khatianga an lo inbuatsaihna khân neih an mamawh tak Pathian dân zahawmzia leh thianghlimzia hriatthiamna a neihthir nghâl bawh a ni. Kan kohhranah leh kohhran nunah hian, Pathian thianghlimzia leh zahawmzia kan lo hriatthiam phah theihna tûrin eng thilte nge kan tih thin? Nge nia, Pathian zahna hi zâwi zâwiin kan hloh zêl zâwk le?

2. Thuthlung thutiam hi ngun takin han ngaihtuah leh teh: “Kei hi an Pathian ka ni ang a, anni chu ka mite an ni ang.” He thu hi keini tûnlâi huna mite tân eng nge ni a awmzia ni a, engtin nge a mi mal ang leh a kohhran ang pawhin kan nunpui theih ang?

3. Pathian chuan thu min pêkte hi kan zawm ngei theih nân min tanpui zui thîn a. Ellen G. White-i pawhin Pathianin thu min pêkte hi ama chakna ringa kan zawm theih vek a nih thu a lo sawi.—*Krista Tehkhin Thute*, p. 333. Engtin nge he thutiam, *dabar* hi a takin kan nunpui theih ang?

4. Mi tam tak chuan Krawsah khân dân tih bân a ni daih tawh alâwm an ti liam mai thîn a. Engtin nge he hnialkhân hi kan chhân ang? Krawsa tih bân tawh nia an sawite chu eng nge ni chiah rêng le?

Zirlâi 9

August 23–29

DÂN CHU NUNPUIIN

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 21:1–32, Exod. 22:16– 23:33, 2 Lalte19:35, Mat. 5:38–48, Rom 12:19, Mat. 16:27.*

Chângvawn: “Chutichuan, Lalpa’n Mosia hnênah, ‘Israela thlahte hnênah hian hetiangin va sawi rawh; “Nangmahni ngeiin hei vâh atanga ka rawn biakzia che u in hre tawh a. Pathian dang rêng rêng chu ka kiangah chuan in rawn nei tûr a ni lo; tangkaraw pathiante emaw, rangrachak pathiante emaw in tân in siam tûr a ni lo,” tiin,”” (*Exodus 20:22, 23*).

Pathian chuan a mi Israel-te kha an chheh vêla awm hnam dangte laka danglam tûrin a duh a, amah ringtlattu,

a kaihhruaina leh a thuneihna hnuaiia hlim taka awmtûra siam a châk êm êm bawk. Mi tinte chu a dân hnuaiia awm an ni ang a. Dân kengkawh tûrin rorêltute an ruat ang a, mite hnêna dân zirtîr tûrin puithiamte an awm ang a. Nu leh pate pawhin tih tûr pawimawh tak an nei bawk ang.

Eng hnamah pawh ni se, dânte hian a siamtu duhzâwng, thiltum leh nungchang a târ lang thîn a. Entîr nân, Pharaoa khân Hebrai nausên, mipa tawh phawt chu tih hlum vek tûr tih thupêk a chhuah a, kha dân khân a suahsualzia Chiangtakin a ti lang. Chutih lâiin, lal pakhat chuan a ram chhûnga mi kum 18-a upa zawng zawngte chu a lehkha zirna man tumsak an nih tûr thu a puang ve thung a. He a thu puan atang hian a thilphalzia leh a ram chu lo hmuingil zêl se a tihzia kan hre thei ngei ang.

Pathian dân hian Pathian chu tu nge a nih tih a puang chhuak a, a awmzia chu, a thatna, a hmangaihna, a thil ngaihhlut zâwng, a felzia leh soal a huatzia a lantîr Chiang hle. Dân chu a thianghlimin a dik a, chutiang bawkin Pathian pawh thianghlim leh dik a ni. Dân chuan nun tam kan neih theih nân kawng min hawnsak rualin, thil hlauhawm leh chhiatna chi hrang hrang lakah min vêng bawk a. Amah Pathian zahna, kan mihringpuite nêna inzah tawna leh nun hrim hrim zahna te hi Pathian dân inngahna lungphûm chu a ni.

SUNDAY

Thuthlung dânte

August 24

Sinai Tlângah khân Pathian chuan a mite hnênah a dân pe-in, amah nêna an inzawmna hmanga thianghlim taka an nun theih dân tûr a lo zirtîr a. Nimahsela, dânin a sawite chu ni tina an nunpui tûr a nih avângin dân tesep dang tam tak, “thuthlung dânte” tia an lo sawi mai thin

chu a pe leh ta a. Hêng dânte vênhim hna hi puithiam mawhphurhna niin, mipuite’n a nihna ang tûr taka an zawm theih nân an zirtîrthîn bawk dân a ni.

“Mipuite rilru, bâwih nihnain a tih chawlawl tawh leh a tih hniam tawh, Pathian dik tak hriatna pawh nei lo hial tawh chu a nihna ang taka Pathian thupêk sâwmte’n an sawi hi hrethiam tûrin a lo la inpeih lo nasa mai a. Thu Sâwm Pêkin a phûtte chu an lo hriatthiama, a nih dân tûr ang taka kenkawh a nih theih nân a belhchhahna dân tesep eng emaw zât pêkan ni ta a ni. Hêng dânte hi rorêlna thuchhuak tia sawi a ni a, a chhan pawh fing tak leh leilung dân mil rênga siam a nih avâng leh, hetiang tak hian rorêltu pawhin ro a rêl phût a nih vâng a ni. Nimahsela, Thu Sâwm Pêk nêna a danglamna chu Mosia hnênah chauh hriattîr a ni hi a ni a, ani hian mipuite hnênah a hrih chhâwng ve leh dân a ni.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 310.

Exodus 21:1–32 chhiar la. Bâwih neih dân tûr chungchângah te, tualthah chungchângah te leh kut inthlâk chungchângah te an zawm tûr eng dânte nge pêk an nih?

Thuthlung dân hi bung hnih bung thum lâiah sawi a ni a (*Exod. 21:1–23:19*). Hêng dânte leh inkaihhruaina thute hi suahsualna lo hluar zêl tûr lo dânna atân leh, khawtlâng nun nuam leh tha siamna tûr atâna pêk a ni.

Hebrai mite bâwih neih dân kha hun laihawlah vêla bâwih an neih dân leh tûnlâi huna bâwih kan neih dân dik lo leh râwng tak nêh hi chuan a inang lo hle a. Dik takin, Hebrai mite’n an neih bâwihte kha chu vênhim leh ngaihsak hlauh angreng tak an ni. Hun laihawlah leh

tūnlāi hunah hi chuan chhiahhlawhte leh bāwihte chu a neitute thil (bungraw) neih an ni mai a, anmahni neitute chuan an chungah an duh ang angin an ti thei. Bible-a kan hmuh bāwih neih dānte erawh hi chu a dang hle a, kum ruk chhūng bāk bawih nih a theih loh (*Exod. 21:1, 2; Jer. 34:8–22*). A kum sarihnaah chuan, anmahni'n an pute hnēna la awm zui zēl an duhte a nih ngawt loh chuan chhuah zalēn ngei ngei tūr an ni a. Tin, anmahni neitute hian Sabbath ni chuan an hna ata chawlh hahdamtīrin (*Exod. 20:9, 10*), an khawsak mamawhte chu an pe bawk tūr a ni.

Khawvêl hmun tam zāwkah hi chuan bāwih neih hi tih bân a ni deuh vek tawh a. Chuti chungin bāwih tih theih chiah si lova mihring chhawr luih hi ching eng emaw zât an la awm reng tho a ni âwm e. Chutiang chu engtiangin nge kalpui a nih a, engtin nge keini hian a tih tâwp nân tha leh ngaihtuahna kan lo sên ve theih ang?

THAWHTANNI Dân dang lehte

August 25

Pathian chuan a mite kha a khawngaih êm avāngin rorêltute chu mipuite'n an thil neih chungchānga thu buai chi hrang hrang an neihte an rêlsak dân tūr a hrih bawk a. Thu buai hla buai awm theihna chi hrang hrang sawiin— an sebāwngpa-in an thenawmte sebāwngpa lo bei se ta se tih te, miin a thenawmpa ran rûksakin lo hralh ta se tih te, an ran vulhin mi huan thlāi lo pet ta se tih te, mi thil an hawhsak lâi chu tu-in emaw lo rûksak daih ta se tih te leh mi ran an hawhsak mêk chuan mi tu emaw lo hliamin, lo ti hlum hial ta se—chūngahte chuan eng nge tih tūr tih zawng zawng târ lan sa vek a ni (*Exod. 21:33–22:15*).

Exodus 22:16–23:9 chhiar la. Hêng dānte hian eng chungchāng nge an sawi a, chūng thu buai hla buaite chu engtin nge chin fel a nih ang?

Pathian dānte hian thil chi hrang hrang a sawi teuh mai a. Mi dangte hnuh hniam emaw, tih thangtlāwm emaw khapna dānte siam niin, mahni hmakhua chauh ngaih avānga mi dangte chungā thil tih rēng rēng chu a haw vek a ni. A khawngaihna, Pathian chuan thil tha lo tih chākna rilru an put chu a zilh thīn a, sual lam an āwn tlat rengna pawh athunun bawk. An khawtlāng nun kha him tak, thil tha lo rēng rēng awm lohna ni se a duh a. Mi tin kārāh inlaichīnnatha tak awmin, dik tak leh hmangaihna rilru nēn engkim an tithīn tūr a ni.

Exodus 23:10–19 chhiar la. Hetah hian eng thu pawimawh tak takte nge a sawi?

Sabbath leh kūt a sawite hi Pathian chibai bŭkna vek niin, chhandamna chanchina thil thleng pawimawh tak tak hriat thartīr lehtu tūr a ni a. Chibai bŭkna chu an thil tih dang zawng zawngte innghahna ber a nih avāngin a hman dân tūr pawh ngun taka duan a ni. Sabbath hi khawvêl siam a nih lâia lo din tawh kha a ni a (*Gen. 2:2, 3; Exod. 20:8–11*), Aigupta ram ata Israel-te chhanchhuah an nihna leh tlan a nihna nēna inzawm tlat ni bawkin (*Deut. 5:12–15*), Pathian chu kan Siamtu, Tlantu leh Lalpa a nih avānga chibai kan bŭk tūr a ni tih hre reng tūrīn min hrih (*Marka 2:27, 28*).

Hetih lâi hian Israel-te kha kum tin kūt pui pawimawh tak tak pathum lâwm thīn tūra beisei an ni bawk a,

chúngte chu: (1) Kalhlên Kût, “chhang dâwidim telh loh kût” ti pawhin an sawi bawk (hei hi thâl lâi, March thla lâihâwl vêl atanga April thla lai hâwl vêlah neih thin a ni); (2) Pentikost, “rah thar kût” tiin emaw, “chawlhkâr kût” tiin emaw pawh an sawi bawk thin (hei hi Kalhlên Kût a neih atanga chhiara chawlhkâr sarihna, ni 50-naah chiah neih ve lehthin a ni); (3) Bâwkte Kût, “buh seng kût” ti pawhin an sawi bawk thin (hei hi favâng, September thla lai hâwl vêl atanga October thla lai hâwl vêlah neih thin a ni; *Exod. 34:18–26, Lev. 23:4–44, Num. 28:16–29:40, Deut. 16:1–16 te pawh chhiar ang che*).

THAWHLEHNI

August 26

A tîra Pathianin a ruahman dân

Exodus 23:20–33 chhiar la. Pathianin Ram Tiam hneh dân tûra ruahmanna a lo siam chu eng nge ni?

Pathian chuan Israel-te hi an luah tûr ram thar chu va sual chhuak se a ti lo va; an hnêna pêk mai a tum a ni zâwk. An thlahtu Abraham te, Isaaka te, Jakoba te hnênah khân a lo tiam daih tawh a, an hnêna Pathian thilthlâwnpêk a nihna angin an lo dawng mai dâwn a ni.

Ram Tiam an hneh dân tûr chu Tuipui Sen an kân tum khân entîr an lo ni tawh a. Khami tum khân Pathian chuan a mite tân beiin, anmahni thah tumtute lakah hnehna famkim a lo chansak tawh a nih kha (*Exod. 14:13, 14*). Aigupta mite hneha an awm chhan kha mak tak maia Pathianin hna a rawn thawh vâng chauh a ni a. Khatiang deuh chiah khân, Assuria lal Sennacheriba hun lâi pawhin Pathian chuan Assuria sipai tam mangkhêng, râlthuam tha tak tak nei, indo tûra zirtîrna tha tak dawng bawk si-te kha anmahni Israel-te'n an beih ve ngâi miah lovin a lo hnehsak

leh bawk a. Tin, Lal Hezekia kha zâwlnei Isaia kal tlanga Pathian thu a dawn chu a rin avângin hnehna a lo chantîr leh bawk a nih kha (*2 Lalte 19:35, Isaia 37:36*).

Abraham hnênah khân Ram Tiam chu a thlahte hnênah pêk nghâl a ni dâwn lo va, kum 400 hnu-ah chauh an luah thei dâwn tih a lo hrilh sa vek tawh a (*Gen. 15:13–16*). Enga ti nge chuti chen chen an nghah kher a ngaih? A chhan pakhat chu, Kanaan ram lo luahtute suahsual vâng a ni. Khâng mite kha Pathian chuan dawhthei takin a lo enkawl thin a, an sualte an sim theih nân khawngaihna hun pawh a lo pe fo tawh bawk. Nimahsela, Pathian leh a dânte laka an helna chu an chhunzawm lui zêl a; an bawhchhiatna a lo famkim tâk hnu-ah khân an ram chu Hebrai mite hnênah pêk mai a duh ta a ni.

Tin, Hebrai mite'n Ram Tiam an va luh hma hian a lo awm hmasa hnam sual tak takte chu a lo chhuahtîr sa diam dâwn tih hrilhin, a chhuahtîr dân pawh mak danglam tak, tha êm êm bawk si a ni ang: (1) an chungah hlauhna leh manganna nasa tak a thlentîr dâwn a; tin, (2) anmahni ûm darhtu tûr khawi nghal a tîr bawk ang. Chutiang chuan Israel fate'n an ram thar tûr an va thlen hunah hma hian an hmêlmate chu an lo tlânchhe darh zo vek tawh ang a, an in leh lo zawng zawngte chu neitu pawh awm lovin a lo awm mai mai dâwn a ni (*Exod. 23:27, 28*).

Ram Tiam an va lâk theihna tûra a thawh hlâwk ber chu Pathian vântirhkoh a ni a. He vântirhkoh hi Krista, Israel-te kâihruaia, vênga, ramte hnehsaktu kha a ni. Chhûn lama chhûm ding ni thin leh zan lama meialh ding nia anmahni lo hruaitu kha a ni bawk a. Pathian a nihna anga thuneihna nei a nih avângin Israel fate hian a zâi an ngaih zêl a ngâi a (*Exod. 23:21*). Pathian thu an pawisak loha, a hruaina an ring lo a nih chuan an la kal leh zêlna tûrah buaina an tâwk ngei dâwn a ni.

He thu, khâng mitem be hnamte kha Pathianin an kawng zawh an thlâk theih nân kum tam tak chhông hun a lo pe tawh a ni tih hian Pathian khawngaihna chanchin leh, chu khawngaihna chu kan lo pawm duh lo tlat a nih chuan kan chân daih thei a ni tih min zirtîr em?

NILAINI

August 27

Mit âiah mit

Matthaia 5:38-48 chhiar la. Isua'n phuba lâk chungchâng a zirtîr dân chu eng nge ni? Chu dân chu engtin nge tûnlâi hunah hian kan lo hman ve theih ang?

Isua Krista hian Thuthlung Hlui thu, a thu sawi ngâithlatute pawhin an hriat than êm êm chu a la chhuak a. Amaherawhchu, he thu hi a hun lâia zirtirtute'n dânin a sawi tum ni miah lo zâwnga an lo hrihfhiah thin dân hrial thlâk nân a sawi a ni tih hriat tûr a ni. A awmzia chu, mihringte thurochhiah (thil lo tih thin dân) hian Pathian Thu-in sawi a tum tak chu a hliah daih bâkah, a châng phei chuan a awmze bo thak khawpin leh a tum lohpu an sawitîr ta hlauh zâwk thin a (entîr nân, Sabbath serh dân tûr an sawite hi ngaihtuah

la). Isua khân a thu sawite hmangin hêng dânte siam a nih chhan leh a awmze dik tak chu a rawn hrihfhiah ta a ni.

Malsâwmna Tlângah khân a thu sawi lo ngâithlatute chu dân awmzia leh dânin a tum lam zâwk ngaihven tûrin a sâwm a, a chhan pawh eng dâng ni lovin, zirtirtu thenkhatte hrihfhiah dân dik lo tak takte chu tih diksak a tum vâng a ni.

Exodus 21:24 thu, “mit âiah mit, ha âiah ha” tih chu Matthaia 5:38-ah hian sawi chhâwn niin (“... in hre tawh a; kei erawh chuan ka hrih a che u”), he dân hi phuba

lâkna dân tiin an sawi mai thin a (Latin tawngin, *lex talionis*). Hemi châng tho hi Bible hmun dangah pawh hman a lo ni tawh baw (Lev. 24:20, Deut. 19:21).

He dân hi a tîra siam a nih chhan tak chu tu chungah mah phuba lâk a nih loh nân a ni a. Pawi khawihna chu eng vângah thleng nge a nih tih chhui hmasa si lova thisen inchhuahsakna leh phuba lâkna thleng leh mai thin tih tâwpna atâna siam a ni. Pawi khawihna thlen dân chu rorêltute'n ngun takin a zir Chiang ang a; tichuan, a pawih khawih chu a len leh len loh azirin a lei châwi zât tûr tuksak a ni ang. Hetiang hi anmahni duh dân dâna thil an lo tih mai thinna tûr lo dan nâna tihthin a ni.

Mosia hnêna hêng dânte lo petu Isua Krista khân he dân siam a nih chhan hi a hre Chiang a; chuvâng chuan, âwn salam nei miah lo leh a tum ang tak hlen chhuak tûrin a hmang thei rêng a ni. Siam a nih chhan tak chu rorêlna dik leh inremna thlentîra, khawtlângah remna leh muanna a lo thlen theih nân a ni.

Kawng khata ngaihtuah chuan, rorêlna dik tih hian thil sual titute laka phuba lâkna, an phu tâwk hremna pêk ve a kâwk ti pawhin a sawi theih ang a. Mahse, hêng dânte hi inbûk tâwk taka rorêlna dik leh phuba lâkna kalpui tumna ni zâwkin a lang.

Eng tikah emaw chuan Pathianin dik takin ro a la rêl dâwn a ni tih i hriatna khân engtiangin nge dik lo taka rorêlna thleng thînte ngaih thiam dân a hriattîr che?

NINGANI

August 28

Phuba

“Duh takte u, in phuba la suh ula, Pathian thinurna kian zâwk rawh u, ‘Phuba rêng rêng keima lâk tûr a ni,

keima'n ka thungrûl ang Lalpa'n a ti' tih ziaak a ni si"
(Rom 12:19; Deut. 32:35 pawh chhiar bawk ang che).

He Bible chângah hian eng thutiam leh eng thupêk nge lo lang a, chûngte chu engtiangin nge thil inzawm tlat a nih?

Vawiina kan hmuh ngâi mang loh rorêlna dik chu Lalpa'n a la rawn thlentîr ngei dâwn a, chumi hun a lo thlen hma chuan hmasâng Israel-te hunlâia rorêltute khân dân an lo ken kawha, mi dang ti natute chung a phu tâwk hremna an lo pêk a tûl thîn. Nimahsela, chumi an tih hma chuan eng thil nge thleng chiah tih an hriat hmasa phawt a ngâi thung a. Thil buaithlâk deuh mai chu, Isua hunlâia dân zirtirtute khânhe dân hi anmahni duh dân dâna phuba an lo lâk ve mai theihna tûr kawng hawng zâwng a hrilhfiâh thîn kha a ni. Chutianga an tih avâng chuan, dânin a tum ni miah lo zâwngin an kalpui ta thîn a, a khap tak chu a thlavâng an lo hauh zâwk hlauh thîn a ni.

Matthaia 6:4, 6; Matthaia 16:27; Luka 6:23; leh 2 Timothea 4:8 chhiar la. Hêng chângte hian Isua'n lâwmman leh hremna a ngaih dân engtin nge an sawi?

Isua khân lâwmman inpêk leh hremna inpêk hi a dodâl lo va. Dik taka thil tih hi mihring nuna a pawimawh lâi ber pakhat a ni hrim hrim bawk. Amaherawhchu, mi tu mah hian mi dangte chungthu rêltu, thiam loh chantirtu leh "thi tûra ruattu" ni-ah an inngâi tûr a ni lo va. A chhan chu tu tân pawh dik lo taka thil tih mai a awl thîn êm vâng a ni. Mi dangte thungrûl chu keini lo tih tûr a ni lo va. Miin kan chungah thil dik lo an lo ti a nih pawhin tan bik nei lo rorêltute rêl felah kan dah mai thîn tûr a ni.

He thu a sawi zawh hian "in Pa vâna mi chu a tha famkim angin in tha famkim tûr a ni" tiin min hrilh zui a. Engtin nge Pathian a that famkim ang chuan kan lo that famkim ve theih ang? Pathian nungchanga a pawimawh leh langsâr ber chu mahni hmasialna tel miah lova mi dangte a hmangaihna hi a ni a. Amah zuitute chu an hmêlmate pawh hmangaih tûr leh anmahni ti duhdahtute chu tawngtâisak tûrin a hrilh thîn. That famkimna dik tak chu a phu miah lote h nêna h pa wh h mang aih na, ngai hdam na leh khawngaihna lantîr a ni a (Luka 6:36). He thu leh he thu- in mi a zirtirte a taka nunpui hi Pathian nungchang ang pu tihna chu a ni.

Isua'n thu min pêk ang hian engtiang kawngtein nge mi dangte hmangaih dân kan lo zir theih ang? Chutianga ti tûr chuan enga ti nge mahni inthihtîr a ngaih thîn?

ZIRTAWPNI

August 29

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung 27, "Israel-te Hnêna Dân Pêk" (phêk 303-317) chhiar ang che.

Kan hmêlmapa rama chêng kan la nih tlat avângin a ruahmanna fing vervêk leh ngamthlêmnate'n min tih nat châng a awm lo thei lo va. Suala tlu tawh khawvêla chêng kan nih avângah hian kan zînga tu hi nge natna leh hrehawm tawrhna la tem lo awm le? Vânduaitlâk takin natna leh hrehawm tawrh hi mihring nuna bet ve rêng a ni tlat a. Amaherawhchu, hêngte hi tuar thei tûrin Pathian chuan chakna min pe thîn thung.

"Chhandamtu hlu tak chuan kan mamawh hun takah min rawn pui thîn dâwn a. Vânrâm panna kawng chu amah ngeiin a lo zawh tawh a. Kan ke chhûntu hling chi hrang hrangte hian ani ke pawh kha a lo chhun thi nasa tawh a

ni. Kan put tûra a tih kraws hrang hrangte hi kan hmaah khân ama'n a lo pu vek tawh bawk a. Rilru thlamuanna kan lo neih theih nân harsatnate kan tawh pawh a phal tih i hria ang u. Buaina hun hi Pathian mite tâna fiahna tihbâiawm tak a ni a; mahse, ringtu dik takte tân chuan chung lam thlir chhoh hun niin, chhimbâl ang maia amah hualtu thutiam chu rinnain a lo hmu thei dâwn a ni.”—Ellen G. White, *Indona Ropui*, p. 633.

Sawi ho tûrte:

1. Hmân ata tawh vawiin thlengin mi tam tak chuan Pathianin an ram ata milem be mite a hnawtchhuaka, a châng phei chuan a ti hlum vek lehngâl hi hriatthiam har an tithîn a. Ni e, a chhan hriat a harin rilru pawh a ti buai hre rêng a ni. Amaherawhchu, Pathian hmangaihna chuan rorêlna dik pawh a lantîr tûr a ni tih thu hian khâng thil thleng râpthlâk tak takahte ngei pawh khân a rorêlna dik chauh ni lovin, a hmangaihna pawh puan chhuahin a awm tih ring tûrin min tanpui em?

2. Isua'n mi dang, kan hmêlmate leh min hawtute ngei pawh hmangaih tûra min hrilh hnu lawkah he thu, “Chutichuan, in Pa vâna mi a tha famkim angin nangni pawh in tha famkim tûr a ni” (*Mat. 5:48*) tih hi a sawi zui a ni tih kha hre reng la. Enga ti nge he thupêk hi thupêk dangte a sawi zawh veleh a sawi zui ngâl kher le? “Tha famkim” ni mai lova, “kan Pa vâna mi” a tha famkim anga tha famkim tih chu eng nge ni a awmzia?

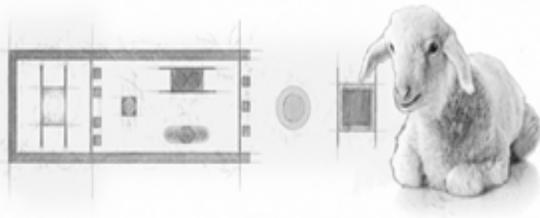
3. Tirhkoh Paula khân Pathian dân leh a hnathawhte hi a ngâisângin châwisân pawh a châwisâng hle a; chutih

rual chuan, dik lo taka chelek erawh a do tlat thung. “Dân hnuaiawm in ni lo va, khawngaihna hnuaiawm in ni zâwk e” (*Rom 6:14, NIV*) tih thu a sawi hi eng nge ni a awmzia? Dik lo taka dân kan lo chelek theih dân kawngte chu eng nge ni?

4. Rorêlna dik tih leh phuba lâkna tih hi eng nge ni a danglamna awm? Thil hrang hlak a ni nge nia, thil thuhmun, sawi chhuah dân hrang mai a ni zâwk? Rorêlna dik kan duhna chu phuba lâk châkna a ni lo a ni tih engtin nge kan hriat theih ang?

Zirlâi 10

August 30–September 5

THUTHLUNG LEH A RUANGÂM**SABBATH CHAWHNU**

Chhiar tûrte: *Exod. 24:1–18; 1 Kor. 11:23–29; Lev. 10:1,2; Ezek. 36:26–28; Exod. 25:1–9; Exod. 31:1–18.*

Chângvawn: “Tichuan, Mosia chu a zuk kal a, **LALPA** thu zawng zawng leh rorêl dân tûr zawng zawngte chu mipui hnênah a zuk sawi a: tin, mi zawng zawng chuan, ‘**LALPA** sawi zawng zawng chu kan ti ang e,’ tiin a rualin an chhâng dual dual a,” (*Exodus 24:3*).

Lalpa chu a mite Pathian, anmahni siamtu leh tlantu a ni a; chuvângin, an hnêna awma, an zînga chên ve pawh a duh baw. Mihringte hi amah nêna inpâwlina hlimawm tak nei tûra a siamte kan ni a. Mi dangte nêna inlaichinna tha tak neih kan duh a nih chuan, kan hun leh tha pawh kan sên ve a tûlthin tih chu kan hre theuh hlawm awm e.

Chutiang chiah chu Pathian nêna inlaichinna kan neih theih nân pawh a ngâi ve tho mai. Amah nêna hun kan hmang dūn a nih chauhin amah nêna kan inlaichinna pawh a lo tha ang a, dinhmun sâng zâwkah hlân kâi kan lo ni thei baw. A awmzia chu, Pathian nêna inzawmna tha tak kan neih theih nân a Thu kan zir thin tûr a ni tihna a ni a (a Thu kal tlang hian kan hnênah thu a rawn sawi si a), a hnênah tawngtâiin (kan tawngtâi hian Pathian lamah kan thinlung kan hawng tihna a ni), mi dangte hnênah Krista thihna, thawhlehnah leh lo kal lehna chanchin kan sawithin tûr a ni baw (Pathian rawngbâwlinaah kan inhmag tûr a ni tihna a ni). Pathianin nasa takin mal min sâwm a, a malsâwmna kan dawn ang zia zêlin mi dangte tâna malsâwmna hnâr nih pawh kan tum ve ang.

Kan rilru luahtu ber chu keimahni ni lovin, Pathian zâwk a ni tûr a ni a. Amah nêna kan inzawm a nih chuan a zirtîrnate zui thei tûrin (a awmzia chu, a Thu zâwm thei tûrin tihna a ni) chakna min pe ang. Chuvâng chu alâwm, tâwpna hun chêng Krista zuite chu “Pathian thupêkte zâwma, Isua rinna neite” (*Thup. 14:12, NKJV*) tia sawi pawh an lo nih rêng ni.

Kan tih tûr chu a hriat nghâl mai ti raw? Pathian kan hmangaih ang a, kan hmangaih a nih chuan a thu pawh kan zâwm mai dawn a lo a ni.

SUNDAY

August 31

Lehkhaw leh thisen

Exodus 24:1–8 chhiar la. Pathian Thu chhiar leh thisen theh hian Pathian leh a mite inkâra thuthlung awm nemnghehna kawngah eng nge pawimawhna a neih?

Bible-a kan hmuh Pathian hi Pathian nung, mihringte nêna inlaichinna tha tak neih duhtu a ni a. Kan Lalpa'n a ngaih pawimawh ber pawh thil emaw, ngaihdân emaw ni lovin, mihringte kan ni. Chuvâng chuan, mihringte hi ngun takin a en reng thîn a, a thil tih hrang hrangte a tih chhan pawh hi mihringte nêna inlaichinna tha tak siam a duh vâng a ni zêl. "Hmangaihna" Pathian chu inlaichinna tha neih duhtu Pathian a nih ngei a ngâi rêng bawk a. A thuhrimin, inlaichinnatha tak tel lo chuan engtin nge hmangaihna a awm theih ang?

Isua khân, "Kei, lei ata khâi kâna ka awm hunah chuan mi zawnzawng keima hnênah ka hîp ang" (*Joh. 12:32, ESV*) tiin a lo sawi a. Pathian hian nungchang tha tak nei tûr te, thurin dik pawm tûr te, dik taka thil ti thîn tûr te-a min duh mai bâkah, amah nêna inlaichinna tha tak nei tûr pawhin min duh bawk. Dik taka sawi phei chuan, keimahni nêna inlaichinna tha tak neih hi a duh ber a ni a, khawvêl a siam lâia a lo din pahnihte (*Genesis 1, 2*) pawh hi *inlaichinna tha* neih chungchâng ve ve a ni: a hmasa zâwk (Sabbath) hi a vân vawrh zâwng, Pathian nêna inlaichinna tha tak min neihtirtu tûr a ni a, pakhat dang (inneihna) hi a lei hrût zâwng ni ve thungin, kan mihringpuite nêna inlaichinna tha min neihtirtu tûr a ni ve thung.

Sinai Tlânga thuthlung nemnggeh a nih chhan kha Pathianin a mite nêna inlaichinna tha tak neih a duhzia tih lan nân a nia. Khatia thuthlung nemnggehna an neih lâi khân mipuite chuan vawi hnih ngawt au rualin, an laka Pathian thil phût zawnzawngte chu an ti zêl dâwn a ni tih a puang a nih kha. "Lalpa'n a sawi zawnzawngte chu kan ti zêl ang" (*Exod. 24:3, NIV*). An sawi ang hian tih ngei pawh an tum a; nimahsela, an chak lohzia, an derdêpzia, an dawrâwmzia leh thiltihtheihna an tlâkchhamzia an hre si lo. Inthâwina atâna an talh ran thisen chu mipuite

chungah theh a ni a, kha khân Krista tanpuina azârah chauh Pathian thu an zâwm thei dâwn a ni tih a entir.

Mihringte hian mi sual, chak lo leh derdêp tak kan ni tih hi kan inpawm hreh hle thîn a. Mahse, kan nihphung rêngah sual lam âwn tlat reng kan ni si. Thil tha kan tih theih nân keimahni zînga mi ni lo tanpuina tûr kan mamawh a, chu tanpuina chu chung lam—Pathian khawngaihna thiltihtheihna, a Thu leh Thlarau Thianghlim hnên ata lo thleng tûr a ni. Amaherawhchu, hêng zawnzawngte hi nei vek pawh ni ila, thil sual tih duhna rilru kan la nei thei tho thîn a. A dik nge dik lo le? Chuvâng tak chuan, Pathian nêna mimal taka inzawmnatha tak kan neih a tûl ta a, hei hi hmasâng Israel-te tân chauh pawh ni lovin, keini tûnlâi huna mite tân pawh a pawimawh êm êm tho a ni.

"Lalpa'n a sawi zawnzawngte chu kan ti zêl ang" (*Exod. 24:3, NIV*). He thu hi vawi eng eng zât nge i lo sawi ve tawh a, i sawi ang ngei chuan i ti thîn ta em? I lo ti hlawhtling tak tak ngâi lo a nih chuan tu tanpuina nge i mamawh le?

THAWHTANNI

September 1

Pathian hmuin

Exodus 24:9–18 chhiar la. Hemi tuma Pathianin Israel fate thil a tawntir ropui tak hi eng nge ni?

 Khatia Pathian nêna thuthlung an nemnggeh tâk hnu khân Mosia chu Sinai Tlângah a han chho leh ta a. A tirah chuan Israel hnam upa 73 te nêna an chhuak ho va. Hêng upa-te tân hian an thil tawn chu hahîpa sawi tham a ni ngei ang: anmahni mit ngeiin Pathian an han hmu a ni si a (theophany)—an hmuh thu vawi hnih ngawt sawi lan a ni hian ropui an ti ngang a ni tih a ti lang. Tin, thuthlung

nemnghehna atân an ei-in an in ho nghâl bawk a, ruai buatsaihtu lah chu Israelte Pathian a ni lehngghâl bawk si. Hemi tum hian Pathianin a lo châwimâwi nasa hle a ni.

Hmânlai Bible ram véla mite tih dânah chuan (tûnlai pawh hian hmun thenkhatah chuan a la ni tho a), chawi ei emaw, ruai kil tûra insâwm chu thil tawn hlu tak, inchâwimâwina sâng leh hamthatna ropui tak nia ngaih a ni a. Chawhlui kil ho tawh chin chu an sualte inngaihdam tawnsaka, thiana insiam zui ta a ni thin. Tanpui an ngaihna lâia intanpui tûr leh, harsatna, buaina an tawh hunah pawh inphatsan tawh ngâi lo tûr an nitih a entir bawk a. Hetia chawhlui an kil dunna hian thua sawi chhuah hran ngâi chuang miah lovin, a tu emaw zâwk zâwk chungah eng emaw lo thleng ta se, a thianpa chu amah tanpui tûrin a rawn pên chhuak dân a ni tih a ti lang. Chutiang chuan, chaw ei tûra insâwm chu mi zawng zawngin an chan ve loh hamthatna ropui leh sâng bik tak a ni.

Hetih lai hian, chaw ei tûra sâwmna lo hnar erawh chu intham lohna runthlak ber pakhat a ni ve leh thung bawk a. Chutiang chu nih avângin Isua pawh khân, nasa taka sawisêl a tâwk chung pawhin, amah sâwmtu mi sual nia an ngaihte hnênah a ein a in thin a nih kha (*Luka 5:30*). Ringtute'n Lalpa Zanriah kan kil ho hian kan ringtupui, keimahni ang bawka mi sual ni ve tho mi dangte nên inzawmna kan siam tihna a ni a. Kan ei chhûng chuan Isuaa ngaihdamna leh chhandamna kan chan tâk dânte, sawiin hlim takin kan inpawl ho thin a ni (*Mat. 26:26-30, Marka 14:22-25, 1 Kor. 11:23-29 te hi chhiar ang che*).

Thil lungchhiatthlak tak chu, Mosia ruala tlânga han chho ve-te zînga thenkhat kha sualah tuin, an nunna pawh an chên ta nghe nghe kha a ni (*Lev. 10:1, 2, 9 chhiar la*). Tlângah khân Pathian nêna intawna ril tak han nei ve tho mah se, chu an thil tawn chuan a nun a siam tha hran chuang lo

va, a ti piangthar lêm lo ni âwm tak a ni. Heta tang hian thutak neitu niin, hamthatna ropui tak tak chang mah ila, chumi avâng chuan mi piangthar kan ni ngawt chuang lo tih chiang takin kan hre thei âwm e. Hetiang thil ropui tak hi an han tawng a ni a, a hnua an thil tih runthlak tak ang hi chu mi dang zawng zawngin lo ti pawh ni se, ti ve hauh lo tûr an ni asin maw le!

Hêng mite'n hamthatna an dawn ropuizia leh an vâneihzia hi ngun takin han ngaihtuah nawn leh teh. Hei hian keini Adventist, Pathianin êng ropui tak tak a kawltirte hi kan vâneihzia min hriattir em? Kan hamthatna chan hi engtin nge kan nunpui ang?

THAWHLEHNI

September 2

Pathian thu âwih theihna

Ezekiel 36:26-28 chhiar la. Engtin nge kan nunah hian thu âwihna a lo awm theih ang?

Israel mite khân tum thum ngawt phûr takin Pathian thu an zawm zêl tûr thu an puang a nih kha (*Exod. 19:8; Exod. 24:3, 7*). Ni e, Bible hian mihringte hi chak lo, beisei nei tawh lo, dawrawm leh mi sual mai kan tih min hrilh a; mahse, thu âwihna chu thil pawimawh tak a ni tho bawk si. He thu lungchhiatthlak tak hi hmasâng Israel-te chanchin hmang khân puan chhuahin a lo awm tawh a, chu mai chu ni lovin, Pathian mi zawng zawngte chanchinah pawh puan chhuahin a awm ve leh bawk.

Chutiang a nih si chuan, engtin nge Pathian chu rinawm takin kan zui theih ang?

Chanchin lâwmawm tak chu, Pathian hian thu min pêk rêng rêngin, a thupêkte chu kan zawm theih nân

thiltihtheihna nêñ min thuam zêl thîn tih hi a ni. Keimahni chhûnga mi ni lotanpuina chu keimahni pâwn lam atanga lo thleng niin, chuchuan Pathianin a phût thilte kan tih theih nân min ti chakthîn a. A awmzia chu, keimahni chhûngah Pathianin hna a thawk tihna a ni. Ezekiel chuan Pathian chauhin thinlung a thlâk theih thu Chiang takin a lo sawi a (*Ezek. 36:26, 27*). Ani chuan lung ang maia sak tawh kan thinlung hi la chhuakin, tisa anga nêñ thinlung min pe dâwn a ni. Josua'n Israel mipui pungkâwmte hnêna, "Lapa rawng chu in bâwl thei lo vang" (*Josua 24:19*) tia a lo sawi ang khân, keimahni tumna ringawt chuan Pathian thu zawm hi thil tih theih rual a ni lo.

Pathian zui erawh kan thlang thei a; chu chu kan tih tûr pawh a ni rêng baw. Keimahni hian duhthlanna kan siam atûl a, eng tik lâi mai pawh hian a hnêna inpêk duhna rilru kanput reng a ngâi thîn. A chhan pawh kan chhia leh tha hriatna hian ama rawngbâwl thlang mah sela, kan chu duhthlanna ti hlawhtling tûr chuan thiltihtheihna kan nei si lo. Amaherawhchu, Pathian hnêna kan chak lohna thlen hunah ani chuan min lo ti chak dâwn thung a. Paula'n, "Ka chak loh apiangin a ni ka chak thîn ni" (*2 Kor. 12:10*) a lo tih ang khân.

Ezekiel 36:24–30-a Pathianin "ka" tih thumal a hman dân hi lo en ila: Pathian chuan a dân an zawm theih nân a khâwm a, a ti thianghlim a, a tlêng fâi a, a la chhuak a, a pe a, a dah a, a kâihruai baw. Thîn. A tih ang chu nang pawhin i ti ve ang. Ani chuan a hrethiam êm êm che a, amah chu i hnaih a nih phawt chuan ama'n a tihte chu nangma tih a lo ni ang. Pathian nêna in inpumkhatna chu thiltitheih tak lo ni ang a, a nungin a tha a tho êm êm reng baw dâwn a ni.

He lâi thu-ah pawh hian a sawi uar ber ni leh baw chu Pathian hnathawh tho a ni a. A ngialngana lehlîn dâwn chuan hetia dah tûr hi a ni ang: "Nangmahni-ah ka Thlarau

ka dah ang a, ka thupêkte leh ka dânte in zawm theih nân chu chu ka ti ang; tichuan, in zâwm ngei baw dâwn a ni." Pathian chuan a mite hi a thu zâwm tûrin a hrilh a, an zawm theih nân thiltihtheihnain a thuam nghâl thîn baw. Pathianin a mite laka a phûtte chu a mite'n an tih ngei theih nân a tanpui zêl thîn a. Thu âwihna hi Pathian thilthlâwnpêk kan dawn niin (keimahni'n kan tih hlawhlin a ni mai lo), thiam chantîrna leh chhandamna te ang bawka Pathian thilthlâwnpêk liau liau a ni (*Phil. 2:13*).

Thu âwih theihna pêk tiam tawh kan ni a nih chuan, eng ti nge suala tlûk leh mai hi kan la awlsam viau mai baw si le?

NILAINI

September 3

A mite zîngah

Pathian chuan a mite kha kawng hrang hrang hmangin a zirtîrthîn a, a hmanraw hmante zînga pakhat chu biak bûk kha a ni. Biak bûk rawngbâwl na hrang hrangte khân Isua a kâwk vek a; khângte kha chhandamna ruahman awmzia sawi fiahtu zirlâi pawimawh tak tak ni hlawmin, chu chhandamna chu kum tam tak a liam hnu-ah Isua hmanga la rawn hlen chhuah tûr a ni.

Exodus 25:1–9 chhiar la. Hêng Bible chângachte hian eng thu pawimawh takte nge kan hmuh?

Pathian chuan Israel fate kha hruaiin, anmahni hnaih takah awm sa reng tawh tho mah se, Mosia kal tlangin biak bûk sa tûrin a hrilh a: "Tin, hmun thianghlim mi siamsak rawh se, an zînga ka chên ve theih nân" (*Exod. 25:8*).

A mite chu an zingah a awm ngei a ni tih hmuhtir a duh a ni. Vawi tam tak a duh loh zâwng lo ti tawh thin mah se, ani chuan a la thlahthlam chuang rêng rêng lo. A ngaiha hlu tak an nih leh tâk hnu khân biak bûk sak thu a pe ta a, a sak hna pawh thawh tan zui a ni ta nghâl a ni.

Bible hian Pathian chu mihringte sak biak inahte leh inahte a awm ngâi lo thu min hrilh a, a chhan pawh ani chu vânte vâv âia zau zâwk daih niin (*Tirh. 7:47-50*), a awmna atân chuan vâv pawh khi a zau tâwk loh vâng a ni. Paula chuan Atheni khuaa awm Areopagi hmunah khân, “Pathian, khawvêl leh a chhûnga awm zâwng zâwngte siamtu chu lei leh vâv Lalpa a nih avângin mihring kuttea sak biak inah chuan a chêng lo” (*Tirh. 17:24, NIV*) tiin a lo sawi a. Tin, Solomona pawhin, “Nimahsela, Pathian chu leiah hian a awm tak meuh ang emawchu? Ngâi teh, vâv leh vânte vâv nah pawh i leng lo a ni a; he ka in sakah [phei hi chuan] i va leng lo nasa lehzual dâwn êm!” (*1 Lalte 8:27*) a lo ti baw. Biak bûk chu Pathianin a mite zingah a awm a ni tih a rawn lantirna tûr hmun a ni.

Israel mite kha biak bûk sak nân anmahni duh thu rêngin, an phal ang zât zât thawhlâwnte thawh tûra beisei an ni a. Tichuan, thil hlu tak tak: rangkachak te, tangkarua te, dâr te, thingri thing te, la chi hrang hrang te, olive hriak te leh bâwlhlo chi hrangte an rawn thawh ta ruih ruih mai a.

Exodus 25:10-27:21-ah hian biak bûk leh a rawngbâwlna hrang hrang chanchin chipchiar taka hrilh kan ni a. Pathian chuan Mosia hnênah khân a sak dân tûr leh chei dân tûr bâkah, a chhûnga bungrua awm hrang hrang—thuthlung bâwm te, chhang dahna dawhkân te, khâwnvâr dahna te, maichâm te, puanzâr te siam dân tûr hrilhin, a rawng tûr leh a len zâwng tûr nêv lam a sawi vek a ni.

Mosia khan biak bûk chu Pathianin a lem a lo entir tawh ang chiah chiah khân a sa tûr a ni a (*Exod. 25:9, 40; Exod. 26:30*), chu chu vâv biak bûk entirtu a ni ang (*Heb. 8:1, 2; Heb. 9:11*). Lei biak bûk khân Isua a thih hma leh, vâv biak bûka a rawngbâwlna a hantan hma zâwng kha chuan hna pawimawh tak a thawk reng thina. Nimahsela, vâv biak bûka Isua'n rawng a bâwl tâk atang kha chuan pawimawhna nei zui zêl ta lovin, Krista a lo thih chiah khân Hmun Thianghlim Ber dâidangtu puanzâr pawh a lâi takah a lo thlêr ta a nih kha (*Mat. 27:51, Marka 15:38*).

NINGANI

September 4

Pathian Thlarauvin a luah khat

Pathian chuan Mosia kha chipchiar takin biak bûk rawngbâwlna neih dân tûr zâwng zâwng a hrilh vek a. Puithiamte chuan puithiam thuam an inbel theuh ang a, puithiam lalber erawh chuan a bika siam kawr chung, Israela thlah sâwm lehpahnihte hming chuanna chu ha-in, a thilung zâwnah Urim leh Thummin dahna âwmbel pawh a inbel baw ang (*Exodus 28*). Puithiamte hi an vâv nemngheh/tih thianghlim vek tûr an ni (*Exodus 29*). Uluk taka buatsaih tûr thil dang lehte chu: rimmtui hâlna mâichâm te, insilna tûr dâr mâihûn (chawhtawlh) te, hriak thihna tûr hriak te leh rimmtui hâl tûr te a ni (*Exodus 30*).

Exodus 31:1-18 chhiar la. Biak bûk chhûnga bungrua awmte leh a rawngbâwlna hrang hrangte chu mâwi tak leh a nih dân tûr ang taka siam leh buatsaih a nih theih nân engtin nge Pathianin a rawn tanpui?

Bible-a a tum khatna atân Pathianin tu emaw chu a Thlarauva a tih khah thu kan hmu ta a. Hei hi eng nge ni a awmzia? Bezalela kha mâwi taka biak bûk sak hna a thawh

theih nân thiltihtheihnaa thuam a ni a. A awmzia chu, thil siam tūrte chu tha tak leh mawi taka a siam theih nân themthiamna, hriatthiamna leh hriatna te neihtir a ni tihna a ni. Ani bākah hian Pathian chuan amah puibāwm tūrin Oholiaba leh mi dangte pawh kha finna a pe baw k a.

Hetianga biak bük bungruate leh a rawngbāwlna kalpui dân tūr an buatsaih mup mup lâi hian Pathian Sabbath chu Pathian leh a mite inkāra chhinchhiahna, Lalpa'n anni chu a ti thianghlim tih entirtu a ni tih hriattir an ni baw k a. A awmzia chu thupêk pali-na serhna hi tih thianghlimna nēn a inzawm tlat tihna a ni. A hnu-ah pawh heti hian Ezekielā khān a lo sawi ve leh a: “Kei leh anmahni inkāra chhinchhiah nān ka Sabbath-te chu anmahni ka pe a, kei hi LALPA anmahni serh hrangtu ka ni tih an hriat theih nān” (*Ezek. 20:12, ESV*) tiin.

Sabbath hi Lalpa chu kan Siamtu (*Gen.2:2, 3*), kan Tlantu leh kan Pathian (*Deut. 5:15; Marka 2:27, 28*) a ni mai lo va, Mi Thianghlima chu a ni baw k tih min hriat nawntir thintu pawh a ni baw k. Ani chuan a awmpuina kan chan hmangin mi a siam thar thīn a; a Thlarau leh a Thu avāngin hmangaihna, ngilneihna, mahni hmasial lohna leh ngaihdamna nungchang kan lo nunpui thei thīn a ni.

Pathianin Mosia hnēna thilpêk hlu ber a pêk chu Thu Sāwm Pêk hi a ni a (*Exod. 31:18*). Hei hi amah Pathian ngeiin lungphêk pahniha a ziah a ni (*Exod. 31:18, Deut. 9:9–11*). Hēng thupêk sāwm inziahna lungphêk pahnihte hi Hmun Thianghlim Berah dah tūr a ni a, zahngaihna thutphah hnuaiā awm, thuthlunna bāwm chhūngah an dah ang (*Exod. 25:21*).

“Zahngaihna thutphah” tih tawngkam hi Hebrai thumal pakhat, “tlan” tih an sawina atanga lo piang a ni a. Chuti a nih chuan, enga ti nge he “zahngaihna thutphah”

hi Pathian dân awmna chungah dah a nih kher le? Heta tang hian eng ang beiseina nge kan lo hmuh?

ZIRTAWPNI

September 5

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zāwlneite* bung, “Biak Bük leh A Rawngbāwlnate” (phêk 348–363) chhiar ang che.

Biak bük kha hmun pawimawh tak, an thil sual tihte puangtu Pathian mite tlanna hna thawhsakna hmun a ni a. Chhandamna ruahman pum pui puan chhuahna niin, thlalēra awm mēk Israel fate hnēnah phei kha chuan a hrilh chipchiar angreng hle nghe nghe. Khatah khān thiam chantirna, tih thianghlimna leh rorēlna awmzia zirtir an ni a. An ran hlan tinte khān Isua thihna, sual ngaihdamna leh sual lāk bona an entir theuh a ni. Tin, biak bükah khān Pathian dân dah a ni baw k a, chu chu dikna leh felna tehfung atāna hman tūr a ni.

“Pathian dân, biak bük chhūnga dah kha felna leh rorēlna dân ropui a ni. Kha dân khān a bawhchhetute chu tih hlumtūr a ni tih a sawi a; nimahsela, kha dân chungah khān zahngaihna thutphah dah a ni a, chumi chungah chuan Pathian lo langin, chuta tang chuan, tlanna azārah an sual simtute chu ngaihdamna chantir an ni thīn. Chutiang chuan, kan tlanna atāna Krista'n hna a thawh, biak bük rawngbāwlnain a lo entirah khān ‘ngilneihna leh thutak a intāwk a; felna leh remna a lo infāwp ta a ni.’ Sam 85:10.”— Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zāwlneite*, p. 353.

Sawi ho tūrte:

1. “Lalpa'n ti tūra min hrilh apiang chu ka ti zêl ang” tiin vawi eng zât nge i lo intiam ve tawh? I intiam ang tak chuan i ti ta thīn rēng em?

2. Mosia kha Sinai Tlângah ni sawmli chhûng zet Pathian nêh an han awm dôn a. Khami tum khân Pathian chuan a hnênah Israel-te'n a Sabbath an serh a tûl thu a hrih a, a chhan pawh Sabbath chu amah leh a mite inkâra chhinchhiaha, anmahni ti thianghlitmu chu Lalpa a ni tih hriattirtu tûr a nih vâng a ni. Thianghlimna leh tih thianghlimna te hian Sabbath serh kawngah eng nge pawimawhna an neih?

3. Lalpa chuan Israel mite kha “an zîngah a chên ve theih nân” biak bûk sak-sak tûrin a hrih a. Chu hmun chu Israel- te'n chhandamna an channa tûr a ni. Khami hmunah—he biak bûk, a mite zînga Pathian a rawn chên vena—khân entirna leh hlimthla hmangin chhandamna ruahman chu târ lan a ni a. Hei hian chhandamna chang tûra Pathiana kan inngah tawp mai a ngaihza min hrih em?

4. Thisen zârah an sual zawng zawngte chu Pathian in, biak bûkah rawn thlen a ni tih hi eng nge ni a awmzia? He thu mak leh ropui tak hian, chiang tak chuan ni lo mah se, Isua'n kan tân krawsa a lo tih tawh leh vân biak bûka a tih leh mêk hi engtin nge a târ lan?

Zirlâi 11

September 6–12

TLÛKSANNA LEH DÏLSAKNA

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 32:1–6; Sam 115:4–8; Isaia 44:9, 10; Rom 1:22–27; Exod. 32:7–32; Isaia 53:4.*

Chângvawn: “Tichuan Mosia chu LALPA hnênah a han kal leh a, ‘Aw, hênghote hian thil sual nasa tak mai an lo ti ta a, rangkachak pathiante chu an lo insiam ta. Amaherawhchu, an sual i ngâidam thei ang emaw chu? I theih loh zawngin, i lehkhavua i lo ziak tawh ata kha mi thâi bo tûrin ka ngên a che,’ a ti a,” (*Exodus 32:31, 32*).

Mosia kha Israel-te riahhmun ata ni 40 chhûng chauh a thang bo a ni a, chumi chhûng chuan eng thil ngelo thleng hman le? Pathian mite chuan Pathian an lo hawisana,

anmahni'n an siam chawp rangkachak bâwngno lem chu chibai an lo bûk mup mup mai a nih kha. Pathian chhinchhiahna leh thilmak ropui tak takte hmuhtir fo an ni a, a chênchilhna pawh an chang nasa hle thin bawk. Chutiang ni si, engtin nge khatiang thil kha an tih theih mai le?

A chhâna tam tak a awm thei ang a, tin, chûngte chu a dikna chin pawh a awm theuh bawk âwm e. Pathian hi tu nge a nih tih an lo la hre Chiang lo em ni? Nge ni a, a chênchilhna nasa tak an lo chan thin kha an sualna leh tisa châknate'n ahliakhuh ta daih em ni zâwk? Pathianin thil a lo tihsak tawh zawnzawngte kha an ngâihlu lo va, engah mah an lo ngâi hran lo em ni? An ngaihtuahnate kha khawlo zo tawhin, an ni tin nun dân leh ngaihtuahna sualte'n a ti hmêlhem zo ta em ni ang? An tâna Pathianin thil a lo tih tawhte zawnzawngah khân an lo lâwm miah lo em ni? Pathian thil tih mak leh ropui tak takte (*Sam 106:13, 21-23*) kha an lo theihngihl leh hman dêr a ni ang em? Nge ni a, Arona thiam loh vekah kan ngâi mai zâwk dawn? "Tin, LALPA chu Arona chu ti boral duh hial khawpin a thinur a" (*Deut. 9:20*).

SUNDAY

Hruaitu hlawhchham

Pathian chuan Mosia kha amah nêna hun hmanpuih a sâwm a. Ni sawmli leh zan sawmli hi Mosia tân chuan hun rei lo tē ang chauh a ni dawn mah se, Israel mite tân erawh chuan a lo rei hman hle thung si a ni. Ni tina an hmuh fo thin an hruaitu chu hmuh tûr a awm ta rih si lo va; chuwâng chuan an chi-âi a, dawhtheihna an tlachham a, an hlauthâwng a, an râlmuang lo hle bawk. Hmuh theih pathian, anmahni hruaitu tûr neih mai an duh ta ut ut a, chu pathian chu Aigupta rama an awm lâia an hmuh thin "pathiante" ang kha a ni ang.

September 7

Exodus 32:1-6 chhiar la. Engtin nge hetiang thil sual râpthlâk tak hi Arona khân a tihtir mai theih zâwk le?

Arona khân hruaitu tha a nihzia lantirna tûrin hun tha tak a nei a. Mahse, chu hun tha chu bawlh pelhin, hruaitu a nih anga a tih ngei tûr pawh a ti ta si lo. Lalpaa rinna nghat ta lo chuan mipui tam zâwk duh dânin a thil a ti ta ngawt mai a. Mipuiin an phût chu an tih ngâi hauh loh tûr, "Lo kal la, kanhmahruaitu tûr pathian min siamsak rawh" (*Exod. 32:1, NASB*) tih a ni. An thil phût chu a lo remtihsak mai pêk a. Tichuan, a hnênah bâwngno lem siamna tûr rangkachak an rawn thawh khâwm ta ruih ruih mai a. Lo khap chu sawi loh, rawn thawh khâwm zêl tûrin zu hrilh zâwka maw le! Tichuan, amah khân chibai an bûk tûr bâwngno lem chu a chhûnsak ta a. A chhûn zawh chuan heti hian Israel mipuite'n an puang a: "Israel-te u, hei hi in pathian, Aigupta ram ata rawn hruai chhuaktu che u chu a nih hi" (*Exod. 32:4, NASB*) tiin. An suaksualin thil an va thlir thui lo tehrêng êm! Kha milem kha an siam zo hlim chauh a ni a; tichuan, Aigupta ram atanga anmahni hruai chhuaktu niin an han sawi ta a nih chu! Châkna sualin kan ngaihtuahna leh kan thil tihte a hruai khawloh theihzia hi a makin a râpthlâk ngawt mai ti raw? Israel mipuite khân anmahni kutchhuak ngei chu chibai an bûk a, chumi avâng chuan an mihrinna leh rilru thatna pawh a lo khawlo zo ta vek bawk.

"Hetiang buainaah ang hi chuan mi nghet tak, mi huaisen, duhthlanna dik siam ngam, mipui laka tlâktlum emaw, mahni sahimna leh nunna âia Pathian châwisân ngâi pawimawh zâwktu mamawh a ni a. Nimahsela, hetih lâi taka Israel-te hruaitu hi chuan chutiang nungchang chu a nei si lo. Arona hian mipuite chu han hnial ve ngial

naa, tlânchhe chung a ti leh a dâwih âw lutuk chuan a ti huangtau sauh mai a. A hma âi mahin an pâwngpawrh ta zâwk baw. Mipuite rilru chu ngaihtuahna fim pawh hmang lo, huaisâr êm êm baw site chuan a thunun ta tlat a. Mahse, hetih lâi ngei pawh hian Pathian nêna thu a lo thlun tawhah khân rinawm tlat zêl mithenkhat an awm ve tho a ni. Arona hian a nunna a chânmai ang tih a hlau a; chuvâng chuan, Pathian châwimâwi tûra ding chhuak ta lovin, mipute thil phût chu a tihsak ta zâwk a ni.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 319.

Engati nge Arona, Israel hnam hruaitu ni ve meuh si kha a nêp êm êm theih mai le? Engtiang kawngtein nge Arona khân a thil tih soal râpthlâk takte kha ama thinlungah inthiam chawp a tum?

THAWHTANNI

September 8

Milem biakna leh thil soal

Exodus 32:6 chhiar la. An milem biakna khân engah nge a hruai luh tâk? (*Sam 115:4–8; Sam 135:15–18; Isaia 44:9, 10 te pawh chhiar ang che.*)

Arona'n a siamsak rangkachak bawngno lem khân Aigupta bawngpa pathian, Apis emaw, bawngpui pathian, Hathor emaw a ang hle mai a. Chutiang pathian lem siama an be mai kha Thu Sâwm Pêka a pakhatna leh a pahniha bawhchhiatna chiang tak a ni (*Exod. 20:3–6*). Hêng thupêk pahnihte an bawhchhiatna hian Lalpa nêna an inzawmna chu a tih chahsak tâk miau avângin hrem loha chhuah ngawt theih an ni lo va. An Siamtu chibai bûk ta lovin, anmahni'n an siam chawp mai mai, engmah hmu thei hlei lo, hre thei hlei lo, thil sawi thei hlei lo, anmahni

ngaihsak thei hlei lo, hmangaih thei hlei lo leh hruai thei hlei lo zâwk chu chibai an bûk ta a ni.

Hemi tum hian Pathianin mihring a siam lâia thil a tih dân letling chiah kha an ti a: Pathian anpuia siam a ni tih chu hnâwlin, anmahni anpui pawh ni pha lo pathian lem an siam ta a ni. Anmahni anpuin lo siam pawh ni se, Pathian tân chuan a huatthlâk dâwn tho nêna, chu âi pawha la hniam leh zâwk *ran lemin* an siam a. Chu pathian lem chu rawngbâwlsak a duh mauh mai a ni. Chu tak chu Lalpa laka an thil soal tih lian leh râpthlâk tak pawh a ni baw (*Isaia 31:7, Isaia 42:17*).

Engtiang kawngtein nge rangkachaka siam bawngno lim chibai an bûk ta mai khân Rom 1:22–27-a kan hmuh hi a târ lan?

Milem biakna chuan Pathian chu Pathian a ni a, mihring erawh mihring an ni tia Bible-in min hrilh hi pawm lo tûrin mi a zirtîr a. Pathian leh mihring inkâra âwl awm chu (*Thuh. 5:2*) nâwt rehin, mihringte'n Pathian kan zawmna pawh a chhu chat baw. Ualau taka biakna emaw, thinlunga a rûk tê- a biakna emaw pawh ni se, Lalpa nêna kan inzawmna chu a ti chat nghâl ngei ngei thîn a, سوالنا khur thûk zâwkah mi a hruai zui nghâl zat mai thîn baw. Kan Bible châng chhiar ngei hian a tûk zînga an thil tih chu a lo sawi a: khatia milim hnêna inthâwina an hlan hnu khân ruai theha intih hlimna hun an hmang ta a, kha kha “Aigupta mite'n an pathiante puala ruai an buatsaih thin entawna an tih a ni.”—*Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 320.

Mihringte hian anmahni pathian tûr siam mai an thiam angreng phian a. Anmahni pathian tûr an siam pawh chu a pawt tawh tehrêng nêna, chu an pathian lem

siam chu a rawng a la bâwl leh ta lâi a! Mihringte siam chawp mai maia Siamtu thlâkna chuan sual lian zâwka tlûknaah a hruai lût ngei ngei thîn.

Vawiinah hian mihringte'n Siamtu âia thilsiam zâwk chibai an bûk dân kawng hrang hrangte chu eng nge ni?

THAWHLEHNI

September 9

Anmahni an inti chhia

Exodus 32:7, 8 chhiar la. Pathianin Israel-te riahhmuna kîr thla leh nghâl tûra Mosia a hrilh chhan hi eng nge ni?

Israel mite chuan, khatia milem an biak tâk mai avâng khân Pathian dik tak, Aigupta ram ata anmahni hruai chhuaktu chu an then tan ta a. Lalpa chuan hemi thuah hian a mawhphurtu awm chhun chu anmahni an ni tih sawiin, “an inti chhe zo ta” ti hialin a sawi (*Exod. 32:7*). He an milim siam chawp hi Aigupta ram ata anmahni hruai chhuaktu a ni tiin an la sawi leh ta lâi a! Pathianin an hnêna a lo sawi tawh (*Exod. 20:2*) kalh zâwng chiahin ngaihdân zu nei duha maw le! Pathian awmpuina an chan leh a thil tih ropui tak tak an lo hmuh tawhte engmah lova an ngâi mai thei hi a runthlâk takzet a. An ngaihtuahna leh hriatnate chu tih khawloh zawh vek a ni ta a ni ber mai.

Zâwlnei Ezekielâ ngaihdân chuan Pathian mite tawrhna hrang hrangte kha milem an biak vâng a ni a, he an milem biakna atang vêk hian thil sual dang zawng zawng tih duhna pawh a lo chhuak baw a ni a ti (*entîr nân, Ezek. 8:1-18, Ezek. 20:1-44, Ezek. 22:1-12 te hi chhiar rawh*).

H-10

chawp milimte mai mai chibai bûk duh khawpa an mâwl le kan lo ti a ni maithei a. Keini hi chuan hetiang thil âthlâk lutuk hi chu kan ti ve duhin kan ring miah lo âwm e. Amaherawhchu, milem biakna lakah hian kan fihlîm takzet bik em? Tûnlâi huna milem kan biakte hi chu an pianhmang leh lan dân a dang hle tawh a ni maithei a; mahse, hmânlaia Israel fate'n an lo biak pathian lemte ang tho khân an mi hîp a la na êm êm tho si a ni.

Milem tih chu kan thinlunga Pathian dinhmun luahlântu thil eng pawh a ni mai a, chûngte chu a dik lo a ni tih hre reng chungin chibai kan bûk fo tho si a nih hi. Kan ngaihtuahna, kan rilru, kan hun leh kan suangtuahna khawvêl zawng zawng a luah tlat a, a salah mi a siam tawh miao avâng Pathian erawh kan ngaihtuah chang tawh ngâi thîn lo. Kan thil hmuh leh kan ngaihtuahnaa awm ang ang hi kan lo ni mai thîn a; chuvângin, a rawng kan bâwl “pathian” âia chungnung zâwk kan ni thei ngâi lo vang.

Pathian chu i nunah a pawimawh ber a ni lo a nih chuan, a hmun ruak chu pathian dangte'n an rawn luah thuai mai dâwn a. Pathian nêna inpâwl nuam kan tih loha, amah nêna kan inbe pawp reng lo a nih chuan thil dang emaw, mi dang emaw nêna hun hman zâwk nuam kan lo tih bâkah, chûng thilte leh chûng mite chu kan rilru luahtu ber a ni mai baw ang. Krista âia kan ngaihsak zâwk chu thil chi hrang hrang a ni thei a: chapona, mahni chauh inngaihsakna, sum leh pâi, thuneihna, mipathmeichhiatna, ei leh in, TV, drugs, zu, ngaihtuahna thianghlim lo, zahmawh lam thil chuanna lehkhabu leh video, nawmsakna, hnathawh, infiamna, chhûngkua, video games, film, bazâr, ngaihdân, politics, rimâwi, dinhmun sâng luah châkna, nihna, mark tha hmuh duhna leh a dangte pawh a la awm thei ang.

Hemi kawngah hian kan remhriain kan rilru a chak nek lehngâl a. Thil eng pawh tha deuh, mâwi deuh leh awmze nei deuh chu milem pathianah kan chhuah thei zêl mai chu a nih hi. Milem biakna hi a hlauhawm êm êm chhan chu kan mizia, kan thil ngaihtuah dân, kan rilru sũkthlêk, leh kan nungchang nêl lam a ti danglam vek thîn hi a ni. Kan nihna a ti danglam a, kan thian tha tak takte chu thian suaka min thlâksakin, a tâwpah pheh chuan boralnaah mi a hruai lût nge nge thîn.

NILANI

September 10

Pathian thinurna

Exodus 32:9–29 chhiar la. Pathianin Israel fate tih boral vêk a tum khân engtin nge Mosia'n a tih?

Tlâng chungah Mosia a la awm lâi khân Pathian chuan Israel mite hi a ti boral vêk ang a, amah Mosia thlahte erawh hnam ropui taka a siam tûr thu a sawi a. Nimahsela, chu chu Mosia thil duh a ni tlat lo. Lalpa hnênah ngênin, Israel mite chu ama mite an ni lo va—Pathian mite an nih zâwk thu a hrilh a. Amah Mosia hi chu Aigupta ram ata Israel fate hruai chhuaktu a ni lo va, Pathianin a thil tih mak leh ropui tak tak hmanga a hruai chhuahte an ni zâwk. Chutiang chu a nih avângin Mosia hian Pathian chu an thlahtute hnêna thu a lo tiam tawh kha hre reng tûrin a ngên a. Chutiang chuan, Pathian leh mihringte inkârah palâi hna thawkin, an inrem theih nân theitâwp tak meuh a chhuah a ni.

Lalpa'n a mite chungah thil tha lo tih a tum tawh a han lamlêt leh tâk (*Exod. 32:14*) hnu hian Mosia chu Israel mite riahhmun lamah a zu chhuk ta a. Hemi tum hi chuan—Exodus 34:29, 30-a kan hmuh ang hian—Lalpa awmpuina chang tih lantîr nân a hmâi vun a êng ve lêm lo ni tûr a ni. Ên chu sawi loh, a thinur êm avângin a thîm

khuih pawh a ni zâwk hial maithei. “Tin, heti hi a ni a, riahhmun kiang a va thlen chuan, sebâwngno lem leh lâm chu a han hmu ta a: tichuan, Mosia thinrim chu a ling ta phut mai a, a lungphêk kente chu a paih ta thuai a, tlâng bulthutah chuan a paih keh ta vek a” (*Exod. 32:19*). Thu Sâwm Pêk inziahna lungphêk pahnih a paih keh hi lungphêka inziak thupêkte bawhchhiatin a awm tih entîrna a ni a. He a thil tih avâng hian Pathian pawhin a hau nghe nghe. Mahse, a tih keh tâk lungphêkte thlâk nân lungphêk pahnih bawh chher leh tûrin a hrilh a (*Deut. 10:2*). Chutah chuan amah Pathian ngein a thupêkte chu a ziak dâwn a ni.

Mosia hian Arona chu nasa taka hauvin, Israel mipuiin an dîl a pe mai chu a dem tak zet a. “Hênghote hian i chungah eng nge maw an tih a, hetiang thil soal lian tak mai hi i tihtîr mai le?” (*Exod. 32:21, NIV*) tiin a chhuahchhâl hial a ni. Aronalah hian a thil tih soal chuan mi dang mawhchhiat hrâm a la tum cheu a; chu bâkah, “[rangkachak] chu meiah ka paih lût a; tichuan, he sebâwngno lem hi a lo chhuak ta mai alâwm maw le” (*Exod. 32:24*) tiin thu âwihawm loh lutuk a sawi bawh. He thil titu Arona hi Pathianin nasa taka a lo châwimâwi tawh a ni a, chu tak chu a thil soal tih huatthlalâk zualna pawh a ni bawh. Israel mipuite'n an chan ve loh hamthatna tam tak chantîr a ni a, Mosia leh upa 70-te nêl pawh tlângah han chhovin, Pathian chu chibai an lo bûk ho tawh nghe nghe a nih kha (*Exod. 24:1*).

Rangkachak bâwngno lem chu mak tak maia lo chhuak nawlh ni âwma sawiin, a sawi chhan pawh Mosia bum a tum vâng a ni a (thil soal pakhat tih chuan thil soal dang tih leh duhnaah mi hruai thîn; hemi tum pawh hian milem biakna atangin dâwt sawinaah). Amaherawhchu, Mosia hi mi â a ni lo, mipuite awm dân chu a rawn hmu vek si a.

Chuvângin, Pathian laka an helna chu a rang thei ang bera a hmeh mih nghâl a tûl ta a ni.

Hemi tuma thil thleng chanchin hian midangtetâna tawngtânain thil a tih theihzia min hrilh em? Tûnah hian tute tân nge i tawngtâi ve nghâl ang?

**NINGANI
Dîlsakna**

September 11

Exodus 32:30–32 chhiar la. Mosia hi a mite a dîlsak nân engtianga thui nge a kal?

Israel mite riahhmunah chuan Pathian laka an hel avângin thil râphtlâk tak a lo thleng a, mi sâng thum zetin nunna a chân nghe nghe (*Exod. 32:28*). A tûkah chuan Mosia'n hetihian an hnênah a puang ta a: "Thil sual nasa tak mai in lo ti ta a; chutichuan, LALPA hnênah ka han chho ang e; in sualnaah hian inremna ka siam thei mahna" (*Exod. 32:30*).

"Tichuan, Mosia chu LALPA hnênah a han kal leh a, 'Aw, hênghote hian thil sual nasa tak mai an lo ti ta a, rangkachak pathiante chu an lo insiam ta. Amaherawhchu, an sual i ngâidam thei ang emaw chu? I theih loh zawngin, i lehkhavua i lo zia k tawh ata kha mi thâi bo tûrin ka ngên a che' a ti a," (*Exod. 32:31, 32*).

Mosia hi Krista lo entirtu a nia ngaih a ni a, ngaih âwm rêng pawh a ni. A mite tâna a dîlsakna leh an tâna a nunna hlan hial pawh a huam hian Krista'n kan tâna a tih kha a lo entîr a. A nungchang leh a thil tihte hian mi sualte a khawngaihzia a lantîr chiang hle. Tin, Lalpa laka a rinawmzia leh Lalpa'n a mite tâna a nun hial pawh hlan a huamzia pawh a lantîr bawh. Hemi tum hian Lalpa bulah eng chena rei nge a han awm tih sawi lan a ni lo va;

amaherawhchu, Deuteronomy bu kan en chuan, Sinai tlângah hian ni 40 leh zan 40 chhûng zet a han awm niin a lang (*Exod. 32:31, 32*).

Exodus 32:32-a "ngâidam" tia an lo lehlin Hebrai thumal hi "phur" tih sawina thumal atanga lo kal a ni a, chutiang chuan Isaia 53:4-ah pawh lehlin a ni rêng bawh: "Ani [Isua] chuan kan natnate phurin, kan lungngaihna te pawh a phur ngei a." Chutiang chuan, Exodus 32:32-a "ngâidam" tih leh Isaia 53:4-a "phur" tihte hi a tawng bul lamah chuan thuhmun reng a ni tihna a nih chu. Hei hian chhandamna leh ngaihdamna awmzia chiang takin a târ lang a, chu mai bâkah, min chhandam nâna Pathianin a man a pêk tamzia pawh min hrilh bawh.

Mosia khân Lalpa chu a mite sualna "phur" tûrin a ngên a, chu chu kum za tam a liam hnuin krawsah khân a rawn ti ta chiah rêng a. Chutiang chuan, Exodus 32:32 hian kan sualtethâwi nân kan âiawha mi tu emaw a thi tûr thu a sawi bâkah, kan âia thi tûr chu amah Pathian ngei a ni tih pawh min hrilh bawh a ni.

Heta tang hian ngaihdamna kan lo chan theih chhan chu chiang takin kan lo hre ta a. Pathian chuan Kristaah khân kan sualte lo phurin, chu chu ngaihdam kan nih theihna kawng awm chhun a ni. He thu hi chhandamna ruahman târ lanna ropui tak a ni a, keimahni hnênah chauh pawh ni lovin, lei leh vâv zawng zawngte hnêna Pathian insên nasatzia lantirtu pawh a ni bawh.

Mosia khân Israel mite sualna chu phurhsak tûrin Pathian a ngên a, chu chu Isuaah khân a rawn hlen chhuak ta. He thutak ropui leh mak êm êm hi engtiangin nge kan lo hriatthiam? Pathianin suala tlu tawh mihringte a hmangaihzia engtin nge min hrilh?

ZIRTAWPNI

September 12

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung “Sinai Tlânga Milem Biakna” (phêk 318–334) chhiar ang che. Tûn kâr zirlâi hian ringtute nuna Pathian hnathawh min hrilha. Lalpa chuan “kan dîl leh kan ngaihtuah zawng zawng âia nasa zâwkin” keimahniah thil a ti thei a ni tih a sawi (*Eph. 3:20*). Keimahni chauh kan inngaihtuah tûr a ni lo va, keimahni châk zâwng apiang tih zêl mai pawh kan tum tûr a ni hek lo. A chhan pawh chu chuan milem biaknaah mi a hruai luh dâwn vâng a ni. Pathian leh a thiltihtheihna kan ngaihtuah zâwk tûr a ni a. Ani chuan chuan nun thar leh hnehna chang thîn nun min chantirtu chakna min pe dâwn a ni (*Phil. 4:13; Juda 1:24, 25*).

“Hmangaihna chuan dik taka rorêlna a phût a, sual chu a hrem ngei thîn. Pathian chu a mite vêngtu leh a mite chungah thuneitu a ni a. A laka hel tum tlatte chu, hel ve tûra mi dangtean hruai ve loh nân a mite zîng ata a hnawtchhuak mai thîn. Kaina nun a zuah khân, lei leh vâna awmte hnênah sual chu hrem loha sezâwl chhuah ngawtnain a thlen thîn thilte chu a lo entîr tawh a. Kaina nun leh a zirtîrnain a thlahte chungah huhâng a neih khân tui lêt hmanga khawvêl pum pui tih chhiat vek a tûl phah tâkna kha a lo thlen ta a nih kha. . . . Mihringte chu an dam rei poh leh an lo sual zual deuh deuh a. Sinai Tlânga thil sual pawî tak an tih pawh kha chutiang chu a ni. Bawhchetute chungah khân hremna pêk nghâl ni lo se chuan, Nova hun lâi ang bawh khân sualna chu punlun chak viau ang.”—Ellen G. White, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 328.

Sawi ho tûrte:

1. Thawhtanni zirlâi tâwpa zawhna kha ngun takin han chhiar leh teh. Siamtu ni lovin, thilsiamte zâwk

chibai kan lo bûk hlauh theih dân kawng hrang hrangte chu eng nge ni? Entîr nân, engtin nge Pathian thilsiamte hi chibai bûk emaw, pathiana ngâi emaw hauh si lovin, a enkawltu leh vênghimtu tha tak kan lo nih theih ang?

2. Enga ti nge Mosia khân luhlul chhuaha an sualte sim duh hauh lote leh, Pathian leh a thu hel khum lui zêltute kha tih hlum vek tûr tia thupêk a chhuah mai le?

3. Enga ti nge Isua kha kan âiawha thi a ni (substitution theory) tih hi hi tlanna awmzia sawi fiahna hrang hrang zînga dik awm chhun a nih? Enga ti nge tlanna awmzia sawifiahna dang, Isua kha kan thih âia thi a ni tih pawm lo emaw, ngâinêp emaw rêng rêng chu thurin dik lo vek a nih? 1 Petera 2:24 chhiar la. He thu hian engtin nge Isua hi kan Âiawh a nihzia chiang takin a puan?

Zirlâi 12

September 13–19

“I ROPUINA CHU KHAWNGAIHIN MI HAN HMUHTÎR TA CHE”

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 33:7–34:35; Deut. 18:15, 18; Joh. 17:3; Rom 2:4; Joh. 3:16; 2 Kor. 3:18.*

Chângvawn: “Tin, LALPA chuan a hma lamah chuan a kal pël a, ‘LALPA chu, LALPA chu, Pathian lainatnaa khat, mi khawngaih thei tak, thin nel tak, ngilneihna leh thutak ngah, mi sâng tam tak chung a khawngaihna lantîr thîn, khawlohna te, bawhchhiatna te, suahsualna te ngâidam thîn; thiam lova ruatte chhuah mai ngâi lo ; pate khawlohna avânga fate , fate fa lehte, chhuan thumna leh chhuan li-na thleng pawha hrem thîn chu,’ tiin a puang ta a,” (*Exodus. 34:6, 7*).

Kan zavâi hian Pathian nêna kan lèn dunna kawngah hma lam pana kan than chhoh zêl a tûl a. Kan thangzêl lo a nih chuan kan thi tihna a ni ang. Tirhkoh Paula chuan, “Nimahsela, kan Lalpa leh kan Chhandamtu Isua Krista khawngaihna leh hriatna kawngah chuan lo thang lian rawhu. Ama hnênah chuan tûnah leh chatuan thleng pawhinropuina awm rawh se! Amen” (*2 Pet. 3:18, NIV*) tiin a lo sawia. Than duhna leh tumna rilru kan put a tûl hle. Ni tin hian Pathian zirna sikulah kan kal a, zir zo tawh tih a awm thei lo. Thil thar zir leh tûr a awm zêl dâwn a. Pathian chu Isua Kristaa ni tûra a kohna che ang i lo nih theihna tûra a chher che i phalsak a nih phawt chuan, i thanna rahbi tinah tha famkim i lo ni zêl thei ang.

Sikul hi ngaihtuah la. Pâwl khat zirlâite chuan ziak leh chhiar an thiam, nambar 100 thleng an chhiar thiam bawk chuan pâwl khat zirlâite’n an thiam tûr nia tuk an thiam avâng leh, a than theih tâwk tûra ngaih an than tâk avângin pâwl an sawntîr thîn a. Amaherawhchu, hetiang chin chauh hi high school zirlâiin thiam ta se, zirlâi tlâw tak leh thiam thei lo tak kan ti ve leh thung si ang. Chutiang chu Pathian khawngaihna leh hriatna kawnga kan thanna pawh hi a ni a. Kan thanna rahbi tinah hian, Krista chu amaha a tha famkim angin keini pawh kan tha famkim ve thei a ni.

Tûn kârah hian Mosia’n Pathian a hriat dân leh a thupêkte a zawm thin dân kan en ho ang a, chutiang a tih avânga Lalpa nêna an lèn dunna kawnga a than len zêl dân pawh kan zir tel bawk dâwn a ni.

SUNDAY

September 14

Inbiakna puan in

Exodus 33:7–11 chhiar la. Enga ti nge Pathian hian inbiakna puan in sa tûrin Mosia kha a hrilh?

 “Inbiakna puan in (Israel-te riah bûk pâwna sak) leh a hnu- a an sak, Israel-te riah bûk lâi tâkah awm biak bûk kha ngaih pawlh loh tûr a ni. Engtiang takin nge Mosia leh Pathian hi inbiakna puan in chhûngah khân an inbiak thin tih chu kan hre lo va. Thil pakhat kan hriat chian erawh a awm: hetiang an inbiak thin avâng hian an inkârah innêlna, inthian thatnaa lo piang ta a ni: “LALPA chuan Mosia kha miin a thian a bia ang mai hian inhma tawnin a be thîn a” (*Exod. 33:11, NKJV*). Kan thiante chu engkima kan râwn leh rilru inhawng taka thil kan sawipui thin, mi dangte hnêna engmah sawi chhuak lo tûra kan rin ngam an ni a. Thian tha tak neih chu thil neih theih azâwng duhawm ber niin, mi tu emaw thian tha tak nih pawh thil duhawm tak a ni baw.

Exodus 19–34-a Mosia chanchin kan hmuh hi Pathianin kan nun a siam thar theihzia ti Chiang êm êmtu a ni a. Pathian chuan engtin nge he hruaitu ropui tak nêh hian inlaichinna a siam le? Mosia nun hi ngun takin han zir ila, Pathian thiltihtheihzia hriatna kawnga a than chhoh zêl bâkah, a hmangaihna leh a nungchang pawh a hre Chiang deuh deuh a ni tih kan hmu ngei ang. Hei hi Pathian nêna inlaichinnatha tak neite chuan a neih tel ngei ngei tûr a ni.

Sinai Tlâng an thlen hma pawhin Pathian chuan Mosia kha nasa taka lo hmang tawhin, Israel-te hruaitu a nih theih nân a lo chher chho mêk a lo ni a. Midian rama a awm lâi, ram palailênga berâm rualte a vên lâi khân lehkhahu pahnih, Joba leh Genesis te hi a ziah theih nân a lo thâwk khum tawh a ni. Chutichuan, hnim buk alh atang khân Israel-te chu Aigupta ram ata hruai chhuak tûrin a rawn ko ta a. Aigupta mite pathiante hneha an awma, Aigupta

ram sipai chak tak takte Tuipui Sena an pil lâi te kha ama mit ngeiin a lo hmu vek baw. Pathianin Aigtupa ram ata Israel fate a hruai chhuaka, Sinai Tlâng an lo thlen tâk dân zawn zawn pawh kha a hre vek a. A hmâi vun lo ên phah vekna thil a tawn hnu khân Israel fate chu Ram Tiam lan theihna thlengin a hruai leh baw. Bible hian Mosia kha Pathian chhiahhlawh rinawm tak a nih thu a sawi a (*Deut. 34:5, Josua 1:1*), thim zîngah pawh chuai ngâi lo êng, mi dangte’n inenfiahna atâna an hman tûr zâwlnei entawn tlâk a ni (*Deut. 18:15, 18*). Midangte nun siam thatu pawh a ni baw a. Mite’n a thu sawite leh zirtîrnate zawn loh châng nei fo mah se, an zawn tum erawh chuan an hmuingil ngei thîn a ni.

Mosia nun atang hian Pathianin kan nun a tih danglam kan phal chuan keimahni hmangin thil tha tam tak a ti thei a ni kan hria a. Pathian nêh in lèn dunna kawnga thil mak leh ropui tak tak thlengte chu eng nge ni? Chûngte chuan Pathianin i nunah hna a thawk ngei a ni tih a hriattîr che em?

THAWHTANNI

September 15

Ka hriat chian theih nân che

Exodus 33:12–17 chhiar la. Mosia’n hriattîr tûra Pathian a ngen hi eng nge ni? Enga ti nge Pathian awmpuina chu anmahni kâihruaitu atân a phût?

Lalpaa Mosia than chhoh zêlna hi zâwimuang leh a tahtawl tê tê zêlin a ni a. Lalpa chu hnaih deuh deuhin Pathian rilru ang pu mi nih a tum hrâm hrâm thîn. Ni khat chu inbiakna puan ina Pathian nêh an inbiak lâiin Pathian chu tu nge a nih tih a lo la hre miah lo a ni tih a hre chhuak

hlawl ni ngei tûr a ni, “Nangmah ka hriat theih nân che leh i mittlûnga ka awm theih nân, tûnah hian i kawngte chu khawngaih takin mi hriattîr ang che” (*Exod. 33:13*) tiin a ngên a. Mosia hian Chiang zâwka Pathian rilru leh duh zâwng hriatna thûk tak neih a mamawhzia a hre Chiang hle. Lalpa chu a hriat chian poh leh a hma khân a lo la hre Chiang rêng rêng lo a ni tih a hre chhuak ta a ni ber maia. A mamawh chu hriain, a thinlung zawng zawng Pathian hriat chian leh zual châkna a lo nei a. Tichuan, Pathian pawhin phal takin a thil duh chu a pe ta a ni.

Mosia thil tawnte kan han sawi tâk atang hian Lalpa nêh thûk zâwk, innêl zâwka an lo inzawm tâk dân kan hmu thei a; tin, thlarau lama a lo than chhoh zêl dân pawh kan hrethiam bawh âwm e.

A hmasa berin, Mosia chu tlângah a han lâwn a, “Pathian hnênah an han chho” (*Exod. 19:3*) phawt a. Tichuan, “tlâng chhipah” a han chho leh ta a. Hemi hnu hian Pathian awmna “thim chhah mup” lam chu a va pan leh ta a ni (*Exod. 20:21*).

Tum dangah pawh, Pathian awmna “chhûm zingah” hian a lût leh bawh a, chumi tum chuan ni sawm li leh zan sawm li lâi Lalpa nêh an awm dún nghe nghe (*Exod. 24:18*). Chu ni 40 leh zan 40 chhûng chuan Pathianin thilpêk hlu tak pahniha a pe a: pakhat chu amah Pathian ngeiin lungphêk pahniha a ziah Thu Sâwm Pêk niin (*Exod. 24:12*), pakhat dang chu biak bûk sak dân tûr leh a chhûnga bungraw awmte siam dân tûr inziaha a ni (*Exodus 25–31 chhiar la*).

Hemi hnu pawh hian ni 40 leh zan 40 dang Lalpa nêh hun an hmang dún leh a; mahse, hemi tum hi chu Israel fate tâna sawisak a ni ve thung (*Exod. 32:30–32, Deut. 9:18*).

Hêng thil ropui tak takte hi tawng mah se, a hriat châk ber chu Pathian nungchang a la ni cheu tho a; chuvângin, Pathian chuan tu nge a nih tih a lo hriat chian theih nân hriatthiamna thûk tak a pe ta a ni. Mosia’n neih a duh

hriatna hi rilrua Pathian hriatna mai a ni lo va, amah nêh thûk taka inzawmna neihna atanga hriatna a ni zâwk.

He thil a thlen atanga kum za eng emaw zât hnu-ah khân, “Hei hi chatuana nunna a ni, nang Pathian tak chauh leh i tirh Isua Krista hriat hi” (*John 17:3*) tiin Isua’n a lo sawi a. Pathian tân hian mihringte hnêna inhriattîrna tûrin amah ngei mihringa a lo chan ve-na bâka kawngrawn zawh tûr tha zâwk a awm thei dâwn em ni?

Pathian hi i hria nge ni a, a chanchin i lo hre ve mai zâwk le? Pathian hria tih leh a chanchin hria tih hi eng nge ni a danglamna awm?

THAWHLEHNI

September 16

“I ropuina chu mi han hmuhtîr ta che?”

Khatia Israel fate’n rangkachaka siam bâwngno lem chibai an lo bûk mup mup hnu khân Mosia chuan an tân dîlsakin, Lalpa chuan Ram Tiam lam pana la hruai chhunzawm zêl a tum leh tum loh hriat ngei a duh ta a. Chu bâkah, Chiang leh zual zâwka Lalpa hriat pawh a duh bawh.

Exodus 33:18–23 chhiar la. Mosia’n a ropuina hmuhtîr tûra a ngenna chu engtin nge Pathianin a rawn chhân?

Mosia hian, “I ropuina chu khawngaih takin mi han hmuhtîr ta che” tiin a ngên a. Lalpa chuan a khawngaihna avângin a ropuina chu hmuhtîr ta a. Amaherawhchu, Mosia ngenna a han chhân hian a “thatna” hmuhtîr a tiam zâwk hlauh si tih kan lo hria em? Hemi a nih avâng hian Pathian ropuina chu a thatna, a nungchang hi a ni e ti pawhin kan lo sawi thei ta rêng a ni (Ellen G. White- i lehkhabu, hêng: *Tirhkohte Thiltih*, p. 576; *Krista Tehkhin*

Thute, pp. 414, 415; *Zâwlneite leh Lalte*, p. 313 te hi chhiar ang che).

“Pathian ropuina chu a fate hnêna a thatna a lantîr thîn hi a ni a. Mi tin hian an tâna a lo ruahman sa ang chu han thlengtheuh se a duh a ni.”—Ellen G. White, *Tirhkohte Thiltih*, p.530. A ropuina chu inchhîrte a lo pawm leh thîn hi a ni a (*Zâwlneite leh Lalte*, p. 710 en la), nun thara an lo nun tawh theih nân an mamawh engkim a pe thîn bawk. Chutih rualchuan, keimahni nuna a nungchang kan puan chhuah leh, mi dangte hnêna a nungchang kan lantîr hi kan “ropuina” pawh a ni ve tho bawk.

Pathian nungchang—a thatna, a ngilneihna leh a hmangaihna duhawm takte chu kan thil tih hrang hrangah hmuah theih a ni tûr a ni a. Chutianga kan ti a nih chuan, khawvêl hnêna malsâwmna nih theihna hun tha chauh pawh ni lovin, min lo thlîr rengtu lei leh vâna mite tâna êng pawh kan ni thei bawk ang. Paula chuan heti hian a lo sawi a: “Pathian chuan keini tirhkohote hi thi tûra ruat sa angin a hnuhnûng berah min târ chhuakah ka ngâi a ni; khawvêl dangate awmte bâkah, vântirhkohte leh mihringte mit hmuah enawma siamin kan awm hi” (*1 Kor. 4:9, NIV*). Vântirhkohte leh khawvêl danga awmte khian minrawn thlîr thup mai a lo ni a. Hei hian kan nun dânah leh thil kan tih kawng hrang hrangah kan lo suangtuah thiam phâk bâka thûkin awmzia leh tum a nei a ni.

Paula vêk hian, “Pathian thatna chuan in sualte sim tûrin a hruai thîn che u a ni” tiin a lo sawi bawk a (*Rom 2:4, NKJV*). A awmzia chu, Pathian thatna leh Thlarau Thianghlim chên chilhna chuan mi sualte chu an sualna leh chhandamna an mamawhzia hriatna a neihtîr thîn tihna a ni. Ni e, kraws kha kan thlîr a, chutah chuan tu nge khenbeh nia (amah Lalpa ngei chu khenbehin a awm), eng vânga khenbeh ni nge a nih—

mi a hmangaih avânga leh khenbeha awm chu mi a chhandam theihna kawng awm chhun a nih tlat vâng a ni—tih kan han hriat chiah hian Pathian thatna leh nungchang puan chhuahna azâwnga a ropui ber chu kan lo hmu ta thîn a ni.

Kraws chanchin ngaihtuahna atân hian eng zâta tam nge hun i han ve thîn a, kraws chuan engtiangin nge Pathian nungchang a hriattîr che?

NILANI

September 17

Pathian inpuan chhuahna

Exodus 34:1–28 chhiar la. Engtiangin nge Pathian hian Mosia hnênah khân a ropuina a lo puan chhuah?

Mosia khân a lo paih keh tâk lungphêk pahnihte ang bawk kha a chher leh ngâi a. Chumi nêch chuan a tum sarihna atân Lalpa hmu tûrin Sinai tlângah a han chho leh dâwn a ni. A hma pawhin tlângah hian lo chho fo tawh a, chûng a chhoh thute chu hêngah hian sawi lan a ni: (1) Exod. 19:3, 7; (2) Exod. 19:8, 14; (3) Exod. 19:20, 25; (4) Exod. 20:21, Exod. 24:3; (5) Exod. 24:9, 12–18; Exod. 32:15; (6) Exod. 32:30, 31. Tichuan, zîng hma takah a tho a, tlâng chhîp lam pan chuan a chho tan ta a.

Mosia chu Pathian nungchang ropui tak hmu tûrin a inpeih ta hle mai. Pathian chungchang mâwina chu amah a inpuanna mak leh ropui takah chiang tak êm êmin a lo lang a. He a inpuanna hi tu nge a nih sawi fiahna pawimawh ber niin, Bible bu pum puiah hian a inzam chhuak dap nghe nghe a ni (*Num. 14:18, Neh. 9:17, Sam 103:8, Joela 2:13, Jona 4:2*). Hemi tuma Lalpa inpuan

chhuahna hi Thuthlung Hlui Johana 3:16 ve a ni a. Pathian nungchang chu a nihna dik tak anga kan hriatthiam a tûl avângin Bible ziaktute hian hmun hrang hrangah Pathian inpuan chhuahna hi an lo sawi chhâwng hlawm rêng a ni.

Mosia'n Pathian hming awmzia hrilhfiahna danglam tak, thar lâm leh a tlukpui la awm miah lo a dawn khân a kaikûn nghâl a, Lalpa chu chibai a bûk ta a. Pathian hmangaihna, khawngaihna, lainatna, zahngaihna, thatna, rinawmna, ngaihdamna, thianghlimna leh rêl dikna te hi a then azâr chauh pawh kan lo hriat hian amah chu hnaih kan lo châk thîn. A nungchang danglam tak chu kan hmu a, chu veleh amah chu kan hmangaih ve tan nghâl thîn a; tin, chu hmangaihna chuan a rawngbâwl leh a thu zawm châkna min neihtîr thîn bawk. Ani chuan min hmangaih êm êm a, chumi avâng chuan keini pawhin kan hmangaih lêt ve ta a ni (1 Joh. 4:19).

He arawn inpuannaah hian a mite tân thil mak ropui tak tak a ti ang a, Ram Tiamah a hruai thleng ngei dawn a ni tih Mosia a hrilh a. Anmahni nêna thuthlung a lo sawi tawh kha rawn thar thawh leh, hnam dangte chuan a ropuina leh a thil mak tihte chu an hmu ve vek dawn a ni tih pawh a tiam bawk. "Ngâi teh, thu ka thlung e. I mite zawng zawng mithmuhah hian khawvêl zawng zawng leh tu hnam zîng maha ka la tih ngâi loh thil mak tak tak ka ti dawn e; tichuan, i vêla awmho zawng zawngte hian LALPA thil tih chu an hmu ang a. I tâna ka thil tih tûr hi râpthlâk tak a ni dawn si a" (Exod. 34:10, NKJV).

Amaherawhchu, Israel mite hian an hmuingil theihna tûrin Pathian thu an âwiha, thupêk sâwm a pêkte chu tha taka an zawm a ngâi dawn a. Chuvâng chuan, Mosia hi chu thuthlunga thutiam awm, Israel mipuite'n an lo bawhchhiat tawh chu ziak tûrin Pathianin a hrilh ta a ni (Exod. 34:27, 28).

NINGANI

September 18

Mosia hmâi vun a lo êng

Exodus 34:29–35 chhiar la. Mosia hmâi vun a lo en chhan hi eng nge ni?

Pathianin Mosia hnêna a nungchang a puan chhuah hnu khân Mosia chu hmâi vun êng tak pu chungin Israel-teriahmun lamah a chhuk thla leh ta a. Mosia hian a hmêl vûn chu a êng a ni tih a hria ang em? Hre hauh lo. Lalpa chu kan hnaih zawh poh leh Pathian thianghlimzia kan hmu Chiang leh zual ang a, keimahni chak lohnate leh famkim lohnate pawh kan hmu fiah sauh bawk dawn a ni.

Mosia hmêl lan dân a lo danglama, a hmâi vun a lo êng ta phût mai hi eng vâng nge ni ang? A lo ên chhan hi Pathian bula a han awm vâng chu a ni lo phawt mai a, a chhan chu a hma pawhin Lalpa bulah vawi eng emaw zât a lo awm tawh a, a hmâi vun erawh a êng ngâi lo. Chutih rual chuan, Lalpa bulah lo awm lo ta se, a hmâi vun hi a êng ngâi dawn miah lo bawk si a. A awmzia chu, Pathian thatna leh ngilneihna a lo hriatthiama, Pathian nungchang mâwi a tih avânga Pathian lama a han inhawn pumhlûm takah chiah khân a hmêl lan dân a lo danglam a, a hmâi vun pawh a lo êng ta phût mai a ni. Pathian hnêna kan inpumpêk a, amah chu kan nuna Lalber a nih kan phalsak hunah kan thinlung leh rilru a lo danglam thei ang.

2 Korinth 3:18 chhiar la. Engtin nge Isua hian ama anpuia awm tûrin a tih danglam chhoh zêl theih ang che?

Paula chuan Mosia hmâi vun lo êng ta kha Isua Krista nên tehkhinin, Isua ropuina (amahah hian Pathian dân leh khawngaihna chu hmuh theihin a lo lang) chuan

Mosia hnêna Pathianin a pêk dân ropuina kha a khûm vek a ni. Krista leh a dân chu Isua kan thlîr hunah chauh kan nungchangah nêk kâi theih a ni dâwn a; tin, chumi chu Pathian Thlarau thiltihtheihna zârah chauh thleng thei a ni bawk.

Mosia hi kan entwawn tûr niin, ani hian kan tâna Pathianin thil a tih theih chu Chiang takin a lo ti lang tawh a. Mahse, chumi a thlen theih nân chuan Pathianin nungchang min thlâksak leh, amah ang ni thei tûra mi a chher kan inphal a ngâi ve thung. Hei hi Paula'n "nunna thara nung" (*Rom 6:4*) tih chungchâng a sawia a rilrua awm chu a ni.

I nungchanga eng lâite khân nge fiah leh zual zâwka Pathian nungchang a lan chhuahtîr ngâi? Eng lâiah pawh a ni hial em? Chutih rual chuan, engtiangin nge Kraws lam i thlîrna chuan huaisenna leh chhandam nih inhriatna a neihtîr tâk che?

ZIRTAWPNI

September 19

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlnete* bung 28, "Sinai Tlânga Milem Biakna" (phêk 318–3334) chhiar ang che.

Khaw duai deuh ni a ni a, pa pakhat leh a fapa hi biak in ropui takah an va kal a. Chu biak in chhûng, pulpit hnung lama dârthlalang chei mâwi (stained-glass), Bible thawnthu chi hrang hrang târ lannate chu an han thlîr kual lâi tak chuan ni rawn lang thutin, dârthlalanga inziak milemte chu a rawn chhun a, a lang Chiang ta hle mai. A fapa chuan, "Ka pa, hêng mite hi tute nge ni?" tiin a zâwt a. Mahse, ani lah hian Kristian sakhaw chanchin, Isua chanchin leh Isua zirtîrte chanchin te chu a lo hre tlêm angreng viau mai si. "Hêng mite hi maw? Kristiante an

nih hi" tiin a chhâng mai a. Mahse, a fapa mitthlaah chuan dârthlalang cheimâwi leh chuta milem chuangte chu an châm zui ta reng a. Ni khat chu an sikulah heti hian an zirtunu'n zawhna a lo zâwt a: "Naupangte u, Kristiante hi tute nge ni in hria em?" tiin. Mipa naupang tê khân biak ina an va kal tuma milem an hmuhte kha a hre chhuak a, "Keima'n ka hria: Kristiante chu hmêl êng tak takte an ni" tiin a lo chhâng a. He naupang chhâna ang deuh hian Isua pawh khân a zirtîrte hnênah, "In êng chu mi mithmuhin êng rawh se; chutichuan, in thil tih thatte an hmu ang a, in Pa vâna mi an châwimâwi thei ang" (*Mat. 5:16*) tiin a lo hrilh a nih kha. Mi êngte chauhin mi dangte nunah danglamna an siam thei thîn a ni.

Sawi ho tûrte:

1. "Pathian hmaah kan inngâitlâwm taka kan awma, mi dangte laka ngilnei, hawihhâwm, zâidam, khawngaihna ngah kan nih bawk chuan, tûna mi pakhat chauh an lo piantharnaah hian mi za chuang an lo piangthar ang." — Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, vol. 9, p. 189. Kan nungchang, kan thil tih leh kan rilru puthmang te'n mi dangte hnêna thuhretu kan nihna kawngah nghawng a nei lian hle a ni tih kan hria em?

2. Exodus 34:6, 7 hi Thuthlung Hlui Johana 3:16 ve a ni e tiin an sawi thîn a, a dik chiah rêng baw. Eng vânga dik nge ni?

3. Exodus 34:6, 7-a Pathian rawn inpuan chhuaahna beh chhan hian engtin nge i Pathian chu tu nge ni tia zâwttu che hnênah Pathian nungchang mâwizia i sawi fiah theih ang?

4. In class-ah Krista zuitu nia in chhâlthe nunchang leh thil tihte'n in nuna nghawng a neih dân sawi ho ula. A awmzia chu, mi ngilnei, khawngaihna nghah, inngâitlâwm leh mi ngâidam thînte bula awm a nawm dân sawi ho rawh u. Chutih rual chuan, Kristian nia in chhâl ve tho si, nimahsela, ngilnei miah lo, mi dangte ngâidam duh miah lo, chapo êm êm baw site'n Lalpa nêna in lèn dunna kawngah engtiangin nge nghawng a neih baw?

Zirlâi 13

September 20–26

BIAK BÛK

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: *Exod. 35:1–36:7, Gen. 1:1, Exod. 36:8–39:31, Heb. 7:25, Exod. 40:1–38, Joh. 1:14.*

Chângvawn: “Tichuan, inbiakna puan in chu chhûmin a rawn tuam ta mup a, biak bûk chu LALPA ropuinain a lo khat ta a. . . . Chhûnah chuan LALPA chhûm chu biak bûk chungah a zîng a, chutah chuan zânah mei a lo awm thîn a, Israel-ho zawng zawng chuan an kalna tûr lama an kal chhûng zawng chuan chu chu an hmu zêl thîn a ni,” (*Exodus 40:34, 38*).

Thuthlung Hlui hun lâia Pathian mite tih tûr pawimawh leh ropui ber ni baw chu Lalpa nêna laichinna thatak nei chungah lèn dun a ni. Amah chu chibai bûkin a rawng an

bâwl ang a; tin, hnam dangte hnênah Pathian nihna dik tak an pho lang thîn bawk ang (*Deut. 4:5–8*).

Eden Huanah khân Evi leh Adama te kha an thil sual tih avânga Pathian hlauvin a lakah lo biru tawh a. Sualna chuan mihringte hi a enga mah hmaa Pathian hlauh nghâl ngawtna rilru min neihtûrin, chu hlauhna chuan Pathian nungchang kan hriat dân pawh a ti khawlo zo thîn nghe nghe bawk. Chanchin lâwmawm tak awm erawh chu, Pathian hian amah leh mihringte inkâra lei khi chat zau tak awm hi dawh zawm a nih theih nân hma a rawn la ta a, a hma lâkna chuan amahnêna kan inlaichinna lo chhe tawh pawh kha a rawn siam tha ta vek bawk. Mi sualte chu a hnêna kîr leh tûrin a sâwm a, “Khawiah nge i awm?” (*Gen. 3:9*) tiin a au zui lawm lawmthîn a ni.

Chutiang chuan, keini pawhin kan tih tûr pawimawh ber chu kan chheh vêla mite hnêna Pathian nungchang dik tak leh a hmangaihna, a felna hriattîr a ni a. Mite’n Pathian an pana, amah pawh inggaihtuah chang lo khawp hialin anmahni chu a hmangaih a ni tih an hriat hunah chuan a hnênah an nun an hlân ang a, ti tûra a hrihlte chu tiin, chûng thilte tih chu anmahni thatna tûr zâwk a ni tih pawh an hrethiam bawk ang.

Biak bûk khân Pathian chu mihringte hnaih taka a rawn awm a ni tih a lantîr a, an hnênah thutak ropui ber berte puang chhuakin, rinnaa amah pantute chu a lo chhandam thin dân a târ lang a ni.

SUNDAY

September 21

Lalpa Sabbath chu

Mi thenkhat chuan ngaihdân dik lo tak neiin, Sabbath hi Juda-te tân chauha pêk a nih avângin Kristiante tân chuan serh a tûl ve hran lo tiin an sawi thîn a (mahse, ni sarhi ni hi Eden Huanah khân serh hran leh tih thianghlim

a lo ni daih tawh [*Gen. 2:1–3 en la*]); tin, mi thenkhat dang pawhin Juda- te’n Sabbath hi serh tûr a ni tih an hriat tanna chu Sinai Tlânga an awm lâi khân a ni tiin an sawi bawk a (Juda-te khân Sinai Tlâng an thlen hma pawhin Sabbath hi a lo serh reng tawh [*Exod. 16:22–29 en la*]). Hetiang hian sawi eng ang mah se, thil Chiang tak chu: Sabbath hi Hebrai mite nunah khân a bet tlat a, a tîr atang rêngin an lo serh tawh thîn a ni.

Exodus 35:1–3 chhiar la. Israel mite hnêna Pathianin thutak a rawn puan chhuah nawn leh chu eng nge ni?

Sabbath leh Sabbath thuchah hi Pathian—Pathian chu tu nge a nih a, eng thil ropui tak takte nge nge a tih—chungchang a ni a, chutiang chu a ni zêl bawk ang. Sabbath hian Pathianin thilsiam hna a thawh dân leh chhandamna hna a thawh dân te min hriattîr a, Pathian lamah kan rilru leh ngaihtuahnate hruaiin, ani chu a mite zînga chên ve duh Pathian a ni tih min hrihl bawk. Chutiang chuan, Sabbath leh biak bûk te hian thil thuhmun min kawhhmuh a, chu chu eng dang ni lovin, kan nuna Pathian a rawn chên ve-na a ni.

Thuthlung Hlui kohhranin an lo serh Sabbath hian thuchah pawimawh tak tak min hrihl a, chûng zînga a pawimawh zual pangate chu:

1. *Pathian chu Siamtu a ni.* Bible hi he thu puan chhuah ropui leh pawimawh êm êm ni bawk nêh hian a intan a (*Gen. 1:1*). Pathian thilsiam hriat rengna nung chu Sabbath hi a ni (*Gen. 2:2, 3; Exod. 20:8–11*). He thutak—Pathian chu kan Siamtu a ni tih atang hian Bible-a thutak kan hmuh dang zawng zawngte pawh hi a lo piang chhuak bawk.

2. *Messia chu a lo kal dâwn a*, he beiseina hi Pathianin, rûl (Setana) ti tlâwma sual laka hnehna la changtu tûr Chi a lo tiam tawhah khân a inngat.

3. *Pathian chuan a lalram a rawn din dâwn a, chumi lo tem lâwkna chu Sabbath hi a ni.*

4. *Chhandamna chu Lalpa hnên ata lo thleng a ni.* Pathian mite hian Pathian chu an Chhandamtu leh Tlantu a ni tih an hriattîr a, chhandam chu a khawngaihna azârah chauh lo thleng thei a ni tih a puang bawh.

5. *Pathian chu mi zawng zawng chung a rorêltu chungnung ber a ni a.* Amah pawisa lo lui tlattute leh hnâwtute chuan hmabâk êng an neih dâwn loh lâiin, amah zuitute hnênah erawh a thlâwnin chatuana nunna a pe thung ang.

Juda-te chuan, Israel mite'n Sabbath an serhna âi mah hian Sabbath-in Israel mite a serhna (a khuahkhirhna) hi a khauh zâwk âwm e tiin an sawi thîn a. Keini Adventist-te hi chuan he thu hi kan sawi ve lo a ni maithei. Chutih rual chuan, Sabbath hian eng tiang takin nge kan kohhran chhûngkaw nunah pawimawhna a neih?

THAWHTANNI

September 22

Thilpêkte leh a petu rilru

Exodus 35:4–36:7 chhiar la. He lâi thu-ah hian keini tûnlâi huna mite tâna zirlâi pawimawh tak tak zir chhuah tûr awmte chu eng nge ni?

Biak bûk sakna atân khân hmanrua leh thil hlu chi hrang hrang tam tak mamawh a ni a, chûngte chu Pathian mite'n phal taka an rawn thawh khâwmte a ni. An pêk dân pawh anmahni duh thu rêng leh lâwm chungin a ni a.

Tu ma pêk luihtir ni hran miah lovin rangkachak te, tangkarua te, dâr te, la zai sin te, lungflu chi hrang hrang te, savun tha mi te, thingri thing te, oliv hriak te, bawl hlo chi hrang hrang te leh an mamawh thil dangte pawh an rawn thawh khâwm ruih ruih mai a ni. Hêng an thil rawn thawh khâwmte zînga tam tak hi chu han chher danglam deuh leh cheimâwi leh ngâi phawtte a nih hlawm avângin chutiang hna thawk tûr chuan an hnatlâng mup mup thîn bawh a. Tin, puan thui mite leh la deh thiamte pawh biak bûka rawngbawl hna thawktu puithiamte inbel tûr thuamhnaw thuisak leh chei mâwisakin an tûl hle. Puithiam lalberin a hâk tûr phei chu a bik takin an duansak a, a khum atân lukhum leh a âwma dah tûr âwmbel mâwi tak siamsak a ni.

Pathian chuan Israel mite hi Aigupta ram an chhuahsan lâia Aigupta mite'n thil an pêk chi hrang hrangte hmang khân nasa takin mal a lo sâwm tawh a. Tûnah hian an chung a Pathianin khawngaihna a lo lantir thîn avâng leh kut chak tak nêna a lo hruai tawhna avânga an lâwmzia lantirna hun remchâng tha tak an nei ta. Chumi ti tûr chuan an thinlungte chawh thawhin a awm a, a ropuina atâna an tih theih ang ang tih chu an châk êm êm theuh a ni.

Mosia hnênah chuan lâwm tak leh phûr êm êmin an rawn thawh khâwm zêl a. Nakinah phei chuan mamawh âia tam mah a lo tling khâwm ta ni tûr a ni, biak bûk satu tûrte leh a chhûng bungruate siamtu tûra inpe mi themthiamho chu Mosia hnênah an va kal a, “Mite hian a chuang a liamin thil an rawn la e” (*Exod. 36:5, NIV*) tiin an hrih ta hial a ni. Chutichuan, Mosia'n thu a lo pe a, biak bûk sakna atâna hmanrua leh thil chi hrang hrang an rawn thawh khâwmte chu an mamawh zât âia tam mah a tlin khâwm tawh avângin thawh zêl a ngaih tawh lo thu a tlângautir ta a ni.

Thlarau Thianghlim kaihruaina hnuaiiah Pathian chuan Israel mite kha ama lo duan dân ang taka biak bûk sa thei tûra thuamin an mamawh chi hrang hrang pawh pe vek a. Bezalela te, Oholiaba leh mi dangte kha “Pathian Thlarauvin a ti khat a (*Exod. 35:31, NKJV*), a awmzia chu, biak bûk sakna atân leh a chhûnga bungraw dah tûr chi hrang hrangte siamna atâna an mamawh themthiamna, finna leh hriatna pêk an ni tihna a ni. Biak bûk sak hna kha hna lian leh hautak zet mai a ni a, Mosia hnêna Pathianin a lo entîr ang taka sak tûr a nih avângin uluk leh fimkhur pawh a ngâi hle.

Thlarau Thianghlim thilpêk hi hmangaihna te, hlimna te, remna te chauh ni bik lovin, mite'n biak bûk sakna atâna hman theih themthiamna leh remhriatna an neihte pawh kha a ni ve vek tho tih a Chiang a. Thlarauva khat tih awmzia pawh himak tak maia thil lo thleng leh kan taksa chhûnga thlarau hnathawh eng emaw tak lo awm lam a ni hran lo. Pathian chuan a hnathawhin hma a sâwna, a tih tumte hlen chhuah a lo nih ngei theih nân amah zuitute chu thiltihtheihnain a thuam thin a. Chu hna chu tha tak leh a duh ang taka an thawh theih nân an mamawh thiamna leh theihna chi hrang hrang a pe bawh thin.

Thlarau Thianghlima i khah lâi khân thlarau thilpêk eng engte nge i lo dawn ve tawh le? Thlarau thilpêkte chu i nuna Thlarau rah i lantîr a nih chauh a lo thang lian zêl thei a ni tih hre reng ang che (*Gal. 5:22, 23*).

THAWHLEHNI

September 23

Biak bûk sak hna thawh tan a ni ta

Exodus 36:8–39:31 chhiar la. Hetiang taka chipchiara Mosia a hrilh chhan hi eng nge ni ang? Heta tang hian Pathian chuan a hna engkim mi hi a ngaihsakin a duh tui hle a ni tih kan lo hrethiam em?

Mosia khân biak bûk chu fimkhur takin a sa tan ta a, Sinai Tlânga Pathianin a sak dân tûr a lo hmuhtîr ang ngei khân uluk takin eng kim a ti thlap bawh. Bible hian hna hrang hrang an thawhte chu heti hian a lo sawi a: (1) biak bûk leh a chhûnga puanzâr awm te (*Exod. 36:8–38*); (2) thuthlung bâwm (*Exod. 37:1–9*); (3) Pathian hnêna hlan chhang dahna tûr dawhkân (*Exod. 37:10–16*); (4) khâwnvâr dahna (*Exod. 37:17–24*); (5) rimmtui hâlra (*Exod. 37:25–29*); (6) hâlral thilhlanna tûr mâichâm (*Exod. 38:1–7*); (7) kut silna tûr dâr mâihûn (*Exod. 38:8*); (8) biak bûk tual/kawtlâi (*Exod. 38:9–20*); (9) biak bûk sakna atâna hman tûr thil chi hranghrang lâk khâwm (*Exod. 38:21–31*). Exodus bung 39 kan chhiar chuan, biak bûka rawngbâwltu puithiamte hâk tûr thawmhnaw an siam thu kan hmu ang a, chûngte chu dârbak te, âwmbel te leh a dangte a ni.

Biak bûk rawngbâwlnate hi Israel fate'n chanchin tha awmzia an lo hriatthiam theihna tûra Pathianin anmahni a zirtîrna hmanrua a ni a, hêngte hian Pathianin mihringte a tlanna tûra ruahmanna a siamte chu fiah takin a lo lantîr a ni. A lantîr langsâr zualte chu: (1) Pathianin sual a huatzia leh tih tâwp a tum dân te, (2) mi an sual sim tate chu an chhandam dân te, (3) mi sualte chan tûr te, (4) a mite tâna sual leh thiltha lo engmah awm tawh lohna hma lam hun ropui tak a lo ruahman dân te a ni.

Biak bûkah hian rawngbâwlana urhsûn tak pahnih, inzawm tlat ni bawh neih thin a ni a: pakhat chu ni tina neih thin niin, pakhat dang erawh kum khatah wavi khat chiah neihthin a ni ve thung. He rawngbâwlana chhâwng hnihte hian Pathianin sual a huatzia leh mi sualte a

chhandam dân an entîr a. *Ni tina* neih thin rawngbâwlna hmang hian inçhîrte chu an sualte ngaihdamsakin, an hnênah chhandamna a thlen ta a ni tih a hriattîr thîn. He chhandamna thlâwn pêk hi miin a chang duh a nih chuan inthâwina a hlan a ngâi a, chûng inthâwinatê chuan a thisena “sual zawnzawng lak ata min tlêng fâitu” (1 *Joh. 1:7, NKJV*) Messia thihna a lo entîr a ni. Chu thilthlâwnpêk chu kan chang duh a nih chuan kan sualte kan puan bâkah, Krista felna kawrfual kan inbel bawk a ngâi a (*Sam 32:1, 2*). Chutiang chu kan tih a nih phawt chuan ngaihdamna changin Pathian chhandamnaah kan lo lâwm thei dâwn a ni.

Kum khata vawi khat, Inremna Ni-a an neih thin rawngbâwlna khân Pathianin sual a tih tâwp dân, sual avânga harsatna lo thlengte a chin fel dân leh sual engmah awm tawhloh hun tûr chu a entîr ve thung (*Leviticus 16, Johana 1:29*). Tûnah hian Krista chuan vân biak bûkah rawngbâwl mêkin, chu a rawngbâwlna chhâwngh hnih chu Pathianin kan tâna hna a thawh dân târ lanna dang leh a ni a (*Heb. 7:25*), chu chuan sual avânga harsatna awmte hi a tâwp nân a ching fel vek ang (*Dan. 7:13, 14, 22, 27; Dan. 8:14; Thup. 21:4*)

Biak bûk kha Pathian chibai bûkna hmun, amah an fakna hmun leh a hnêna lâwmthu an sawina hmun a ni a. Chibai bûkna chu amah nêna inpâwlina nei tûra min sâwmtu Pathian nêna kan inzawmna ti nungtu leh ti thang zêltu a ni.

NILAINI

September 24

Biak bûkah chuan Pathian a awm

Exodus 40:1–38 chhiar la. Israel mite khân engtin nge Pathian awmpuina an chang a ni tih an hriat theih?

Exodus bung tâwp ber (*Exodus 40*) hian biak bûk hlan a nih dân leh Thu Sâwm Pêk an dawn dân min hrih a. Biak bûk hlan pheih hi chu Sinai Tlânga an awm lâia thil thleng zingah khân a ropui leh langsâr ber a ni hial ang.

Pathian ropuina chu a thianghlimna, a nungchang leh a mite a hmangaih avânga a chên chilhna niin, chumi hrim hrim pawh chu thil tha tak a ni nghâl bawk a (*Exod. 3:5; Exod. 33:18, 19*). A chên chilhna chuan biak bûk rawn ti khatin chhûm a lo zing phui ta mup mai a nih kha. Exodus bu hi Pathianin Israel fate a awmpuizia leh hruaizia uar taka sawina nênh khâr a ni a, chhûn lamah Lalpa chhûm lo langin, zan lamah mei a lo awm ve leh thung thîn bawk. Chutiang chuan, Hebrai mite khân Chiang tak leh ropui takin Pathian a awm ngeizia an hmu thîn a, chu mai a ni lo, an zingahrawn chêng ve-in a hruai tlat a ni tih pawh Chiang taka hriatna an nei bawk.

Mosia khân Aigupta ram an chhuahsan atanga kum hnihna thla hmasa ber ni khatah biak bûk a sa a (*Exod. 40:2, 17*). Engkim—puithiam hna thawk tûra Arona leh a thlahte pawh tiamin (*Exod. 40:9, 13–15*)—serh hrang vekin, an lu chungah hriak a thih theuh bawk. Hmun Thianghlim Ber-ah te, Hmun Thianghlimah te chuan a lût a; tin, biak bûk tualah pawh a kal kual bawk. Engkim chu Lalpa hnênah a hlân vek a. Hetianga ti hian biak bûk leh a bungruate chu rawngbâwlina atâna hman tûrin a hawng ta a ni (*Num. 7:1 pawh en ang che*). Amah ngei pawh kha hetianga a hawna hun a neih chhûng chauh hian Hmun Thianghlim Ber chhûngah a lût thei a; chumi zawh atang chuan puithiam lal ber chuah lût thei tawhin, ani pawh chu kum khatah vawi khat, Inremna Ni an hman lâi chauhin a lût thei (*Lev. 16:2, 17*).

Bible hian hna thawh zawh a nih tâk thu tum thum a sawi a, chûngte chu: (1) Thilsiam chawlhkâr tâwp dâwnah khân niin, chumi ni chuan Pathianin a thilsiam hna a thawh zawh tâk thu a sawi; (2) Mosia'n biak bûk sak hna a thawh zawh khân sawi a ni leh: "Chutichuan, Mosia'n hna chu a zo ta a" (*Exod. 40:33*); (3) Solomona'n Pathian biak in (temple) sak hna a thawh zawh hnu khân sawi a ni ve leh bawk (*1 Lalte 7:51*).

Pathianin khawvêl leh a chhûnga thil awmte a siamna leh Israel-te biak bûk lo inzawm hian lei thara Lalpa leh a tlante an la chên ho hun tûr chu min lo ngaihtuah lâwktîr a. Jerusalem Thar chu "Pathian Biak Bûk" tia sawi a ni nghe nghe bawk (*Thup. 21:2, 3, NKJV; Thup. 22:1-4 pawh chhiar tel ang che*).

Pathianin biak bûk a rawn luah khat hmuk mai hi Mosia a lo pianna nêna intan thil thleng hrang hrang—hremna sâwm a thlen chhûnga Aigupta pathiante hneh an nihna te, Aiguptaram atanga Israel fate hruai chhuah a nih tâkna te, Tuipui Sena Pharaoa sipaite hneh a nihna te leh a tâwp berah, Sinai Tlânga Pathian rawn inpuan chhuahna te-ah khân a ropui ber leh a khârna ni bawk a ni.

Tûnah ngei pawh hian engtiangin nge Pathian awmpuina chu i chan theih ang? Chumi hriat chu enga ti nge a pawimawh êm êm?

NINGANI

September 25

Isua chu mihringte zîngah a rawn chêng

Johana 1:14 chhiar la. Engtiangin nge Krista mihringa a rawn channa hi biak bûk nêh tehkhin a nih?

Isua mihringa a rawn channa hi thil mak ril tak, tlan sate'n chatuan chatuana an zir tûr zirlâi ropui a ni. Tirhkoh

Johana chuan Krista khân keimahni taksa ang lo pu ve-in, kan zîngah a lo chên ve thu a sawi a. He leia lo chêng ve tawh Isua hi Thuthlung Hlui lehkhahute'n a chanchin an sawi Pathian kha niin, ani chu Sinai Tlânga biak bûkah leh Ram Tiam lam pana an zin kawng thlalêrahte khân Israel mite nêh an lo chêng za tawh thîn a nih kha.

Isua chu mihringa a lo chan chhûng khân he mihringte zîngah a lo chêng ve a. A dinhmun sânzia ngaihtuahin a va han inphah hniam nasa tehrêng êm! Chatuan Pathian chu keimahni hnênah, keimahni ang ni ve tûrin vân ata a lo chhuk a, hetiang a rawn tih chhan hi "Immanuela, kan hnêna awm Pathian" a ni ngei a ni tih kan lo hriat theih nân a ni.

Matthaia 18:20-ah chuan Isua'n ama hminga mi pahnih emaw, pathum emaw lek pawh an inkhâwm a nih chuan an zînga a awm ve tûr thu a lo sawi a. A sawi ang ngei hian a mitechu Thlarau Thianghlim chên chilhna hmangin a awmpuithîn. Heti hian amah zuite chu amah nêh inzawmna nghet tak nei tûrin a sâwm a: "Ngâi teh, kawngkhâr bula dingin ka kik hi; tu pawhin ka aw hriaa kawng a hawn chuan a hnênah ka lût ang a, a hnênah zanriah ka ei ang a, ani pawhin ka hnênah a ei bawk ang" (*Thup. 3:20*).

Thupuan 21:1-3 chhiar la. Hetah hian eng thu nge kan hmuh?

Jerusalem Thar chu vân ata leiah a lo chhuk thla dâwn a, hetih hian Johana'n a lo sawi: "Ngâi teh, Pathian biak bûk chu mihringte zîngah a lo awm ta, ani chu an zîngah a chêng ve ang a, anni chu a mite an ni ang. Amah Pathian ngei chu an zîngah a awm ang a, ani chu an Pathian a ni ang" (*Thup. 21:3, NKJV*). Jerusalem Tharah chuan biak in

pakhat mah a awm lo va, a chhan pawh khawpui pum pui chu biak in, Pathian biak bûk a nih vâng a ni. Khawpui dung lam leh vâng lam bâkah, a sân lam pawh a inang vek a, hetiang bawh hian biak bûk pindan chhûngril zâwk Hmun Thianglim Ber pawh kha a dung leh vâng leh sân zâwng a inchen vek a nih kha. Chatuanin سوالنا, thihna leh hrehawm tawrhna pakhat awm lohna khawvêlah chuan kan Pathian awmpuina changin kan la chêng dâwn a ni.

Isua Kristaa Pathianin min lo tiam tawh kha ngaihtuah la, engtin nge a tâwp thlengin kan tuar chhuah theih ang?

ZIRTAWPNI

September 26

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, *Thlahtu Bulte leh Zâwlneite* bung, “Biak Bûk leh A Rawngbâwnate” (pp. 348–3363) chhiar ang che.

“Biak bûk sak a nih hma hian Pathian tlanna hnathawh, Aigupta sal nihna atanga Israel fate hruai chhuah an nihna kha a lo thleng tawh a. Khami hnu-ah khân Pathian chuan a mite nêñ thu rawn thlungin, chu thuthlung chu chatuana ding tûr a ni bawh. Ani chu an Pathian a ni ang a, anni pawh a mite an ni ang (Exod. 6:7). Amah nêña an inlaichînna leh anmahni pawh an inlaichîn tawanna chu thuthlung dânin a hrilhfiyah vek dâwn a ni. Biak bûk kha inkhâwmna, Pathian leh mihringte an kal khâwmna hmun a ni a. Pathianin anmahni a tlana, thuthlung hmanga amah nêñ inzawmna kumhlun an neih hnu-ah chuan Pathian chênna hmunah hian Pathian an hmu thei a ni.”—*Andrews Bible Commentary: Old Testament, “Exodus”* (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2020), p. 226.

Ellen G. White -i chuan heti hian biak bûk rawngbâwnate’n a tum chu a lo sawi fiah a: “Chutiang

chuan biak bûk rawngbâwna leh, biak bûk dinhmun rawn luah ta temple rawngbâwna hmangete khân Israel mite chu ni tinin Krista thihna leh rawngbâwna nêña inzawm thutak ropui tak takte zirtîr thin an ni a. Tin, kum khatah wawi khat an neihthin Inremna Ni-ah khân Krista leh Setana indona ropui tâwp dâwn hnaiha thil thleng tûr, سوال leh mi sualte lak atanga lei leh vân zawng zawng tlen fâi vek a nih hun tûr chu zirtîr an nithin bawh.”—*Thlahtu Bulte leh Zâwlneite*, p. 363.

Sawi ho tûrte:

1. Biak bûk rawngbâwna hrang hrang zînga a pawimawh ber chu ran thisen chhuak kha a ni a. Ran chi hrang hrang hlan thin niin, chûng an ran hlante thisen chu biak bûk serh leh sâng zawng zawng deuhthâw-ah khân hman a ni thîn. Thisen khân eng nge a entîr a, khâng inthâwina zawng zawngte khân eng nge a kawh?

2. Pathian, lei leh vân Siamtu chu biak bûkah a mite zîngah a rawn chêng ve tih hi a makin a ropui khawp mai. Chu âi pawha la mak zâwk chu kan zîngah, keimahni mihringte ang lo ni ve-in a lo chêng dâwn a ni tih hi a ni a. Chu ngawt pawh chu hmangaihna târ lanna Chiang leh mak tak a ni tawh. Chu mai pawh chu a la ni lo, amah ngei chu سوال thâwina atân, kan thih âia thi tûrin a la inpe ta deuh deuh leh nghâl a. He thu hian Pathian nungchang engtin nge a târ lan? Tin, he thu hian Pathianin a chatuan lalrama min hmuh ve a duhzia min hrilh bawh em?

3. Hebrai 8:1–6 chhiar la. He thu hian engtin nge lei biak bûk khân tûna vân biak bûka Isua’n rawng a bâwl mêk dân hi a lo entîr tih sawi fiah ang che.

MORNING WATCH
July, 2025

1. Thawhlejni
2. Nilaini
3. Ningani
4. Zirtawpni
5. **Sabbath**
6. Sunday
7. Thawhtanni
8. Thawhlejni
9. Nilaini
10. Ningani
11. Zirtawpni
12. **Sabbath**
13. Sunday
14. Thawhtanni
15. Thawhlejni
16. Nilaini
17. Ningani
18. Zirtawpni
19. **Sabbath**
20. Sunday
21. Thawhtanni
22. Thawhlejni
23. Nilaini
24. Ningani
25. Zirtawpni
26. **Sabbath**
27. Sunday
28. Thawhtanni
29. Thawhlejni
30. Nilaini
31. Ningani

MORNING WATCH
August, 2025

1. Zirtawpni
2. **Sabbath**
3. Sunday
4. Thawhtanni
5. Thawhlejni
6. Nilaini
7. Ningani
8. Zirtawpni
9. **Sabbath**
10. Sunday
11. Thawhtanni
12. Thawhlejni
13. Nilaini
14. Ningani
15. Zirtawpni
16. **Sabbath**
17. Sunday
18. Thawhtanni
19. Thawhlejni
20. Nilaini
21. Ningani
22. Zirtawpni
23. **Sabbath**
24. Sunday
25. Thawhtanni
26. Thawhlejni
27. Nilaini
28. Ningani
29. Zirtawpni
30. **Sabbath**
31. Sunday

MORNING WATCH
September, 2025

1. Thawhtanni
2. Thawhlejni
3. Nilaini
4. Ningani
5. Zirtawpni
6. **Sabbath**

7. Sunday
8. Thawhtanni
9. Thawhlejni
10. Nilaini
11. Ningani
12. Zirtawpni
13. **Sabbath**

14. Sunday
15. Thawhtanni
16. Thawhlejni
17. Nilaini
18. Ningani
19. Zirtawpni
20. **Sabbath**

21. Sunday
22. Thawhtanni
23. Thawhlejni
24. Nilaini
25. Ningani
26. Zirtawpni
27. **Sabbath**

28. Sunday
29. Thawhtanni
30. Thawhlejni